

Shichida Makoto

Cha mẹ Nhật

N U Ô I
D A Y C O N

như thế nào?

- TẬP 3 -

Phát triển tài năng
và trí lực con trẻ

MỤC LỤC

Lời nhà xuất bản

Chương 1. Nuôi dạy thiên tài trẻ sơ sinh bằng tình cảm của cha mẹ

Chương 2. Lộ trình giáo dục trẻ giai đoạn từ 0 đến 4 tuổi

Chương 3. Những khó khăn khi dạy lễ nghi phép tắc cho trẻ

Chương 4. Nuôi dưỡng nền tảng năng lực tư duy cho trẻ

Nói chuyện gì với em bé trong bụng?

19 cách tăng cường hứng thú học tập cho trẻ nhỏ

6 khả năng của trẻ em mà phương pháp Shichida phát triển

Lời nhà xuất bản

Bạn đọc thân mến,

Giai đoạn 0 - 6 tuổi là thời điểm quan trọng nhất trong cuộc đời để giúp trẻ phát triển tiềm năng trí tuệ. Những bậc làm cha làm mẹ hiểu được tầm quan trọng của giai đoạn này và có ý thức nuôi dạy con đúng đắn sẽ giúp trẻ rất nhiều trong tương lai. Nếu không biết tận dụng mà bỏ bẵng đi việc giáo dục sớm, sau 6 tuổi việc tiếp thu của trẻ kém dần đi, thì xem ra chúng ta đã lãng phí rất nhiều trong việc khơi dậy tố chất thiên tài ở con mình.

Phương pháp Shichida là phương pháp giáo dục sớm nổi tiếng ở Nhật và thế giới, được sáng lập bởi tiến sĩ Shichida Makoto. Phương pháp này đã được ứng dụng trong các trường học hệ thống Shichida và nhiều nước trên thế giới. Điểm đặc biệt của phương pháp này là thay vì nhồi nhét kiến thức, tiến sĩ Shichida chú trọng đến sự phát triển não bộ. Ông nói rằng nếu chúng ta cố gắng nhồi nhét nhiều kiến thức, thì sẽ khó khăn hơn trong việc kích hoạt các khả năng mạnh mẽ của não phải. Theo lý luận của Shichida, não phải phát triển mạnh mẽ nhất vào giai đoạn con người ở độ tuổi 0 - 6 tuổi, từ 6 tuổi trở đi não trái sẽ phát triển hơn.

Trong cuốn sách *Phát triển tài năng và trí lực con trẻ* theo phương pháp Shichida mà chúng tôi hân hạnh được giới thiệu tới bạn đọc, bạn sẽ thấy tiến sĩ Shichida đưa ra những hướng dẫn rất chi tiết, cụ thể từng cách thức nuôi nấng và giáo dục con, sao cho có thể khơi dậy tiềm năng ở con nhiều nhất. Phương pháp này không quan tâm xem con bạn thật sự biết gì về chữ/ số/ hình dạng/ màu sắc/ động vật/... hoặc những kiến thức cụ thể như người sáng tác bức họa đó là ai... Những kiến thức thực tế được sử dụng cốt nhằm luyện tập não bộ. Tiến sĩ Shichida nói rằng: “Chúng tôi không nhằm cung cấp cho trẻ em kiến thức đơn thuần mà cung cấp cho các em sức mạnh của sự tập trung, để trong những năm sau này, trẻ có thể tự tìm hiểu mọi thứ dễ dàng hơn.” Vì thế, việc rèn luyện sự tự chủ, rèn luyện trí thông minh cũng như tính cách của trẻ được kết hợp hài hòa. Chúng tôi rất tâm đắc với quan niệm giáo dục như thế, vì thay vì cho đứa trẻ một con cá (tức cho trẻ học các kiến thức đơn thuần), phương pháp này lại dạy trẻ bắt cá (tức học cách tư duy). Cho đứa trẻ một con cá chỉ nuôi sống chúng được một ngày. Dạy trẻ cách bắt cá mới nuôi sống chúng một đời. Bởi vậy, điều cốt yếu ở mỗi bậc làm cha làm mẹ chúng ta là giúp trẻ biết cách tư duy chủ động. Đó cũng là cái đích mỗi chúng ta hướng tới khi giáo dục con.

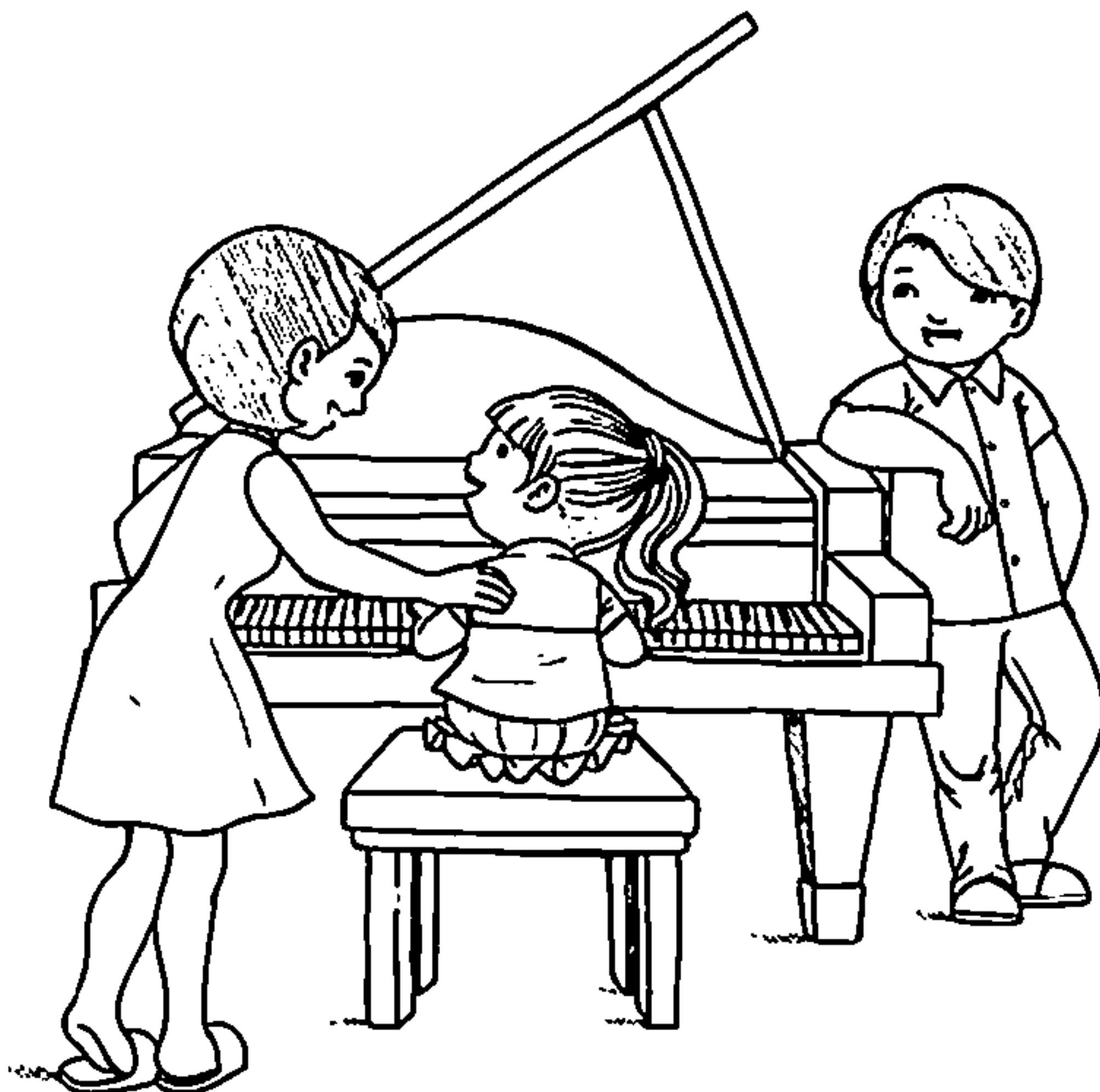
Trân trọng giới thiệu tới bạn đọc bộ sách thiết thực và hữu ích này.

Hà Nội, tháng 04 năm 2014

CÔNG TY CP SÁCH ALPHA

Chương 1. Nuôi dạy thiên tài trẻ sơ sinh bằng tình cảm của cha mẹ

1. Mỗi đứa trẻ sơ sinh là một thiên tài

Giai đoạn sơ sinh trí não của trẻ hoạt động tốt nhất

Bạn có biết không? Mới sinh ra là lúc trí não trẻ hoạt động tốt nhất. Nó có năng lực hấp thụ mạnh mẽ đến mức đáng kinh ngạc. Bà Montessori, nhà giáo dục trẻ em nổi tiếng đã khẳng định: “Năng lực đó vô cùng kỳ diệu, có thể sánh ngang với năng lực sáng tạo của các đấng thánh thần. Từ khi sinh ra, trẻ tiếp nhận các kích thích từ môi trường xung quanh, cơ thể tìm cách thích nghi với hoàn cảnh và rồi khả năng đó cũng mau chóng biến mất.” Năng lực hấp thụ này sẽ mạnh mẽ nhất khi trẻ vừa được sinh ra. Vậy nên, sẽ là đáng tiếc nếu giai đoạn thiên tài này của trẻ không được cha mẹ quan tâm, kích thích. Trí não của trẻ không thể phát triển tới mức tối ưu và tích cực như vốn có. Dù sau này cha mẹ có sử dụng những

phương pháp giáo dục ưu tú đến đâu cũng không thể khơi dậy được hoạt động thần kỳ của năng lực hấp thu đã bị thui chột đó.

Trẻ trong giai đoạn từ 0 – 3 tuổi có khả năng tổng hợp và tiếp nhận mọi kích thích giáo dục một cách dễ dàng. Chúng không chỉ có khả năng ghi nhớ, lưu giữ những tri thức đơn giản, hơn thế nữa, tư chất của trẻ còn vượt qua cả những chiếc máy tính tối tân nhất.

Những thông tin, tri thức được thu nạp vào não trẻ giống như cách mà chiếc máy tính nạp dữ liệu, chính xác và tỉ mỉ, từ đó khơi dậy năng lực suy đoán và tư duy độc lập ở trẻ.

Trẻ có khả năng ghi nhớ từ ngữ và câu nói được nghe từ xung quanh, khi chúng bật ra thành lời, thì đó không chỉ là kết quả của năng lực ghi nhớ từng từ. Khả năng tuyệt vời này đã giúp trẻ nhỏ dễ dàng nắm vững ngôn ngữ dù có phức tạp đến đâu.

Não bộ của trẻ được hoàn thiện trong vòng sáu tháng sau khi sinh

Trong 6 tháng đầu, trí não của trẻ có một vị trí đặc biệt chuyên lĩnh hội ngôn ngữ một cách tự nhiên mà không thể có ở các loài động vật. Hoạt động của trí não trẻ sẽ trưởng thành dần cùng với những kích thích của môi trường bên ngoài.

Từ ngày trẻ được sinh ra, hãy dạy cho trẻ nhiều từ ngữ phong phú. Ngôn ngữ tích lũy dần dần trong tiềm thức sẽ hình thành cho trẻ một kho tàng ngôn ngữ phong phú.

Năng lực xử lý ngôn ngữ vượt trội của trẻ có thể sánh với các chuyên gia ngôn ngữ, vậy mà, cha mẹ không biết và luôn cho rằng việc trẻ ghi nhớ và nói ra là điều tất yếu.

Chỉ trong khoảng thời gian sáu tháng ngắn ngủi, tùy thuộc vào hành động của cha mẹ và người thân mà trẻ có những chuyển biến lớn lao hay không. Cha mẹ nghĩ rằng cứ để trẻ ngoan ngoãn ngủ no nề suốt nửa năm đầu đời là tốt mà không biết rằng mình đã vô tình khiến con chậm phát triển.

Các nhà khoa học khẳng định rằng, cấu trúc não bộ cơ bản của trẻ được hoàn thiện trong sáu tháng sau sinh, đến khi 3 tuổi, các khớp nối tế bào não được hoàn thiện khoảng 60%. Trong thời kỳ này, cha mẹ cần chủ động kích hoạt những tố chất ưu việt thiên bẩm trong trí não trẻ, có như vậy, trẻ mới phát huy và bộc lộ được những năng lực nổi trội của mình.

“Quy tắc khắc ấn” và tác hại không ngờ tới của việc xem tivi

Theo Lozen, một chuyên gia nghiên cứu về vận động người Australia đã nói rằng: “Việc học tập của động vật (không chỉ giới hạn ở con người) nhất là việc học tập ngay sau khi chào đời, có thể nhìn thấy được, gọi là hiện tượng khắc ấn.”

Các loài như vịt trời, ngỗng, vịt, gà vừa chui ra khỏi vỏ đã có bộ lông đầy đủ và chạy theo vật nào di chuyển mà nó nhìn thấy đầu tiên. Gà con đi theo gà mẹ từng bước vì mục đích sinh tồn và sự an toàn của bản thân là một hành động hợp lý vì thường thứ đầu tiên gà con nhìn thấy là gà mẹ. Điều này được gọi bằng cái tên là “quy tắc khắc ấn”.

Nếu thứ chuyển động đầu tiên mà gà con nhìn thấy là một người, thì nhất định nó cũng sẽ chạy theo người ấy, kể cả nếu vật di động kia là gà mẹ bằng đồ chơi thì gà con cũng sẽ chạy theo mà không tìm kiếm gà mẹ thật của mình.

Quy tắc khắc ấn mà Lozen nhắc đến ở trên có ý nghĩa vô cùng to lớn, vì nó cũng đúng với con người. Trong môi trường mà trẻ được sinh ra, hầu như nơi nào cũng có ti vi, nếu cho trẻ gần 2 tháng tuổi nghe bằng tai, nhìn bằng mắt những thứ đang phát trên ti vi, trí não của trẻ sẽ “khắc ấn” những hình ảnh chuyển động liên tục trên ti vi.

Lâu dần, trẻ sẽ không còn phản ứng với giọng nói, ánh mắt, lời nói, câu hát của người mẹ. Đến giai đoạn khoảng 2 – 3 tuổi, trẻ thường có những biểu hiện sinh hoạt hoặc thái độ sống đại khái như:

- Không nói không rằng.
- Không nhìn vào ánh mắt của mẹ.
- Cực kỳ hiếu động, không thể nào ngồi yên một chỗ, vận động liên tục không ngừng nghỉ.
- Thích xem những chương trình quảng cáo trên ti vi và hát theo những bài hát trong chuyên mục quảng cáo.
- Khả năng tự lập muộn. Không thể tự mình làm được những công việc lật vật.
- Không biết nguy hiểm là gì.
- Có khả năng ghi nhớ rất nhanh thao tác trên những máy móc đồ vật mà trẻ thích.
- Biểu hiện mặt ưu việt nổi trội về trí tuệ.

Quá trình khắc ấn diễn ra rõ rệt trong giai đoạn trẻ vừa chào đời đến khoảng 2 tuổi. Nếu trẻ hơn 2 tuổi mỗi ngày xem ti vi năm, sáu tiếng, thì những dấu hiệu bất thường kể trên vẫn có thể xảy ra.

Việc cấm trẻ xem ti vi đã được đề cập đến nhiều lần, vì trẻ chỉ tiếp nhận mà không được giao tiếp, đối thoại. Điều này cũng là lý do khiến khả năng biểu đạt ngôn ngữ của trẻ phát triển chậm, và nguy hiểm hơn nữa là quá trình khắc ấn vừa kể trên.

Cách chữa trị trong trường hợp này là cho trẻ nghe băng cassette và thường xuyên lặp lại những câu gọi như “Bé... ơi!”, “Bé... ơi!”, dần dần trẻ sẽ có phản ứng hồi đáp lại và việc đối thoại giữa hai mẹ con cũng trở lại.

Việc tạo kích thích tri giác cho trẻ nhỏ

Năng lực thích nghi với môi trường là một món quà mà trẻ được ban tặng từ tự nhiên. Năng lực này nếu không được phát hiện sớm và gặp được môi trường tốt sẽ biến mất rất nhanh. Ngược lại, nếu gặp được môi trường tốt và được rèn luyện liên tục, thì tố chất đặc biệt này sẽ sớm được định hình và biểu hiện ra ngoài.

Hầu hết các bà mẹ có con ở độ tuổi từ 0 – 1 tuổi thường chỉ nghĩ đến việc cho con nghe nhạc. Điều này là hoàn toàn sai lầm. Cha mẹ còn có thể làm rất nhiều việc khác nữa.

Việc tạo kích thích tri giác cho trẻ lúc 0 tuổi và lúc bé 2 – 3 tuổi mang lại những hiệu quả không giống nhau. Cha mẹ cần tranh thủ mọi cơ hội để thúc đẩy sự phát triển tri giác ở trẻ càng sớm càng tốt và tạo nhiều kích thích trong một khoảng thời gian hữu hạn.

Ban đầu, trẻ phải sử dụng và tinh thông hoạt động của ngũ quan là mắt nhìn, tai nghe, tay sờ, mũi ngửi, lưỡi nếm. Nếu có đồ chơi bày ra xung quanh, trẻ sẽ càng phát triển nhanh hơn.

Hơn nữa, nếu hàng ngày trẻ được tiếp xúc với người lớn dày dặn kinh nghiệm, có tri thức phong phú thì khả năng tri giác của trẻ sẽ bồi đắp và dày thêm đáng kể.

2. Việc học của trẻ nhỏ hoàn toàn khác việc học của người lớn

Học kiểu nhớ y nguyên

Trẻ nhỏ không cảm nhận màu sắc xanh, đỏ từ những điểm khác biệt mang tính trừu tượng mà sẽ cảm thụ sự phức tạp của màu sắc một cách toàn diện và nguyên xi như ghi nhớ khuôn mặt của một người vậy.

Kiểu nhận biết của trẻ ở giai đoạn này không phải là nhận biết từ đơn giản đến phức tạp, mà nhận thức y nguyên thông tin được kích thích.

Vì thế, trong thời kỳ này, càng kích thích trẻ nhỏ bằng những thứ phức tạp bao nhiêu thì càng tốt bấy nhiêu. Những kích thích phức tạp và mạnh mẽ có thể hình thành nên các nếp nhăn phức tạp trong não. Ngược lại, nếu kích thích không đủ mạnh và không được lặp lại nhiều lần, các rãnh nếp nhăn hằn sâu trên bề mặt não bộ cũng khó lòng được tạo thành.

Năng lực ghi nhớ y nguyên này tồn tại trong cơ thể trẻ, mà không còn ở người lớn. Nhờ vào năng lực này mà mọi thông tin được ghi nhớ, lưu giữ lại trong tế bào não của trẻ.

Những thông tin đó được ghi chép lại và không được thể hiện trọn vẹn ra bên ngoài, mà ăn sâu vào vô thức, khi trẻ không có chút nhận thức lý tính nào. Việc lưu giữ từng chi tiết tỉ mỉ, kỹ càng giống như film của bức ảnh không hề thừa bỏ chi tiết nào.

Những gì trẻ học được bắt đầu được thể hiện ra bên ngoài với tư cách là tài năng hoặc tính cách của trẻ nhỏ. Thời kỳ trẻ 3 tuổi là thời kỳ phát triển năng lực tư duy của trẻ. Ví dụ như về ngôn ngữ, lượng từ vựng của trẻ đột nhiên tăng cao, trẻ giao tiếp tự nhiên, thoải mái và sử dụng cả những từ khó mà gần như không gặp phải vướng mắc và nhầm lẫn nào. Không còn nghi ngờ gì nữa, đó chính là những thành quả có được nhờ cách thức học tập y nguyên trong thời kỳ vô thức trước kia.

Kiểu ghi nhớ này không chỉ tạo nên đặc trưng ngôn ngữ của trẻ, mà còn cả những đặc trưng về ngôn ngữ của dân tộc mà trẻ được sinh ra và lớn lên.

Trong thời kỳ mẫn cảm từ 0 – 3 tuổi, trẻ giống như chiếc máy phát ra âm thanh tương ứng với phát âm tiếng nước ngoài mà trẻ nghe được. Mỗi ngôn ngữ có những cách phát âm đặc trưng riêng, điều tưởng như khó khăn với người trưởng thành nhưng với trẻ nhỏ lại đơn giản hơn rất nhiều.

Trong giai đoạn từ 0 – 1 tuổi, cha mẹ hãy cho trẻ nghe băng cassette tiếng Anh để trẻ có thể tiếp nhận và thẩm thấu những thứ phức tạp nhất vào vùng tiềm thức.

Học cách nhớ từng cái một

Ngoài việc nhận thức sự vật xung quanh bằng cách ghi nhớ nguyên, trẻ còn nhớ theo kiểu từng cái riêng lẻ một.

Cha mẹ hiểu được điều này, một mặt cần kể cho trẻ nghe những câu chuyện phức tạp và khó, mặt khác vẫn phải truyền đạt lặp đi lặp lại nhiều lần những từ đơn trong cuộc sống hàng ngày. Dù không được dạy về ngôn ngữ thì ở ngưỡng 1 tuổi trẻ cũng tự biết nói là suy nghĩ sai lầm mà nhiều cha mẹ vẫn giữ đến tận ngày nay. Vì thế, nhiều trẻ chỉ được học tập theo kiểu nhớ ý nguyên thiên bẩm mà thôi.

Theo thực nghiệm của các nhà khoa học, trẻ càng được nghe nhiều từ ngữ phong phú sẽ càng nhanh biết nói, nắm được chắc chắn ý nghĩa của từ và hiểu được ý nghĩa khái quát. Điều này không phải đứa trẻ nào cũng làm được tốt.

Để trẻ ghi nhớ được từng từ, có khi cha mẹ phải lặp đi lặp lại mấy ngàn lần. Nhưng để nhớ một từ tiếp theo, có thể chỉ phải lặp lại mấy chục lần thôi. Đường rãnh phản ứng trong não trẻ được hình thành sớm sẽ sâu hơn, theo đó nó sẽ kích thích và thúc đẩy phản ứng của trẻ ở những lần sau.

Đó là vì khi vừa sinh ra, tế bào trong não trẻ chưa được kích hoạt và kết nối với nhau. Sau đó, tùy thuộc vào việc tiếp nhận các kích thích từ môi trường mà các tế bào não trẻ mới bắt sóng liên lạc với nhau. Vào giai đoạn đó, việc lặp đi lặp lại là cực kỳ quan trọng vì nó khiến trung khu liên lạc giữa các tế bào não khắc sâu và mở rộng hơn. Nếu các kích thích hời hợt, nghèo nàn, các tế bào não liên kết với nhau yếu ớt và hoạt động của các đường rãnh cũng không được mạnh mẽ. Đến khoảng 6 tuổi, đường rãnh cơ bản được hoàn thiện và gần như không có cách nào để thay đổi tổ hợp cấu tạo này nữa.

Trẻ từ 2 – 3 tuổi bắt đầu học đàn vĩ cầm sẽ thấm thấu được kỹ thuật âm nhạc mà ngay cả sinh viên đại học học nghệ thuật suốt bốn năm ròng cũng chưa đạt đến được. Nếu trẻ tiếp nhận giáo dục có hiệu quả cao ngay từ sớm, có được đường rãnh liên kết tế bào não ưu việt, thì lớn lên chắc chắn trẻ có thể vui vẻ với việc học tập áp lực cao và chất lượng tốt.

3. Ba giai đoạn phát triển năng lực của trẻ từ sơ sinh đến 6 tuổi

Quá trình phát triển năng lực từ sơ sinh đến lúc 6 tuổi được chia làm ba giai đoạn:

- Thời kỳ thứ nhất: Từ khi sinh ra đến nửa năm sau sinh. Đây là thời kỳ phát triển năng lực tiếp nhận (Cảm giác).
- Thời kỳ thứ hai: Từ nửa năm sau sinh đến 3 tuổi. Đây là thời kỳ phát triển năng lực biểu hiện (Năng lực sáng tạo).
- Thời kỳ thứ ba: Từ 3 tuổi đến 6 tuổi. Đây là thời kỳ phát triển năng lực tư duy (Kỹ năng).

Trong đó, thời kỳ thứ nhất là thời kỳ năng lực tiếp nhận mạnh mẽ nhất, nhưng cũng là

thời kỳ mà việc dạy dỗ trẻ bị xem nhẹ nhất.

Thời kỳ thứ hai và thứ ba là thời kỳ quan trọng tiếp theo và các bậc làm cha làm mẹ cần suy nghĩ nghiêm túc đến việc trồng những hạt giống tốt.

Thời kỳ thứ nhất: Phát triển năng lực tiếp nhận (Cảm giác)

Trong số các giác quan của trẻ, thính giác được phát triển đầu tiên, khởi đầu cùng thời điểm trẻ sinh ra. Nếu trẻ không được kích thích thì trẻ không thể phát triển năng lực hấp thụ và thích nghi với hoàn cảnh của mình.

Giác quan tiếp theo cần phải được phát triển ở trẻ chính là thị giác. Trong khoảng một tháng sau khi sinh, thị giác của trẻ đã đạt đến mức tập trung nhìn một điểm bằng hai mắt rồi.

Tuy nhiên, trong khoảng thời gian này, mắt trẻ hoạt động vẫn chưa hoàn thiện, trẻ vẫn chưa thể nhận biết được ngay đồ vật mà trẻ nhìn thấy. Đến khoảng ba bốn tháng sau sinh, khi phần cơ trong mắt hoàn thiện, nhãn cầu có thể di chuyển một cách nhịp nhàng thì đó mới là thời điểm mãn cảm nhất của thị giác.

Bắt đầu từ thời điểm đó, sự vận hành của quy tắc tài năng giảm dần cũng giống với trường hợp của thính giác. Vì thế, bắt đầu từ thời điểm này, các bậc cha mẹ nên cho trẻ quan sát những kiệt tác hội họa.

Cảm giác tiếp xúc bằng da (Xúc giác) dường như tồn tại khắp cơ thể trẻ từ khi mới sinh ra, nhưng cảm giác ấy chạy đến khắp tứ chi (hai chân hai tay), và giúp từng ngón tay nhỏ bé hoạt động thì phải đến khoảng tháng thứ năm mới có thể thấy được.

Khứu giác và vị giác dường như được phát triển ngay từ khi trẻ mới chào đời, nhưng cũng từ khoảng năm tháng sau sinh mới được cho là bước vào thời kỳ mãn cảm.

Đến khoảng 3 tháng tuổi, trẻ đã có thể cười mỉm khi nghe thấy tiếng của mẹ ở gần đó. Đây cũng là thời điểm thị giác và thính giác của trẻ bắt đầu cùng hoạt động. Tế bào não của thị giác và thính giác nằm đối xứng song song trong não bộ, vì thế cần tiến hành kích thích từ cả hai bên. Thay vì cho trẻ nghe bài hát, rồi đặt trẻ ngủ, người mẹ nên vừa ôm vừa hát cho trẻ nghe. Như vậy trẻ sẽ nhớ nhanh hơn, tăng cường cảm giác tiếp xúc bằng da và hoạt động thính giác.

Việc kích thích phối hợp các giác quan không chỉ làm tăng sự kích thích cho trẻ, mà những nếp nhăn phức tạp trong não trẻ cũng được kích hoạt mạnh mẽ. Trẻ kết thúc đợt học tập đầu tiên sau khoảng 3, 4 tháng sau sinh, khi trẻ đã nhớ được khuôn mặt của những người thân xung quanh nhưng sau đó trẻ liền bị bỏ rơi trong tình trạng đói khát kiến thức trầm trọng. Trẻ bắt đầu có những hành động tự an ủi mình như mút ngón tay. Mút ngón tay được xem như hành động bù đắp cho tâm trạng cô đơn, thiếu thốn, buồn tẻ của trẻ.

Vì thế, cha mẹ hãy tặng cho trẻ những cuốn sách bằng tranh, những câu hát lặp đi lặp lại, những bài thơ có nhịp điệu,... Ban đầu trẻ sẽ không có phản ứng gì, nhưng lặp lại những hành động này trong vòng 7 – 10 ngày, đường rãnh phản ứng trong não bộ của trẻ sẽ được hình thành và trẻ sẽ bắt đầu có hứng thú với những thứ đó.

Năng lực tiếp nhận của cảm giác phát triển mạnh mẽ nhất trong khoảng thời gian 6 tháng kể từ sau khi sinh. Nếu được rèn luyện, giác quan của trẻ sẽ trở nên sắc sảo và nhạy bén hơn nhiều. Đây cũng là giai đoạn tạo nền tảng cho sự phát triển năng lực ngôn ngữ ở trẻ. Các bậc cha mẹ hãy luyện tập cho trẻ nghe những bài hát hay, cho trẻ xem những bức tranh của các họa sĩ nổi tiếng. Cho trẻ nghe nhạc thì đến 80% các bà mẹ đã thực hiện được nhưng khá nhiều bà mẹ vẫn chưa chú trọng tới việc cho trẻ xem những bức danh họa nổi tiếng.

Khi mắt trẻ có thể nhìn thấy được cũng là lúc trẻ bắt đầu chịu ảnh hưởng từ màu sắc đập vào mắt một cách vô thức. Mọi đồ đạc trong phòng đều có màu sắc, khi ánh sáng mặt trời chiếu vào, màu sắc của không khí trong căn phòng sẽ thay đổi. Người lớn thường không bận tâm tới những luồng ánh sáng phản chiếu đó, nhưng trẻ nhỏ và các họa sĩ nổi tiếng lại có năng lực siêu việt để thu nhận được chúng. Trẻ có sự mẫn cảm tiếp nhận với cả những màu sắc trong không khí.

Vì thế, cha mẹ nên quan tâm hơn tới việc lựa chọn hình dáng và màu sắc của các đồ vật trong gia đình. Hãy treo những bức tranh được chép lại từ các tác phẩm nổi tiếng trong phòng, cứ khoảng 1 – 2 tháng lại thay bằng một bức tranh khác. Khoảng 4 tháng tuổi, trẻ đã có thể xem sách tranh, thường là những cuốn có màu sắc tươi tắn, rực rỡ, còn nội dung sách nên mang phong cách thơ ca là tốt nhất. Màu sắc và tính thơ trong cuốn sách sẽ góp phần hình thành nên những nếp nhăn ưu việt nổi trội trong trí não trẻ.

Tóm lại, việc quan trọng nhất trong giai đoạn này là kích hoạt sự hoạt động và phát triển của thị giác và thính giác, bằng cách cho trẻ xem sách, hát cho trẻ nghe, đọc thơ cho trẻ thưởng thức, kể cho trẻ những câu chuyện cổ tích,... Phương pháp quan trọng là phải thường xuyên lặp đi lặp lại những việc như thế.

Thời kỳ thứ hai: Phát triển năng lực biểu hiện (Năng lực sáng tạo)

Dù chẳng được ai dạy nhưng đến khoảng 6 tháng tuổi, trẻ đã bắt đầu biết bò. Đây là giai đoạn trẻ bắt đầu phát triển năng lực biểu hiện, hành động mang tính tự phát, cũng chính thời kỳ này năng lực sáng tạo và sự độc lập của trẻ cũng được phát triển vô cùng mạnh mẽ.

Nếu trẻ không có môi trường học tập tốt thì năng lực tại thời điểm này của trẻ sẽ không được phát huy và dần dần thui chột. Ví dụ như lúc trẻ bắt đầu biết lẫy rồi bò, cha mẹ sợ trẻ bò tới nhiều nơi nguy hiểm nên thường không cho trẻ bò nữa và cho trẻ vào trong cũi. Việc làm này sẽ gây ra nhiều chuyện đáng ngại, trẻ không chỉ mất đi năng lực vận động, mà lâu dần tích tụ thành tính cách nhút nhát, ngại vận động, ít ham muốn, năng lực yếu ớt.

Vào thời kỳ bắt đầu phát triển năng lực tự phát, cha mẹ nên để cho trẻ tự do thoải mái hoạt động, ví dụ như cho trẻ xé giấy, cho viết vẽ nguệch ngoạc,... Cha mẹ thường nghĩ rằng việc đó dạy cho trẻ tính phá phách, ích kỷ, nhưng thực ra, nó giúp trẻ nâng cao năng lực phán đoán hơn.

Hãy lựa chọn cho trẻ những món đồ chơi có tính mềm dẻo đàn hồi, bề mặt nhẵn, nhiều màu sắc rực rỡ và sạch sẽ. Nên ưu tiên chọn những món đồ chơi chưa hoàn thiện, để dành khoảng không cho trẻ tự do sáng tạo. Hãy đặt các món đồ chơi phát ra âm thanh như xúc xắc gần tầm tay trẻ, trẻ sẽ đưa tay ra với lấy, rồi chơi đùa với nó. Việc sử dụng tay nắm lấy đồ vật là bước đầu tiên phát triển năng lực sáng tạo của trẻ.

Khi trẻ hơn 6 tháng tuổi, hãy để trẻ tự do lật giở sách tranh. Vì trẻ vẫn chưa biết cách lật giở các trang, nên cha mẹ hãy chấp nhận chuyện trẻ có thể làm rách sách. Ngoài sách

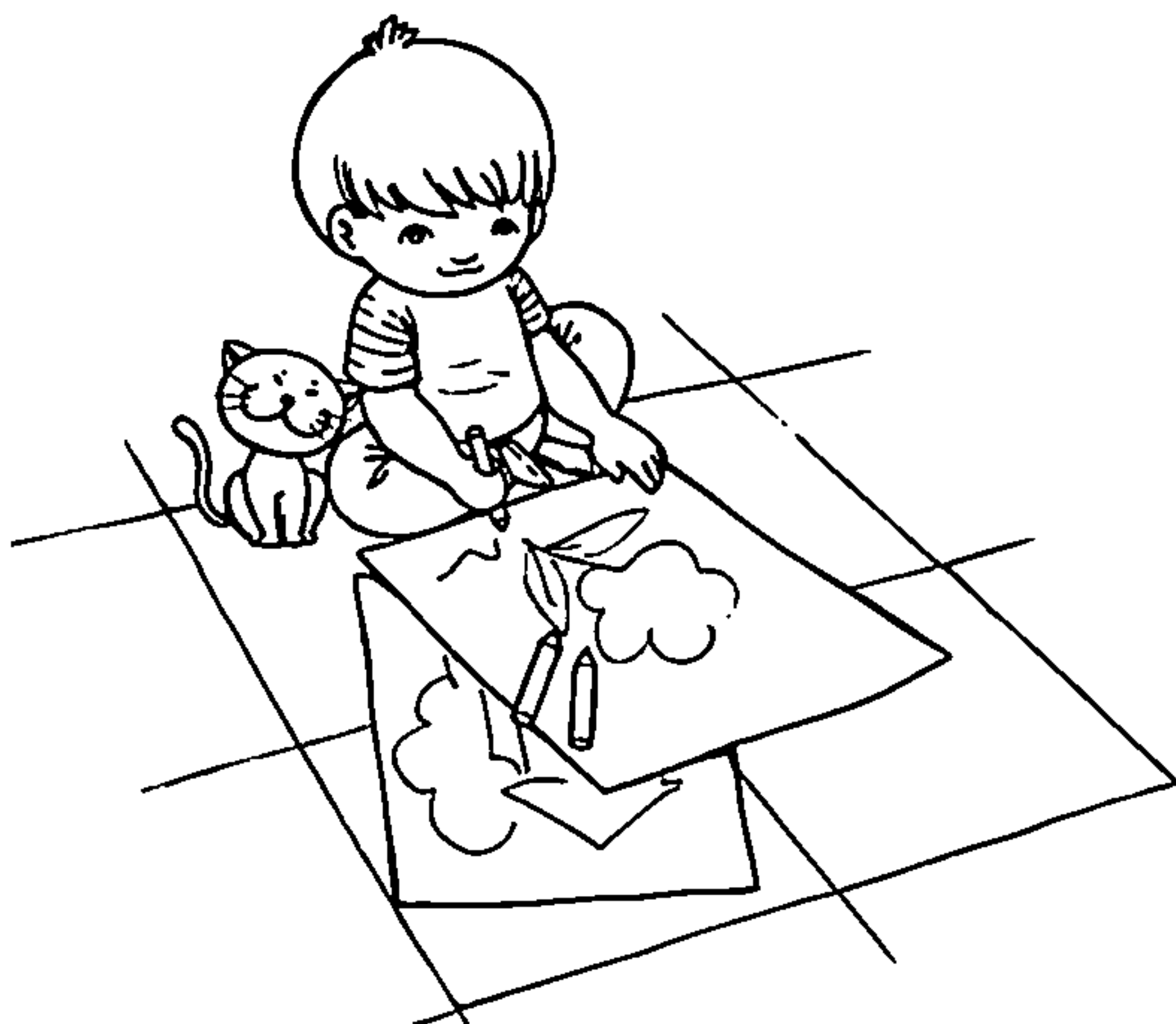

tranh, cha mẹ có thể cho trẻ xem cả những cuốn từ điển bằng tranh với những hình ảnh gần gũi với đồ chơi của trẻ.

Khi trẻ thấy được điểm chung giữa sách và đồ chơi, trẻ sẽ có hứng thú với cả sách và đồ chơi hơn. Ngay việc phát hiện ra điểm giống nhau giữa sách và đồ chơi đã là một bước phát triển năng lực sáng tạo của trẻ.

Nếu trẻ cầm bút chì viết vẽ gì đó, hãy đưa cho trẻ giấy vẽ và bút màu, để trẻ tự do viết vẽ. Không nên đưa cho trẻ toàn bộ các màu trong hộp, mà đưa nhiều lần, mỗi lần một màu.

Dù cho trẻ vẽ gì đi chăng nữa, cha mẹ cũng không nên nói những câu như: “Không được vẽ như thế!” hay là “Vẽ chẳng ra cái gì cả thế!” Cha mẹ hãy hỏi xem trẻ muốn vẽ gì và hãy khen những gì trẻ đã vẽ được thật nhiều.

Từ 1 – 1,5 tuổi, hãy cho trẻ vẽ bằng nhiều loại bút khác nhau như: bút sáp, bút màu đầu (ngòi nhỏ và ngòi to), bút chì, bút nhớ dòng,...

Từ khoảng 1,5 – 2 tuổi, hãy dẫn trẻ đến bãi cát trong công viên và cho trẻ đùa nghịch với cát. Ngoài ra, chơi với bùn cũng rất thú vị. Bùn đất là nơi trẻ có thể tự do nặn nên những hình dạng, như thế cũng kích thích năng lực sáng tạo của trẻ.

Hãy cho trẻ dạo bộ để nhìn ngắm, nhận biết thiên nhiên như trăng, sao, mây, nhà cửa, động vật, hoa cỏ,... hoặc là những phương tiện giao thông.

Hãy cho con chơi những trò như xích đu, cầu trượt trong công viên, nhất là chơi với các bạn. Ở nhà, tăng cường cho trẻ chơi nhiều với các miếng ghép hình, những chai rỗng, lọ rỗng, để trẻ tự do mở đóng nắp và chơi với chúng. Kể cả những sự vật bình thường như cành cây khô, lá cây rụng, hòn sỏi,... cũng có thể trở thành đồ chơi tốt.

Từ 2 – 3 tuổi, hãy cho trẻ đọc sách tranh. Hãy cho trẻ đọc đi đọc lại nhiều lần cuốn sách đó.

Hãy dẫn trẻ đến vườn bách thú, công viên thủy cung, cho trẻ xem những loài động vật hiếm thấy.

Khi trẻ vẽ, cha mẹ có thể đưa trẻ hai hoặc ba loại bút màu và giấy khổ A3 để trẻ tự do thoải mái viết vẽ lên đó. Để trẻ tự pha trộn hỗn hợp màu khác nhau, dù màu có vấy bẩn lên quần áo cũng không vấn đề gì. Mỗi khi trẻ vẽ xong một bức, cha mẹ hãy hỏi trẻ vẽ gì vậy, rồi mới khen ngợi. Cha mẹ cứ để trẻ vẽ đi vẽ lại cùng một chủ đề, rồi dần dần trẻ sẽ quen tay, vẽ đẹp hơn. Tuyệt đối không được chỉ đạo trẻ: “Vẽ như thế này mới phải chứ!”, vì làm vậy là bạn đang bẻ đi cái mầm manh nha sự sáng tạo tự do của trẻ và làm cho những bức tranh của trẻ trở nên nhàm chán hơn. Cho trẻ vẽ tranh một tuần một lần, càng vẽ sau càng mở rộng chủ đề vẽ hơn, trẻ sẽ tiến bộ nhanh chóng chỉ sau 2 – 3 tháng.

Trước 3 tuổi, trẻ thường vẽ người không giống người bình thường như không có tóc, tay chân mọc trên đầu,... Nhưng đừng bắt trẻ phải vẽ thế này thế kia, sau nhiều lần lặp lại những hình sai đó, trẻ sẽ phát hiện và nhận thức ra được hình dạng chính xác của sự vật. Khoảng 4 tuổi, khả năng vẽ của trẻ sẽ tiến bộ rất nhanh và bắt đầu có kỹ thuật. Trẻ đã có thể vẽ được hình người có đầy đủ đầu, cổ, ngực, hai tay và hai chân. Năng lực sáng tạo, sắp xếp, kết cấu sẽ đem lại những ý tưởng độc đáo cho các bức tranh của trẻ.

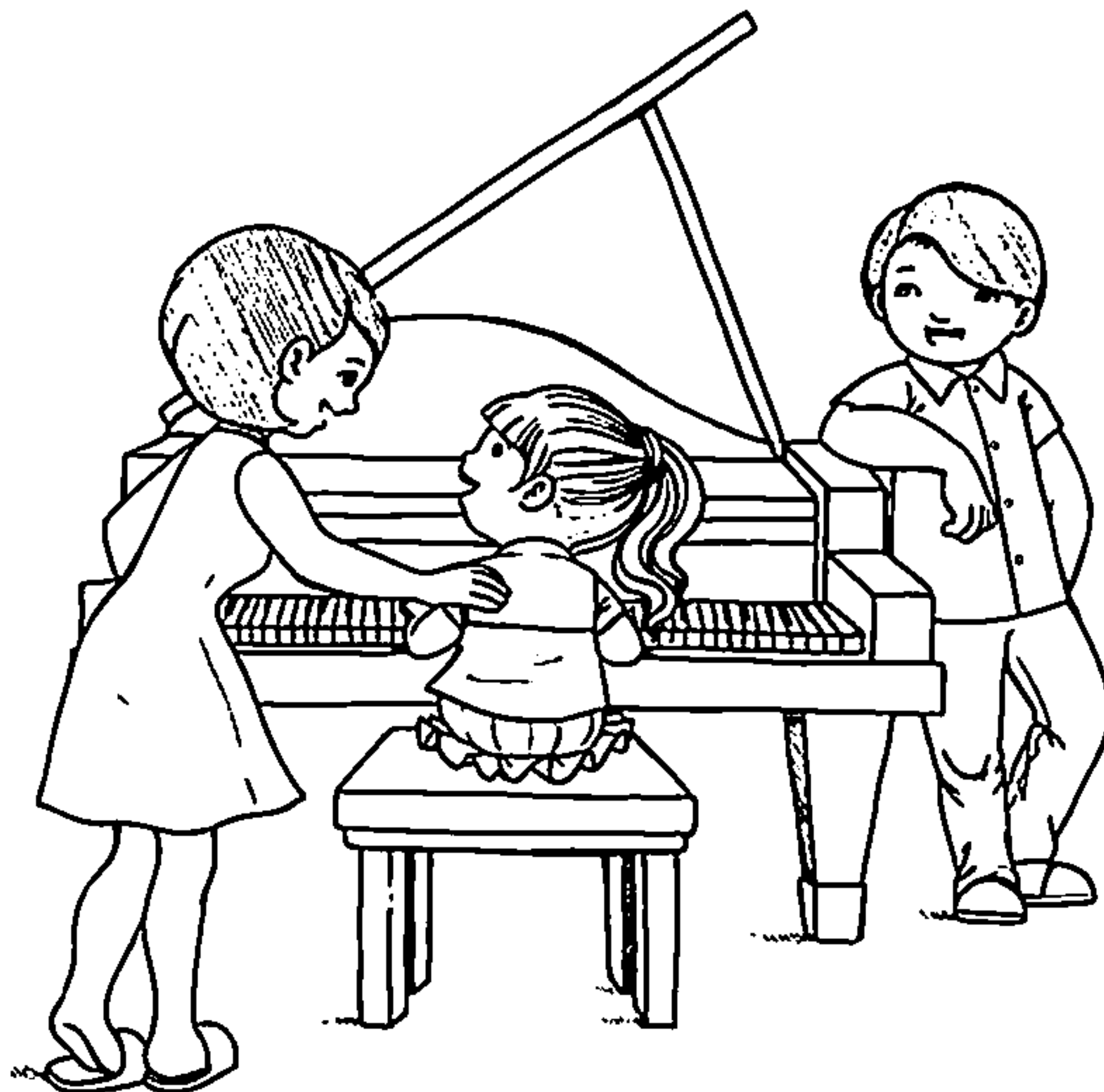
Thời kỳ thứ ba: Phát triển năng lực tư duy (Kỹ năng)

Những năng lực cảm nhận như thị giác, thính giác, cảm giác da thịt, vị giác, ký ức, ý chí, sáng tạo,... do các tế bào não ở những vị trí khác nhau điều khiển. Cha mẹ cần phải nhớ một điều quan trọng là không được phép phát triển thiên lệch phần nào của não.

Cấu tạo của não người gồm hai phần lớn đó là bán cầu não trước và bán cầu não sau, bán cầu não sau thông qua các cơ quan cảm giác như mắt, mũi, tai để tiếp nhận những kích thích từ bên ngoài vào, còn bán cầu não trước biểu hiện những hành vi đó ra bên ngoài thông qua hoạt động của các cơ thịt và gân cốt.

Phần bán cầu não sau chi phối chức năng và xử lý thông tin của tri giác như là thị giác. Bán cầu não sau sẽ phát triển mạnh vào giai đoạn 3 tuổi với các chức năng như phán đoán, lý giải. Nếu giáo dục thiên về tri thức thì chỉ bán cầu não sau được chú trọng mà thôi.

Bán cầu não trước đảm nhận chức năng là tư duy, sáng tạo, ý đồ và thực hành. Vùng não này còn đảm nhận một vai trò chỉ có ở con người, đó chính là cảm xúc đủ cung bậc như hạnh phúc, vui mừng, buồn đau, ứ đọng,...

Bán cầu não trước đảm nhiệm năng lực sáng tạo quan trọng nhất của con người. Những đường rãnh trên bán cầu não trước càng phức tạp rối rắm, thì trẻ càng có khả năng ghi nhớ được lâu những vấn đề phức tạp.

Các nghiên cứu về quá trình phát triển của não trẻ cho biết giai đoạn từ 0 – 3 tuổi là giai đoạn phát triển phần bán cầu não sau. Do đó, trong thời kỳ này, cha mẹ nên dạy trẻ cách làm người, nhiều tri thức và cách ghi nhớ.

Qua 3 tuổi, bán cầu não trước bắt đầu phát triển. Nếu thời kỳ này chỉ dạy trẻ ghi nhớ cũng không thể làm nâng cao tri thức và trí thông minh của trẻ được. Việc bồi dưỡng cho trẻ phương pháp tư duy mới là điều quan trọng. Cha mẹ nên cho chúng chơi những trò phải sử dụng đầu óc để tư duy như ghép tranh puzzle, ghép hình block,... Từ dễ đến khó. Để trẻ tham gia vào những trò nâng cao kỹ thuật và sự tỉ mỉ, khéo léo của tay như gấp giấy, cắt giấy,...

Thời kỳ này, cha mẹ cho trẻ tập piano và violin sẽ có tác dụng cực kỳ tốt. Ngoài ra có thể cho trẻ chơi những bài test IQ dành cho trẻ 2 – 3 tuổi. Hiện nay có rất nhiều tài liệu test IQ dành cho trẻ em, cha mẹ cần lựa chọn và sử dụng nó sao cho thật hiệu quả. Nhưng tuyệt đối không được chạy theo thành tích test IQ. Hãy luyện tập cho trẻ đều đặn để hình thành các đường rãnh cơ bản trên não, song song với các bài học khác để trẻ có thể phát triển toàn diện.

Chương 2. Lộ trình giáo dục trẻ giai đoạn từ 0 đến 4 tuổi

Khi vừa chào đời, trẻ giống như một tờ giấy trắng. Trách nhiệm của cha mẹ không chỉ là bồi dưỡng và tích lũy tri thức cho trẻ mà còn cần phát huy tài năng và tố chất của trẻ trong tương lai.

Hầu hết tài năng của trẻ em đều được tiềm ẩn từ khi vừa chào đời, nên nếu trẻ được dạy từ giai đoạn 0 tuổi, thì những tố chất và tài năng sẽ được phát huy rõ rệt. Hiểu được điều này, cha mẹ sẽ thấy việc nuôi dạy con ngoan sẽ chẳng có gì khó khăn nữa.

Điều quan trọng nhất khi bắt đầu dạy trẻ chính là phải phát triển năng lực ngôn ngữ khi trẻ vừa chào đời. Cha mẹ cần nói chuyện với trẻ bằng ngôn ngữ mẹ đẻ, kể những câu

chuyện với lượng từ vựng phong phú.

Khoảng thời gian này sẽ là quý giá nếu cha mẹ biết tận dụng và có phương pháp giáo dục đúng đắn. Bỏ qua giai đoạn này sẽ khiến trẻ bị thiếu hụt và khó lòng phát triển toàn diện được.

Điều đó có thể kiểm chứng được thông qua IQ của trẻ. Nếu cha mẹ bắt đầu dạy trẻ từ 0 – 1 tuổi thì đứa trẻ nào cũng có thể đạt mức IQ 180 – 200, hoặc hơn thế nữa là chỉ số IQ cực kỳ cao từ 250 – 300 khi đến 3 tuổi. Còn khi cha mẹ bắt đầu dạy trẻ từ khi đã 3 tuổi, thì đến khi trẻ 6 tuổi, IQ của trẻ có khả năng đạt đến mức là 160 – 180.

Trước nay, các bậc cha mẹ đều cho rằng cứ để trẻ chơi đến tầm 6 tuổi. Nhưng tốt nhất, cha mẹ nên dạy trẻ về sức khỏe, tình cảm, tâm lý, đạo đức trong giai đoạn 0 – 3 tuổi, từ 3 – 6 tuổi bắt đầu bồi dưỡng tri thức và tư tưởng. Một khi chỉ số IQ của trẻ đạt mức cao từ sớm thì trẻ có thể giữ vững và duy trì chỉ số này trong suốt quá trình trưởng thành.

I. Phương pháp dạy trẻ từ 0 đến 1 tuổi

Trong một năm từ 0 – 1 tuổi, trẻ có cực kỳ nhiều thay đổi, vì thế, các bậc cha mẹ không thể chỉ dùng một phương pháp cho cả một năm đó. Chúng tôi đã chia ra bốn nấc thang nhỏ:

- Nấc thang đầu tiên: Từ sau sinh đến tháng thứ tư sau sinh.
- Đây là thời kỳ tay chân trẻ đã có thể ngo ngoậy nhưng vẫn chưa lấy được.
- Nấc thang thứ hai: Từ tháng thứ tư sau sinh đến tháng thứ sáu sau sinh.
- Thời kỳ trẻ nằm sấp, trẻ vẫn chưa thể bò, chưa thể dồn trọng lượng của cơ thể vào tay và chân.
- Nấc thang thứ ba: Từ tháng thứ bảy đến tháng thứ mười sau sinh.
- Thời kỳ trẻ đã biết bò bằng tứ chi.
- Nấc thang thứ tư: Từ tháng thứ 11 đến tháng thứ 12 sau sinh.

Thời kỳ trẻ tập đi.

Nấc thang đầu tiên: Từ khi vừa chào đời đến tháng thứ tư sau sinh

Năng lực tiếp thu của trẻ trong giai đoạn này là mạnh mẽ nhất. Cha mẹ hãy nghĩ cách để kích thích năng lực đó thông qua việc kích thích 5 giác quan: Thị giác, thính giác, xúc giác, vị giác và khứu giác.

Thị giác

Treo những bức danh họa nổi tiếng thế giới xung quanh giường bé, bao bọc trẻ trong một không gian ngập tràn màu sắc. Nên bày biện những thứ đồ vật như cây cảnh, đồ chơi nhiều màu sắc rực rỡ và tươi sáng trên giá.

Trong khoảng một tháng đầu sau sinh, hãy cho mắt trẻ tiếp xúc với những tấm kẻ ca rô đen trắng, ba phút mỗi ngày và liên tục lặp lại trong một tuần. Năng lực tập trung của trẻ sẽ tăng từ mức 5 giây lên 60 – 90 giây. Năng lực tập trung phát triển sẽ liên quan nhiều tới năng lực học tập sau này.

Màu trẻ thích không phải là màu hồng hay màu xanh da trời mà là hai màu đen – trắng tương phản.

Sau 6 tháng, nếu trẻ có biểu hiện chán nhìn những hình kẻ sọc vằn đen trắng và kẻ ca rô, cha mẹ có thể thử sử dụng những tấm hình nhỏ hơn (6x6 xuống 2x2). Nếu trẻ vẫn không hứng thú, bạn nên tạm dừng một thời gian. Đến khoảng tháng thứ 9 sau sinh, thần kinh thị giác của trẻ vẫn chưa thể phân biệt được màu sắc đỏ, xanh, vàng.

Ngoài ra, cha mẹ có thể dán bảng chữ cái ABC được viết bằng màu đỏ ngay gần giường ngủ của trẻ. Tiếp xúc sớm với chữ cái sẽ khiến trẻ thích thú vô cùng. Hàng ngày, bế trẻ lại gần bảng chữ cái, mỗi ngày chỉ một chữ và đọc đi đọc lại trong khoảng hai ba giây chữ đó.

Thính giác

Hàng ngày, cha mẹ hãy cho trẻ nghe những ca khúc nổi tiếng. Mỗi lần nghe khoảng 15 phút, mỗi ngày khoảng 30 phút với âm lượng vừa phải, giai điệu nhẹ nhàng, du dương. Cần chú ý rằng nếu chỉ cho trẻ nghe tiếng băng đĩa, CD trong một khoảng thời gian dài, trẻ sẽ quen dần với tiếng đài, mà không còn phản ứng với tiếng nói thật của người mẹ nữa.

Lúc cho trẻ nghe nhạc, mẹ hãy để trẻ ngồi trên đùi mình, thử đong đưa trẻ lên trước ra sau theo điệu nhạc. Hai tay mẹ giữ ở dưới hai nách trẻ, hơi nhấc trẻ lên khỏi gối mẹ và nâng lên xuống theo điệu nhạc. Cho trẻ nghe nhạc múa ba lê cũng khá tốt.

Điều quan trọng nhất là cần thường xuyên nói chuyện với trẻ. Lúc cho trẻ bú, lúc thay tã lót, lúc tắm cho trẻ, hãy trò chuyện những câu đơn giản và nhẹ nhàng với trẻ. Vừa thay tã lót, mẹ có thể khẽ nâng tay chân trẻ lên rồi trò chuyện: “Đây là tay này, tay, tay”, cho trẻ xem búp bê rồi nói với trẻ: “Đây là búp bê này con, búp bê”,...

Đây cũng là nội dung cơ bản trong phương pháp giáo dục Karl Witte. Phương pháp này được chứng minh là thành công khi có được những sinh viên khoa Y của trường Đại học Cambridge tuổi 15, Tiến sĩ trường Đại học Harvard tuổi 18,...

Từ khi trẻ được khoảng 2 tuần tuổi sau khi sinh, hàng ngày hãy đưa trẻ đến công viên gần nhà, rồi cho trẻ nắm bông hoa và chiếc lá, rồi dạy trẻ ngôn ngữ bằng cách nói “Đây là hoa đây, hoa, hoa.”... Nếu làm như vậy, đến khi trẻ được khoảng 8 tháng tuổi, trẻ có thể nói được chính xác từ “hoa” và sau đó khả năng ngôn ngữ của trẻ có thể tuôn ra như dòng nước chảy. Những đứa trẻ đó, sau này có thể đạt được thành tích nổi trội khi học mẫu giáo và tiểu học.

Ngoài ra, mẹ hãy đọc cho con nghe những bài thơ hay, hát cho trẻ nghe những bài hát nổi tiếng bằng giọng thực của mình. Tuyệt đối không được cho trẻ xem ti vi nếu trẻ chưa đủ 3 tuổi.

Xúc giác

Bú sữa mẹ chính là bài học đầu tiên bằng xúc giác của trẻ. Lúc đầu, trẻ có thể bị chạm mũi hoặc va cằm vào đầu vú vì chưa tìm đúng vị trí, mẹ có thể dùng tay giúp con, nhưng những lần sau, những động tác tìm kiếm bầu vú, ngậm miệng vào vú, bú sữa trẻ đều làm rất nhanh.

Mẹ hãy để đầu vú của mình chạm lên những bộ phận khác của trẻ như má trái, má phải, cằm, môi trên, môi dưới. Làm như thế trẻ sẽ nhanh chóng học được cách điều chỉnh không gian phù hợp và cảm nhận các vị trí trên - dưới, trái - phải rõ rệt hơn.

Đứa trẻ nào lúc vừa sinh ra cũng có thể cầm nắm những vật xung quanh nhưng năng lực đó sẽ nhanh chóng biến mất nếu cha mẹ không dạy trẻ từ khi mới lọt lòng.

Hãy cho trẻ nắm ngón tay của mẹ hoặc một chiếc que nhỏ. Tuy nhiên, cần phải đặc biệt chú ý là ở thời điểm này, tay của trẻ thường khua khoảng, nâng lên hạ xuống, cần lường

trước tình huống trẻ tự gây thương tích cho cơ thể và đầu.

Vị giác

Sử dụng khăn sữa nhấp một chút nước ấm, nước lạnh, nước ngọt, nước mặn, nước vị chua rồi hãy cho trẻ nếm từng vị một. Đó là cách rất tốt để kích thích vị giác của trẻ phát triển.

Khứu giác

Hãy cho trẻ ngửi hương thơm của các loài hoa. Trẻ sẽ quay đầu về hướng phát ra mùi hương tuyệt vời đó. Cho trẻ ngửi nhiều loại mùi hương khác nhau sẽ cực kỳ có lợi cho việc phát triển khứu giác.

Nấc thang thứ hai: Trẻ từ bốn tháng đến sáu tháng sau sinh.

Trẻ trong khoảng thời gian này đã có thể nhìn xa được ba mét, đã có thể nắm được đồ vật bằng tay một cách có ý thức. Hãy để trẻ thường xuyên gần gũi bên mẹ, hoặc cho trẻ ngồi trên chiếc ghế dành riêng cho trẻ, thay vì để trẻ một mình nhìn lên trần nhà. Trẻ được nghe mẹ kể chuyện thường xuyên khi còn ở trong bụng thì chỉ khoảng ba tháng sau sinh đã có thể bật ra tiếng, đến 1 tuổi đã thể hiện khả năng vượt trội hơn hẳn những đứa trẻ khác.

Thị giác

Hãy đưa trẻ đến trước những bức danh họa, cùng trò chuyện với trẻ về bức tranh đó.

Đưa trẻ ra ngoài dạo bộ, giới thiệu những thứ xung quanh và nói chuyện để trẻ có thể ghi nhớ và học từ vựng tốt hơn.

Bế trẻ đến trước bảng chữ cái rồi dạy trẻ lặp đi lặp lại từng chữ. Bằng phương pháp này, có đứa trẻ người Mỹ đã nhớ toàn bộ bảng chữ cái Alphabet.

Khi bật đèn sáng, hãy để ý xem trẻ có tìm kiếm về phía đó hay không, sau đó, thử tăng giảm lượng ánh sáng, đưa đèn ra xa lại gần để xem phản ứng của trẻ thế nào. Đó là cách để kiểm tra xem thị lực của trẻ, sớm phát hiện những khuyết tật về mắt nếu không may mắn phải. Nếu có vấn đề gì, cần phải có hướng điều trị rèn luyện thị giác cho trẻ.

Thính giác

Hãy đưa trẻ đến những nơi như công viên, để trẻ có thể nghe được những âm thanh của thiên nhiên bao la. Cho trẻ nghe những âm thanh nho nhỏ và cả tiếng trống thuyền thục.

Trò chuyện với trẻ khi mẹ tắm cho trẻ, lặp đi lặp lại từ ngữ để trẻ tránh bị lãng quên.

Có hai điểm sau đây cha mẹ cần chú ý khi trò chuyện với con trẻ:

1. Trò chuyện bằng giọng điệu vui vẻ, trầm bổng du dương và chậm rãi. Không được dùng giọng trầm thấp và giữ mãi một ngữ điệu.
2. Sử dụng cả điệu bộ của tay chân và cơ thể để biểu hiện khi nói: Con đói rồi phải không? Con muốn tè phải không? Con tè rồi phải không?,...

Ngữ điệu sinh động sẽ thu hút sự chú ý của trẻ và trẻ sẽ dần nhớ là phải có sự đáp lại những câu hỏi ấy. Câu trả lời như tiếng ư ư trong cổ họng sẽ là bước đầu tiên của cuộc trò chuyện.

Trò chuyện bắt đầu từ tai phải của trẻ, vì với trẻ trong khoảng 3 tháng tuổi, phía tai phải sẽ gần cảm với âm thanh hơn. Từ 4 tháng tuổi trở đi, không trò chuyện từ tai phải cũng được.

Khi trò chuyện hãy chăm chú nhìn vào mắt trẻ. Hãy mở đầu câu chuyện bằng những lời nựng nịu: “Milo à, mẹ đây. Mẹ yêu con lắm. Milo của mẹ thông minh lắm.” Đó là một cách để nuôi dưỡng ký ức của trẻ. Cha mẹ nên vừa trò chuyện vừa tung hứng với trẻ, chờ đợi câu trả lời của trẻ bằng cách nhìn vào mắt trẻ. Trẻ nói bất cứ điều gì hãy bắt chước lại y hệt.

Mỗi ngày, hãy đưa một đồ chơi đến trước mặt trẻ rồi thử bắt đầu câu chuyện mới: “Con yêu ơi, búp bê này. Con nhìn thấy không, mẹ đang cầm con búp bê này.” Dù trẻ chưa có hứng thú gì hay tỏ ra chán ngán thì cha mẹ cứ lặp đi lặp lại nhiều lần như thế.

Xúc giác

Cha mẹ nên kích thích sự phát triển năng lực cầm nắm bằng tay của trẻ. Hãy cho trẻ cầm nắm nhiều đồ vật như: lụa, len, gỗ mịn, vải sa tanh, miếng xốp mềm, giấy lụa,... Hãy đặt đồ chơi vừa với tầm tay của trẻ để trẻ phát huy khả năng chủ động cầm nắm.

Cha mẹ nên thay đổi cho tay trẻ lúc chạm vào nước nóng, lúc chạm vào nước lạnh (ở mức vừa phải), rồi để tay trẻ xòe nắm ở ngay trong nước.

Thường thì trẻ khoảng 5, 6 tháng tuổi bắt đầu phát triển năng lực cầm nắm đồ vật, nhưng nếu cho trẻ rèn luyện sớm thì chỉ khoảng 3 tháng tuổi là trẻ đã có thể nắm cầm thành thạo.

Vận động

Cho trẻ nằm sấp trên bụng của cha mẹ, rồi cho trẻ ngồng đầu dậy càng lâu càng tốt.

Nấc thang thứ ba: Từ tháng thứ bảy đến tháng thứ mười sau sinh

Thị giác

Hãy mở cửa sổ, để trẻ có thể nhìn thấy cây cối đung đưa theo làn gió và phát ra âm thanh xào xạc, cho trẻ nghe tiếng chuông gió kêu leng keng mỗi khi có cơn gió thổi tới.

Thỉnh thoảng nên bế trẻ ra công viên để nhìn những đứa trẻ chơi đùa, mọi người đi lại trong công viên. Nên bế trẻ hơn là để trẻ ngồi vào xe đẩy vì như vậy trẻ sẽ thấy được che chở và cảm nhận được từng bước đi của cha mẹ.

Thính giác

Hãy cho trẻ nghe những ca khúc có giai điệu đơn giản. Ở giai đoạn này, trẻ vẫn chưa thể cảm nhận được những ca khúc với âm lượng mạnh và mang tính kích thích lớn như nhạc rock. Hãy cho trẻ nghe âm thanh của chuông gió. Chắc chắn trẻ có thể ghi nhớ được âm điệu của nó.

Hãy quan sát xem trẻ phản ứng như thế nào với âm thanh mà trẻ được nghe, như bất ngờ bật radio lên. Đó là cách để bồi dưỡng năng lực phân biệt nhiều loại âm thanh cho trẻ.

Hãy thường xuyên cho trẻ nghe những bài hát ru của các nước trên thế giới.

Điều quan trọng nhất đối với trẻ trong thời kỳ này là cần bồi dưỡng năng lực ngôn ngữ. Cha mẹ hãy là người bạn thân thiết thường xuyên trò chuyện với trẻ.

Khi trẻ được 8 tháng tuổi, mẹ hãy bắt đầu cho con cai sữa. Cai sữa muộn chính là nguyên nhân khiến trẻ chậm phát triển khả năng ngôn ngữ, chậm nói.

Xúc giác

Cho trẻ cầm, chạm vào ngón tay của cha mẹ. Cứ để trẻ tự do thoải mái xé giấy bằng chính đôi tay của mình.

Hãy để những loại đồ chơi phát triển vận động trên giường, để trẻ thực hiện tất cả các động tác như gõ, ấn, xoay, kéo, lắc,...

Nhiều cha mẹ cấm trẻ mút tay. Thực ra, mút tay là biểu thị việc trẻ bắt đầu bước vào giai đoạn phát triển mới, trẻ đã có khả năng đưa một đồ vật vào miệng. Nếu cha mẹ nhất định cấm việc đó sẽ làm mất đi lòng tự tin của trẻ.

Từ khoảng 6 tháng tuổi, mẹ có thể chơi bóng với con, cho con chơi trò xếp hộp nhỏ vào hộp to và đóng nắp hộp.

Vận động

Để đồ chơi mà trẻ thích ở trước mặt trẻ, rồi để trẻ bò tới lấy. Hãy để chân trẻ được thoải mái, cha mẹ cố vũ chơi đùa để trẻ hào hứng vận động, bò trườn. Không nên bắt trẻ ngồi vào chiếc xe tập suốt ngày.

Để trẻ tự do bò sẽ có tác dụng rất lớn trong việc phát triển toàn diện gân cốt và khiến chức năng điều tiết vận động của trẻ sẽ đạt đến mức cao nhất. Cha mẹ nên cho trẻ tập thể dục thường xuyên.

Nấc thang thứ tư: Từ tháng thứ mười một đến tháng thứ mười hai sau sinh

Thị giác

Hãy cho trẻ quan sát những bức tranh màu, sách ảnh và bảng chữ cái hàng ngày. Cho trẻ quan sát kết hợp với đọc đi đọc lại nhiều lần để trẻ ghi nhớ.

Cho trẻ soi gương và quan sát mẹ nói chuyện với mình qua gương.

Nên tích cực cho trẻ ra ngoài đi dạo, nhìn ngắm các loài động vật, phương tiện giao thông mà trẻ thích.

Chơi trò tìm đồ vật với trẻ. Cha mẹ giấu đồ chơi ở đáy hộp để trẻ tìm hoặc cho trẻ tìm hai đồ vật giống nhau ở hai hộp đồ chơi.

Thính giác

Cha mẹ bắt chước tiếng kêu của loài động vật nào đó rồi yêu cầu trẻ lựa chọn thẻ có hình của loài động vật đó.

Hỏi những câu như “Mắt con đâu?” “Tai con đâu?” rồi dạy trẻ biểu thị động tác trả lời bằng cách chỉ tay lên bộ phận đó, rồi cứ lặp đi lặp lại như thế với các bộ phận khác trên cơ thể.

Lặp đi lặp lại những câu như “Đưa cho mẹ nào”, “Không được đâu con” để trẻ có thể hiểu được những câu từ đơn giản và cơ bản nhất.

Để dạy trẻ bắt chước tiếng của cha mẹ, tốt nhất là hãy bắt đầu từ những tiếng kêu của các loài động vật.

Xúc giác

Hãy đưa cho trẻ vài ba tờ giấy để chúng tự vo tròn, làm nhàu nát hoặc cho trẻ chơi với những tờ giấy bóng kính. Động tác vo tròn giấy sẽ dần dần giúp năng lực của trẻ phát triển, trẻ có thể biết vỗ tay, biết ấn, biết đánh.

Hãy dạy trẻ nhặt những món đồ chơi nhỏ, không chỉ nhặt bằng cả bàn tay, mà dạy trẻ cầm nắm bằng ngón cái và ngón trỏ. Đây là năng lực chỉ phát triển ở con người.

Trí tuệ

Hãy dạy trẻ chơi các món đồ chơi đơn giản một cách dễ hiểu nhất, ví dụ như dạy trẻ làm cho chiếc hộp âm nhạc có dây cót phát ra âm thanh.

Bày nhiều đồ chơi ở trước mắt trẻ và dạy trẻ lấy món đồ chơi theo ý muốn của cha mẹ.

Cho trẻ tích cực bắt chước theo cha mẹ, như bắt chước khẩu hình miệng, vỗ tay, xoa tay, nắm tay, gõ hai món đồ chơi với nhau, dạy trẻ cách liếm môi, đưa hai tay lên day day huyệt thái dương,...

Hãy cho trẻ xếp những mảnh gỗ hoặc mảnh xếp hình chồng lên nhau thật cao. Thử đặt chiếc gối giữa trẻ và chồng đồ chơi vừa xếp cao. Sau nhiều lần trẻ kéo mạnh chiếc gối và món đồ chơi rơi theo, trẻ sẽ biết cách lấy chiếc gối nhẹ nhàng nhất để làm sao đồ chơi không bị rơi.

Giấu một món đồ chơi nhỏ dưới ba món đồ chơi khác. Cứ để trẻ nhìn thấy sau đó mới úp chiếc bát xuống, rồi phủ khăn giấy lên, rồi tiếp tục phủ chiếc tạp dề của mẹ lên. Trẻ vẫn có thể tìm ra món đồ đó vì trẻ đã biết lấy được món đồ dưới hai món đồ khác, thì dưới ba món đồ trở lên vẫn có thể lấy được.

Vận động

Hãy cho trẻ đu xà sắt.

Cho trẻ ra ngoài thong thả đi dạo và đi nhiều lượt.

Hãy cho trẻ trèo lên tụt xuống những chỗ cao. Cho trẻ đi nhặt những quả bóng to hoặc ném những quả bóng nhỏ.

Ngôn ngữ

Việc làm quan trọng nhất trong thời kỳ này đó là cần phát triển năng lực ngôn ngữ cho trẻ. Hãy hướng dẫn trẻ nói qua những lời nói của mẹ.

Khi trẻ có thể nhớ được một chữ rồi, hãy khuyến khích trẻ tìm kiếm các chữ giống như vậy ở những nơi khác nhau. Nên sử dụng các tấm thẻ chữ cái để giúp trẻ ghi nhớ lâu hơn. Mỗi ngày hãy tăng dần số tấm thẻ mà trẻ có thể đọc được. Cha mẹ chú ý không chỉ giúp trẻ nhớ được mặt chữ mà còn phải kết hợp với nghe phát âm.

Sau nhiều lần luyện tập, nếu trẻ vẫn chưa thể nhớ được chữ cái, cha mẹ không cần phải lo lắng, sốt ruột. Bởi vì với nhiều trẻ, việc nhớ được một chữ có khi phải mất đến hàng nửa năm trời. Cha mẹ nên tin tưởng vào sự phát triển từng bước của trẻ và sự trưởng thành đặc biệt của trẻ. Cứ tiếp tục lặp lại luyện tập, hiệu quả sẽ xuất hiện, khi ấy sự trưởng thành của trẻ sẽ rất nhanh chóng và vượt trội.

2. Phương pháp giáo dục trẻ từ 1 đến 2 tuổi

Ba năng lực cần được chú ý

Trong giai đoạn này có ba năng lực cha mẹ cần chú ý để phát triển ở trẻ là:

- Năng lực vận động, di chuyển
- Năng lực ngôn ngữ
- Kỹ năng cầm nắm đồ vật đơn giản

Ban nghiên cứu giáo dục trẻ sơ sinh thuộc Đại học Harvard, Hoa Kỳ đã tiến hành điều tra nghiên cứu năng lực của những trẻ em trước 6 tuổi và kết luận: Năng lực của trẻ phát triển mạnh mẽ nhất, đỉnh cao nhất trong khoảng thời gian từ 1 tuổi đến 3 tuổi sau sinh, trong đó cần phải phát triển một số tố chất của trẻ:

- Sống trong một môi trường có nhiều yếu tố kích thích, thúc đẩy, trẻ có thể hoạt động tự do thoải mái (Phát triển giác quan và vận động).
- Cha mẹ cần tạo môi trường thích hợp để trẻ sử dụng những ngôn từ đơn giản (Phát triển ngôn ngữ).

Đây được xem là hai điểm khác biệt rõ rệt nhất giữa những đứa trẻ có năng lực phát triển thấp và những đứa trẻ ưu việt. Những đứa trẻ có năng lực phát triển thấp thường bị bó hẹp không gian trong chiếc giường cũi, không được vận động nhiều nhất, theo đó, năng lực ngôn ngữ hay sự tác động của ngôn ngữ cũng giảm đi. Còn với những đứa trẻ có năng lực phát triển ưu việt, cùng với khả năng vận động nhiều và mạnh mẽ, các kỹ năng đơn giản khác nhau ở trẻ cũng sẽ được phát triển.

Cha mẹ là người có ảnh hưởng tích cực nhất tới trẻ. Năng lực tìm hiểu, học hỏi từ môi trường xung quanh ở trẻ nhỏ rất mãnh liệt nên những hành động của cha mẹ sẽ là tâm điểm thu hút sự tò mò của trẻ.

Để giúp trẻ phát triển toàn diện những kỹ năng sẵn có từ khi sinh ra, cha mẹ phải tạo ra một môi trường thuận lợi cho trẻ thỏa chí sáng tạo. Vậy mà nhiều khi cha mẹ lại làm ngược lại với điều đó. Như để đáp lại trí tò mò, khám phá thế giới của trẻ, sự nỗ lực của cha mẹ rất hạn chế. Cha mẹ phải sáng suốt không được để mình rơi vào tình trạng đó.

Khi trẻ được tròn 1 tuổi, cha mẹ hãy nghĩ ngay đến việc thúc đẩy năng lực vận động của trẻ ở mức cao nhất. Nếu trẻ có trèo ra khỏi giường cũi của mình thì đừng trách mắng trẻ. Nếu cha mẹ ngay tức khắc buông lời trách mắng con nghĩa là đã dập tắt sự tò mò, ham tìm hiểu của con, và chắc chắn ở trẻ sẽ xuất hiện tâm lý phản kháng, chống đối. Sự thất bại trong việc dạy dỗ con bắt đầu từ đó.

Hơn hết là cha mẹ nên để trẻ tự do vận động, tôn trọng tính cách tò mò và thích khám phá của chúng.

Vào những ngày thời tiết đẹp, cha mẹ hãy đưa trẻ ra công viên hoặc những khu vui chơi rộng rãi để trẻ dạo bộ thoải mái và vui đùa thỏa thích. Tập cho trẻ đi lên đi xuống những chỗ cao để trẻ quen, đưa trẻ cầm những đồ vật nhẹ trong tay và mang đến một vị trí đã được chỉ định sẵn. Đây là cách đơn giản nhất để phát triển tư duy và năng lực vận động của trẻ.

Thời kỳ thực nghiệm hãy thử cho trẻ làm bất cứ thứ gì

Giai đoạn từ 1 tuổi đến 1 tuổi 8 tháng được gọi là giai đoạn thực nghiệm của trẻ. Đây là giai đoạn mà trẻ thích thử làm mọi thứ như những việc liên quan đến trọng lực, quán tính, độ nảy,... mang tính vật lý.

Cha mẹ hãy tạo điều kiện để trẻ được thực nghiệm thỏa thích những quy luật này.

Trường hợp trẻ kéo khăn trải bàn từ trên bàn xuống, dù có làm cho cốc chén trên đó vỡ hết, thì cha mẹ cũng không được trách mắng trẻ dù trẻ có làm vỡ những món đồ đắt tiền.

Bởi vì trẻ không cố tình làm hỏng và hành vi đó cũng không thể hiện sự xấu xa trong tính cách của trẻ. Vì đó là lúc trẻ có một phát hiện mới, rằng dù không cầm nắm được bằng tay những đồ vật này, nhưng có thể kéo khăn trải bàn để đưa chúng lại gần. Những thứ ở trên cao sẽ bị rơi xuống đất, có đồ vật bị vỡ, có đồ vật không bị vỡ.

Có một bà mẹ trẻ dẫn theo một đứa con khoảng 1 tuổi rưỡi đến chỗ tôi, nhờ tư vấn về cách nuôi dạy trẻ. Trong lúc tôi và người mẹ đang nói chuyện, đứa trẻ được ngồi bên một bàn có rất nhiều món đồ chơi. Một hồi lâu sau, đứa trẻ bắt đầu cầm vài ba món đồ chơi bằng gỗ và ném xuống đất.

Người mẹ quay ra thấy cảnh tượng đó mới lo lắng, mắng mỏ: “Không được làm thế.” Tôi bèn nói với người mẹ trẻ đó rằng: “Không nên nói: ‘Không được làm thế’ với con như vậy. Vì trẻ đang trong thời kỳ thực nghiệm. Trẻ hành động như vậy là có mục đích nào đó, không nên ngăn cản trẻ mà hãy quan sát tiếp xem trẻ sẽ làm gì tiếp theo.”

Sau khi ném tất cả những món đồ chơi bằng gỗ trên bàn xuống đất, đứa trẻ tụt xuống khỏi ghế, nhặt từng món đồ trở lại mặt bàn, rồi lại leo lên ghế ngồi và tiếp tục ném xuống đất. Hành động đó hoàn toàn có mục đích rõ ràng, có lẽ là một thực nghiệm về lực. Trẻ cảm thấy rất vui khi nhận ra rằng tùy vào lực ném mà món đồ chơi bằng gỗ bay xa hoặc bay gần.

Qua các trò chơi khác nhau, trẻ không chỉ có thêm tri thức mà còn được thỏa mãn sự tò mò, hiếu kỳ của mình, đồng thời gia tăng tính tích cực chủ động với mọi sự việc. Cha mẹ hãy thường xuyên quan sát hành động của trẻ.

Tránh sử dụng những từ cấm đoán, mà hãy rủ rê trẻ sang trò chơi khác

Nếu cha mẹ thường xuyên sử dụng những từ cấm đoán như “Không được làm thế, không được làm thế”, trẻ sẽ trở nên tiêu cực hơn, lòng tự tin bị thiếu hụt, điều này sẽ gây tác động không nhỏ khi trẻ trưởng thành. Khi trẻ bị cấm làm những việc mình muốn làm nhiều lần, trẻ dễ nảy sinh sự phản kháng, hay nóng nảy và cáu gắt.

Trong trường hợp trẻ kéo khăn trải bàn làm đổ vỡ đồ đạc hoặc trẻ ném đồ chơi ra xa, cha mẹ nên để những đồ quý giá ở nơi an toàn, hoặc cho trẻ chơi những đồ vật khó đổ vỡ. Như vậy trẻ vẫn tự do chơi và khám phá mà cha mẹ cũng không tức giận.

Với những trẻ đã bước đi thuần thục, hãy cho trẻ thực nghiệm làm những việc sau đây:

Cất kẹo ở chỗ cao hơn trẻ một chút. Cạnh đó có một chiếc thùng rác, nếu lật úp lại có thể sử dụng như chiếc bệ đứng. Nếu trẻ lật ngược thùng đựng rác lại rồi trèo lên trên đó để với lấy kẹo, chứng tỏ trí thông minh của trẻ đã phát triển rất tốt và năng lực tư duy cũng ở mức tuyệt vời.

Trong thời kỳ này, điều quan trọng nhất là phải tạo điều kiện cho trẻ tiếp nhận nhiều kích thích hơn là cấm đoán đại loại như “Không được làm thế!” Những lời như vậy sẽ làm thui chột tố chất của trẻ nhanh hơn bất cứ điều gì khác. Chỉ nên nói “Không được làm thế” trong trường hợp trẻ đang gần kề sự nguy hiểm hoặc trong những trường hợp sẽ gây ảnh hưởng xấu đến việc hình thành tính cách của trẻ. Để trẻ không tiếp tục làm một việc gì đó không tốt, cha mẹ nên rủ rê trẻ chơi một trò chơi khác với thái độ không cưỡng ép để trẻ có thể ngoan ngoãn tiếp nhận.

Những trò chơi giúp phát triển kỹ năng của trẻ

Khi trẻ tròn 1 tuổi, các món đồ chơi sẽ trở nên rất có ý nghĩa. Khi lựa chọn đồ chơi, cha mẹ cần chú ý đến việc món đồ chơi đó sẽ mang lại tác dụng giáo dục gì cho trẻ.

Dưới đây là vài điều cần đặc biệt chú ý khi lựa chọn đồ chơi cho trẻ:

- Thứ nhất: Những món đồ chơi đó phải giúp trẻ học được điều gì đó, thu được lợi ích nào đó từ việc chơi với chúng.

- Thứ hai: Không nên mua quá nhiều đồ chơi cho trẻ. Nếu mua quá nhiều, trẻ sẽ không thể tập trung chơi một món đồ chơi, thích thay đổi và hay nghĩ đến một món đồ chơi khác. Như vậy sẽ không có lợi cho việc dạy dỗ trẻ.
- Thứ ba: Cha mẹ nên chơi cùng với con. Nếu cứ để mặc trẻ chơi một mình hoặc không hướng dẫn cách chơi, trí tuệ của trẻ cũng không thể phát triển mạnh mẽ được.

Khi chơi, cha mẹ nên ở bên con, đưa đồ chơi cho con rồi quan sát phản ứng của con. Hãy để trẻ ném, đẩy, lăn, vứt đồ chơi, làm đủ chuyện mà trẻ thích. Cho trẻ ném đồ chơi bằng hai tay, rồi lần lượt ném bằng từng tay một. Đưa cho trẻ thật nhiều món đồ chơi với đủ các chất liệu khác nhau, mềm, cứng, tròn, vuông,... Cho trẻ thử nghiệm ném cả những món đồ như khăn giấy, lông vũ để trẻ thấy sự khác nhau về trọng lượng giữa chúng.

Những lúc chơi cùng bé, cha mẹ cũng đừng quên dạy trẻ nói. Đưa đồ chơi cho trẻ, hãy nói: “Mẹ cho con đồ chơi này”, rồi dạy trẻ đưa tay ra, khi trẻ đưa tay ra nhận mẹ hãy dạy trẻ nói: “Cám ơn.” Lần sau thì đảo ngược lại, mẹ nhận đồ từ trẻ và nói “Con đưa mẹ nào”, “Cám ơn con nhiều.”

Trong phòng tắm, hãy cho trẻ chơi đùa trong nước cùng với các món đồ chơi như trái bóng, miếng gỗ, viên sỏi, miếng xốp,... Chắc chắn trẻ sẽ thực nghiệm được rất nhiều điều và trưởng thành nhanh hơn.

Khoảng thời gian này, cha mẹ nên dạy trẻ chơi trò xếp đồ vào hộp. Cho trẻ xếp đồ chơi theo thứ tự từ lớn đến bé vào trong hộp giấy, kết hợp với dạy trẻ những từ ngữ như trong, ngoài, đáy, trên, lớn, bé.

Cho trẻ chơi những món đồ chơi rất tốt để bồi dưỡng năng lực xã giao như búp bê, thú nhồi bông.

Chơi trò chơi kiếm tìm châu báu sẽ thúc đẩy sự phát triển của trí tuệ

Kiểm tìm châu báu là trò giấu đồ vật đi và để trẻ tự tìm kiếm. Trò chơi này sẽ giúp trẻ hiểu rằng đồ vật tồn tại ở mọi nơi, ngay cả ở những nơi mà mắt chúng ta không nhìn thấy được.

Hãy thử để trẻ tìm kiếm xem đồ ăn được giấu trong chiếc bát nào trong ba chiếc bát có sẵn trên bàn. Trên mỗi chiếc bát có trùm một chiếc khăn, rút chiếc khăn ra khỏi miệng bát trong khoảng mười giây, rồi lại đẩy lại và cho trẻ đoán xem đồ ăn ở trong chiếc bát nào. Nếu trẻ có thể đoán được ngay tức là trí tuệ của trẻ đã phát triển rất cao rồi.

Cha mẹ có thể làm một vài hành động như bịt mắt, che mũi, che miệng hay cầm bút chì để trẻ bắt chước theo. Nếu trẻ cũng có thể cầm bút chì giống như cha mẹ, có nghĩa là năng lực trí tuệ của trẻ đang đạt ở mức rất cao rồi đấy.

Cha mẹ cũng nên cố gắng dẫn trẻ ra ngoài chơi nhiều hơn. Đây là phương pháp tốt

nhất để phát triển trí tuệ của trẻ nhỏ. Bằng cách quan sát những người bạn cùng trang lứa xung quanh, trẻ sẽ được bồi dưỡng năng lực xã giao dần dần.

Hãy tạo một môi trường giàu ngôn từ cho trẻ

Trẻ thời kỳ này đã có năng lực tập trung và hiểu được ngôn từ.

Sự điều chỉnh của các bộ phận liên quan đến khí quản, khoang miệng tạo điều kiện cho việc phát ra âm thanh, trẻ có thể phân biệt và dùng để phát âm chính xác. Trẻ cũng có thể bắt đầu nói được những từ ghép hai âm tiết.

Nếu trong thời kỳ này trẻ vẫn còn bú ti giả thì việc điều tiết âm thanh trong khoang miệng chưa được hoàn thiện. Điều này phải đặc biệt chú ý vì có thể đó là biểu hiện của trẻ chậm biết nói. Không nên cho trẻ bú ti, ngậm ti nữa trong khoảng từ tháng thứ 8 đến 1 năm sau sinh.

Nửa cuối thời kỳ này trẻ sẽ có xu hướng hoàn thiện năng lực bắt chước việc nói năng. Khoảng một tuổi rưỡi, trẻ chỉ có thể nói được 40 đến 50 từ nhưng đến khoảng 2 tuổi trẻ đã có thể nói được khoảng 300 từ. Cùng với đó, khả năng hiểu được những lời mẹ nói cũng phát triển vượt trội nếu trẻ được thường xuyên trò chuyện cùng cha mẹ. Cha mẹ nên tích cực trò chuyện với con, như lúc mặc đồ cho con, lúc cho con ăn, lúc đi dạo cùng con,...

Ví dụ khi tắm, mẹ hãy cố gắng dạy con tên gọi của những bộ phận trên cơ thể như mắt, mũi, tai, tay, chân, đầu gối,... Khi vận động trong phòng, có thể dạy cho trẻ tên gọi của những đồ vật trong gia đình.

Được khoảng 5 – 6 tháng sau sinh, trẻ có thể bắt đầu đọc sách tranh (với sự dẫn dắt của người lớn) và hãy cứ duy trì như vậy một thời gian dài sau đó.

Hãy làm cho con một giá sách riêng, sắp xếp bày biện những cuốn sách đã mua lên đó. Trẻ có thể lấy cuốn sách mà mình thích ra rồi bảo mẹ đọc cho nghe. Chắc chắn sẽ có những cuốn mà cha mẹ phải đọc đi đọc lại thật nhiều lần nhưng tuyệt đối không được tỏ ra chán ngán trước mặt con. Đọc cho trẻ nghe nhiều cuốn sách trong giai đoạn này là bí quyết cực kỳ tốt giúp trẻ có lòng đam mê đọc sách. Theo đó, tri thức và lượng từ vựng mà trẻ thu nhận được cũng ngày một phong phú.

Có nhiều cha mẹ vẫn lầm tưởng rằng không dạy trẻ từ ngữ thì trẻ vẫn có thể bật nói được, nó giống như bản năng tự nhiên chứ không phải là thứ có thể học và nhớ được. Từ đó lại xuất hiện quan niệm sai lầm rằng việc dạy chữ không phải là việc của người thầy, đó là sự phát triển tự nhiên của con người.

Nhưng sự thật là những đứa trẻ bình thường chỉ học được một vốn từ ngữ ít ỏi thì những đứa trẻ sống trong môi trường có tính văn hóa cao lại được học và sử dụng chính xác những từ khó. Môi trường mang tính văn hóa chính là môi trường phong phú về mặt ngôn ngữ.

Các bậc cha mẹ cũng nên hiểu rằng, để trẻ có thể nhập vào đầu một lượng lớn từ vựng

như thế đòi hỏi năng lực tư duy của trẻ cũng phải được mở rộng. Có như thế trẻ mới bắt nói được thành tiếng.

Tiến sỹ Chomsky cho rằng: “Trẻ ghi nhớ từ vựng cũng giống như người lớn học từ mới ngoại ngữ vậy. Trẻ không chỉ ghi nhớ bằng năng lực của kỷ ức. Từ ngữ lọt vào tai trẻ được phân tích, tổng hợp như một chiếc máy tính siêu tốc.”

Trẻ có khả năng thu nhận ngôn ngữ, nhất là những từ ngữ khó, mang tính thiên bẩm mà người lớn không có được. Đó là vì khả năng thu nhận và quản lý ở trẻ hoạt động gần đạt mức 100%, trong khi người lớn chỉ còn khoảng 5% mà thôi. Vì thế, cha mẹ dạy cho trẻ càng nhiều chữ thì trẻ càng ghi nhớ nhiều và thông minh hơn.

Cố gắng đừng để trẻ mất đi sự hứng thú trong giai đoạn hình thành chí hướng

Mọi người thường nói trong giai đoạn từ 1 tuổi 8 tháng đến 2 tuổi, giai đoạn chuyển tiếp từ trẻ sơ sinh thành trẻ nhỏ, là thời kỳ trẻ hình thành chí hướng. Đặc trưng của trẻ trong thời kỳ này là trẻ tách khỏi cha mẹ, bắt đầu tự lập, hành động tự phát. Nếu được bồi dưỡng thì trẻ sẽ sớm phát triển khả năng tự lập. Nhưng cách thức trưởng thành của trẻ thời kỳ này cũng rất phức tạp.

Cha mẹ nên tạo môi trường học tập thuận lợi cho trẻ, để trẻ tự hoạt động hết tần suất của mình.

Thời kỳ này, trẻ vẫn chưa điều khiển được về mặt tốc độ như tốc độ suy nghĩ, tốc độ chạy, tốc độ ăn. Có thể trẻ đã có thể chạy được thành thạo, nhưng việc quẹo trái, rẽ phải vẫn chưa được tốt lắm. Cha mẹ nên tránh để trẻ mất đi sự hứng thú.

Có nhiều việc trẻ nghĩ rằng mình có thể thực hiện được nhưng lại không thể thực hiện được tốt nên dễ gây nản lòng, buồn chán. Việc mắng mỏ và thái độ không ủng hộ, không đồng tình cần được giảm thiểu tối đa. Cha mẹ vẫn nên đồng hành cùng con để con vững tin hơn. Hãy chú tâm lắng nghe trẻ nói, hãy quan sát kỹ hành động, phản ứng của trẻ và nỗ lực tìm hiểu xem trẻ muốn điều gì.

Những món đồ chơi vẫn không thể thiếu, gồm có năm loại:

- Thú bông: Trẻ rất thích ôm ấp chúng, tạo cho trẻ cảm giác hứng thú, kể cả khi mẹ tắt điện đi ra khỏi phòng. Để chúng bên cạnh trẻ sẽ khiến trẻ an tâm hơn.
- Đồ chơi phát triển trí tưởng tượng của trẻ: Búp bê, nhà của búp bê, miếng gỗ, con rối gỗ đơn giản.
- Đồ chơi mô phỏng cuộc sống của con người: bộ dụng cụ nhà bếp, xe tải, ô tô đồ chơi,...
- Dụng cụ vận động: xe ba bánh, xích đu, cầu trượt, cầu thang, bạt lò xo loại nhỏ, quả bóng.
- Đồ chơi phát triển trí tuệ: Bộ đồ xếp hình, bộ đồ chơi lắp ghép xe tải, kính lúp và nam châm.

Không nên chỉ cho trẻ nghe âm thanh phát ra từ máy móc, hãy trò chuyện với trẻ

Cái gọi là âm thanh máy móc là những âm thanh được phát ra từ ti vi, radio, băng cát sét, loa, dàn máy âm thanh,... Nếu trẻ nghe những âm thanh này năm, sáu tiếng mỗi ngày, trẻ sẽ thích ứng với âm thanh máy móc mà không còn phản ứng chính xác với những tiếng nói của cha mẹ nữa.

Dĩ nhiên không phải là cấm trẻ tuyệt đối không được nghe nhưng nghe cả ngày sẽ gây

nên những ảnh hưởng rất lớn trong việc giao tiếp của trẻ như trẻ không thể giao tiếp được với người khác hoặc thường xuyên tự lẩm bẩm nói một mình.

Cha mẹ nên tích cực dùng giọng thật để trò chuyện với trẻ, kể chuyện cho trẻ nghe, thường xuyên và đầy đủ. Như vậy trẻ cũng sẽ cảm nhận được tình yêu thương của mẹ truyền cho mình.

Cha mẹ cũng nên thường xuyên nói chuyện với trẻ, khuyến khích trẻ nói nhiều để uốn nắn cách dùng từ của trẻ và để trẻ tự tin. Việc công nhận và cổ vũ việc trẻ làm có giá trị vô cùng to lớn, nhất là với những đứa trẻ bị tổn thương não và năm giác quan.

Việc trẻ ghi nhớ mặt chữ trong thời kỳ này có tác dụng làm thay đổi kỳ diệu nếp nhăn thị giác trên bề mặt não bộ, thay đổi cấu trúc của não bộ và thay đổi kỹ năng. Kể cả với những trẻ bị tổn thương não bộ, điều này cũng đem lại sự trưởng thành vượt hẳn so với những đứa trẻ không bị tổn thương. Bởi vì khi trẻ ghi nhớ chữ, phần tử ghi nhớ có tên RAN trong tế bào não sẽ tăng thêm về chất, khác hẳn với chất lượng não của trẻ chưa được dạy chữ.

Cha mẹ có thể bắt đầu dạy trẻ học chữ cái bằng việc kết hợp giữa việc chơi, đọc chữ và vẽ tranh. Dần dần trẻ sẽ ghi nhớ được toàn bộ bảng chữ cái, dần dà có thể đánh vần những từ đơn giản. Việc dạy dỗ này chỉ đạt kết quả cao nhất khi được thực hiện liên tục, hàng ngày. Thời gian áp dụng cho mỗi lần không nên quá dài. Ban đầu chỉ khoảng hai, ba phút sau đó tăng dần lên năm phút mỗi lần. Nếu trẻ thích thú với các con chữ thì có thể kéo dài thêm thời gian, dần dần, từng chút một. Nhất định không được tạo cho trẻ phản ứng tiêu cực đối với con chữ.

Như vậy, ở độ tuổi 1 – 2 tuổi, cha mẹ nên dành nhiều thời gian hơn để vui chơi và dạy dỗ trẻ. Khi chơi các trò chơi, cha mẹ nên thay đổi để trẻ vẫn giữ được hứng thú. Chỉ cần đầu tư thời gian và tình cảm cho con, con bạn sẽ trưởng thành và phát triển toàn diện hơn rất nhiều.

3. Phương pháp giáo dục trẻ từ 2 đến 3 tuổi

Trẻ tròn 2 tuổi là lúc trẻ bước sang thời kỳ tự lập. Trẻ muốn tách khỏi cha mẹ và muốn tự mình làm mọi thứ. Trẻ sẽ không chịu ngồi yên một giây nào. Ngay cả khi ngồi ăn cơm hay khi nằm ngủ, trẻ cũng vẫn vận động không biết mệt mỏi. Năng lực vận động của trẻ thật sự mãnh liệt và là năng lực sinh tồn chính đáng. Cha mẹ nên hiểu điều đó và không được làm giảm ý muốn học tập này ở trẻ, thậm chí còn nên phát triển hơn nữa.

Nuôi dạy trẻ hai tuổi cần chú ý ba điều cực kỳ quan trọng là vận động, ngôn ngữ, những kỹ năng đơn giản cần thiết.

Đi bộ thật nhiều là môn học hàng ngày

Vận động là hoạt động không thể thiếu với sự phát triển của trẻ. Ngay từ khi sinh ra, nếu không để cho trẻ phát triển những kỹ năng vận động của chân và tay, trẻ sẽ không phát

triển được tính tích cực, sẽ chứng lại hoặc phát triển theo hướng tiêu cực.

Ngay từ khi trẻ mới được 1,5 tuổi, hãy cho trẻ đi quãng đường dài nhất có thể. Nếu cứ cõng trẻ hoặc cho trẻ ngồi trên xe đẩy, trẻ sẽ mất dần năng lực đi bộ.

Đi bộ hàng ngày chính là bước đầu tiên để trí não trẻ phát triển thông minh, ngoại hình cân đối.

Được sử dụng cơ thể mình để vận động thật nhiều đem lại tinh thần khỏe khoắn cho đứa trẻ hai tuổi. Nếu cha mẹ kìm nén nhu cầu đó thì sự phát triển toàn diện ở trẻ cũng sẽ bị kìm hãm.

Khi cho trẻ đi bộ, không chỉ dạy trẻ đi trên đường bằng phẳng mà còn nên thử thách trẻ trên cả đường dốc, cầu gỗ, cầu thang, nhảy bằng hai chân, nhảy lên nhảy xuống bậc thềm,...

Mẹ có thể chơi trò ném bóng để trẻ chạy theo nhặt bóng. Ban đầu trẻ sẽ chạy theo đường bóng lăn nhưng sau vài lần, trẻ sẽ biết quan sát và chọn ra đoạn đường ngắn nhất.

Việc đi lại, chạy nhảy cũng cần có kế hoạch rõ ràng. Khoảng cách ban đầu chỉ khoảng 3 mét, sau đó cự li xa dần, lên 10 mét rồi 15 mét. Đến 2 tuổi, bắt đầu cho trẻ dốc toàn bộ sức lực để chạy. Có thể cho trẻ chạy nhảy, đi lại trên tấm bạt lò xo để trẻ học cách lấy thăng bằng một cách khéo léo.

Thời kỳ mẫn cảm với ngôn ngữ nhất của trẻ

Cũng như vận động, nhu cầu ngôn ngữ của trẻ cũng cần hoạt động hết công suất. 2 tuổi là thời kỳ đột phá về mặt ngôn ngữ ở trẻ nhưng đến khoảng 2 tuổi rưỡi, khả năng đột phá này lại dần biến mất. Do đó, thời kỳ từ 2 tuổi đến 2 tuổi 6 tháng được xem là vô cùng quan trọng.

Thời kỳ này, trẻ không còn tiếp nhận ngôn ngữ của trẻ sơ sinh nữa vì ngôn ngữ của trẻ sơ sinh chính là nguyên nhân cản trở sự tiếp nhận về mặt ngôn ngữ của trẻ.

Khi trẻ còn nhỏ, cha mẹ vẫn thường nựng trẻ bằng cách nói dễ thương như “Ton (Con) yêu ngủ dậy rồi à?”, “Con có đói hông (không)?”, “Mẹ yêu ton nhắm!”, “Yêu con chế (thế)!”,... Nhưng chính cách nói này đã tạo cho trẻ thói quen phát âm không chính xác. Các lỗi như nhầm lẫn âm “c” và “t”, “kh” và “h”, “th” và “ch”, “l” và “nh” ít đứa trẻ nào tránh khỏi nhưng cha mẹ nên có sự uốn nắn, sửa chữa ngay từ khi trẻ bắt đầu bập bẹ. Cha mẹ nhất định phải trò chuyện với trẻ bằng ngôn ngữ chính xác nhất.

Trò chơi tốt nhất về ngôn ngữ là trò gọi tên các bộ phận trên cơ thể người, các đồ dùng trong nhà,... Cha mẹ có thể dàn dựng trò chơi theo những cách khác nhau.

Hôm nay mẹ có thể hỏi trẻ xem “Đồ vật nào trong phòng có màu đỏ?” và để con gọi tên của những đồ vật màu đỏ lên.

Ngày mai, mẹ có thể hỏi: “Cái gì bắt đầu bằng chữ “t” con nhỉ?”, rồi để cho trẻ trả lời những đáp án như: “tủ”, “tường”, “tay”, “tóc”,... Trò chơi này có thể chơi khi trẻ đi trên đường, đi dạo bộ, lúc dọn dẹp nhà cửa,... Cách chơi này có thể kết hợp vừa cho trẻ học từ vựng vừa học màu sắc, hình dạng, kích thước lớn nhỏ.

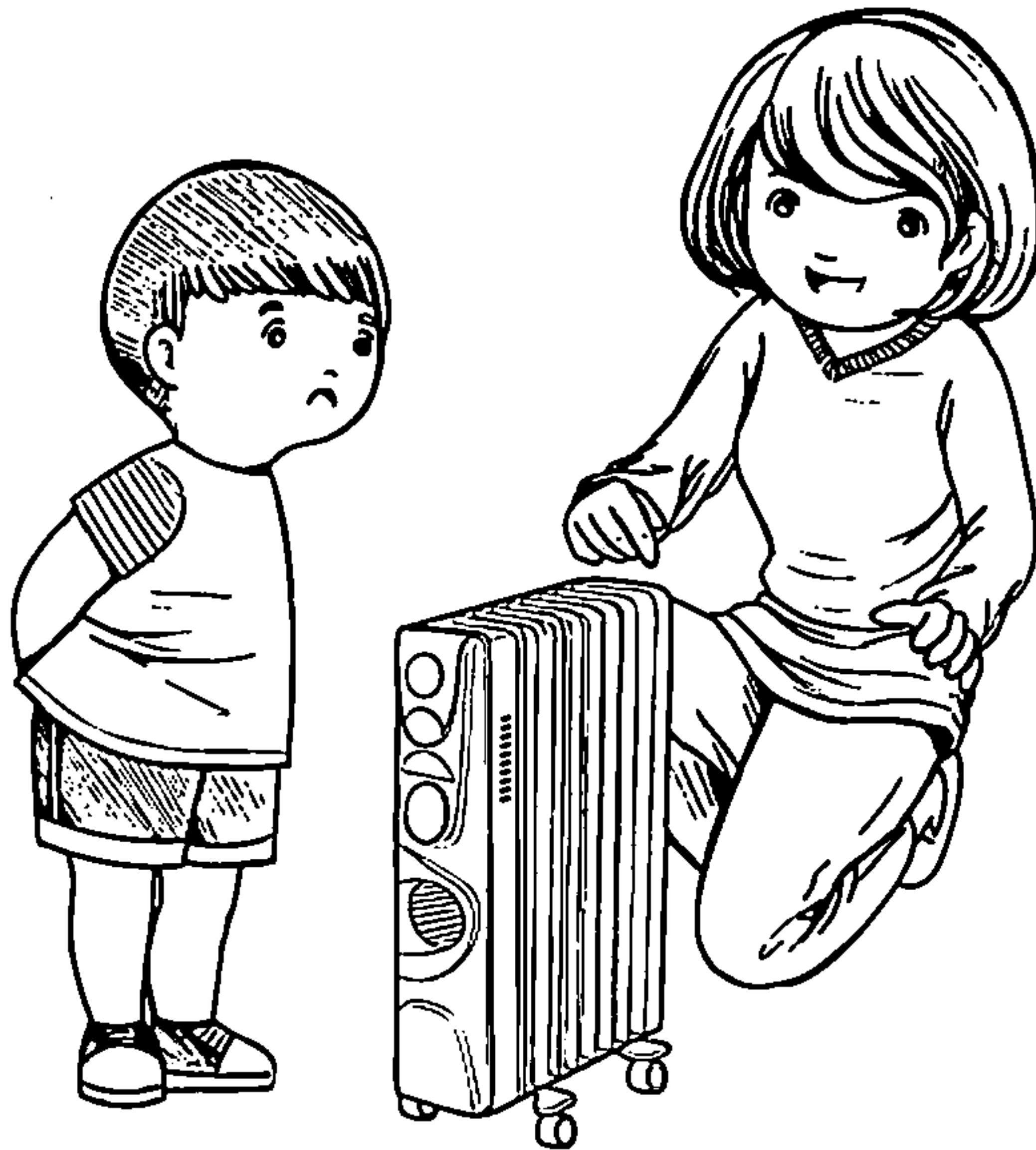
Mua sách cho con vẫn là hoạt động tích cực cần được duy trì. Khi trẻ 2 tuổi, không chỉ cho con đọc sách tranh mà mẹ cũng nên đọc sách cho con nghe. Nếu trẻ muốn thì một ngày dù 5 hay 10 cuốn, cha mẹ cũng vẫn nên đọc cho trẻ nghe nhưng vẫn cần có chọn lọc. Đọc đi đọc lại nhiều lần một cuốn sách mà trẻ thích cũng là một phương pháp hữu ích.

Cha mẹ cũng nên nghĩ đến việc tặng trẻ những món quà cao quý hơn như những tập thơ chẳng hạn. Nghe thơ là cách để trẻ cảm nhận được sự thú vị kỳ diệu của ngôn ngữ. Không nên đặt nặng vấn đề phân tích từng câu từng chữ, giải thích từng chút một nội dung và cái thú vị của câu chữ, mà hãy đọc đi đọc lại nhiều lần, tự nhiên trẻ sẽ ghi nhớ được.

Ví dụ cha mẹ có thể mua tuyển tập đồng dao cho trẻ, những bài thơ dành cho thiếu nhi của Trần Đăng Khoa hoặc Phạm Hổ. Tùy từng hoàn cảnh, cha mẹ có thể lựa chọn những bài hay rồi đọc cho trẻ nghe. Chắc chắn trẻ sẽ rất thích thú với vần điệu trong thơ ca đấy. Ngoài ra, những câu chuyện cổ tích dân gian cũng sẽ bồi dưỡng tâm hồn trẻ.

Trước khi đi ngủ cũng đừng quên đọc sách tranh cho trẻ. Thứ mà trẻ 2 tuổi muốn biết nhất đó là những sự vật trong cuộc sống hàng ngày và mối quan hệ nhân quả giữa chúng.

Mối quan hệ nhân quả nghe có vẻ cao siêu và không phù hợp với trẻ nhưng thực tế lại cực kỳ đơn giản như chạm vào lò sưởi và bị bỏng. Nếu trẻ chạm tay vào lò sưởi, cha mẹ hãy nói với trẻ rằng: “Con không được sờ vào lò sưởi khi nó đang cháy. Con sẽ bị bỏng đấy!”

Có bà mẹ khi gặp cảnh tượng ấy lại nói: “Lò sưởi này hư quá! Làm bỏng tay con yêu rồi.” Cũng có bà mẹ khi tay con bị thương vì kẹp vào cửa thì mắng cái cửa: “Chừa này, cái cửa làm đau tay con yêu.” Cách nói đó sẽ khiến trẻ không nhận ra được chính xác mối quan hệ nhân quả và không có được cách suy nghĩ đúng đắn về sự vật.

Một tình huống cụ thể dưới đây sẽ giúp các bậc cha mẹ hiểu hơn về nội dung này:

Một đứa trẻ đang chơi bóng bỗng khóc toáng lên vì quả bóng lăn vào gầm giường mà không lấy ra được. Người mẹ đang bận rộn thấy vậy mới quát con: “Khóc cái gì mà khóc. Có nín ngay không thì bảo”. Đứa trẻ tủi thân càng khóc to hơn.

Tình huống này chắc hẳn đã xảy ra không ít nhưng đó lại là sai lầm, là liều thuốc độc kìm hãm tài năng và tính cách của trẻ. Thay vì mắng mỏ con, người mẹ nên hỏi xem tại sao con khóc rồi nói những lời đồng cảm với tâm trạng của con như “Quả bóng lăn vào gầm giường con không lấy ra được phải không? Vậy lấy nó ra là được rồi” và giúp con lấy ra. Đó là cách tốt nhất. Lần sau, trẻ sẽ biết cách biểu hiện tâm trạng của mình bằng lời nói, chứ không phải là khóc như “Quả bóng lăn vào gầm giường rồi, mẹ lấy ra cho con.”

Vì thế, cha mẹ nên dạy cho trẻ thật nhiều từ ngữ biểu thị mối quan hệ nhân quả trong thời kỳ 2 tuổi này. Chúng rất cần thiết cho trẻ phát triển năng lực tư duy, suy tư chính xác về luân thường đạo lý.

Thời gian này cha mẹ cũng nên cho trẻ làm quen với chữ viết, và khơi dậy sự quan tâm, thích thú của trẻ với chữ viết. Việc trẻ đọc được chữ từ khi 2 tuổi là điều tuyệt vời.

Ngay cả khi 1 tuổi hay mới chào đời, trẻ cũng có thể nhớ được chữ. Có nhà nghiên cứu cho rằng trẻ thích thú với cách nhớ chữ hơn là nhớ việc trò chuyện. Trẻ chưa thể bắt nói được vẫn có thể đọc được chữ. Mẹ hãy thử đọc chữ rồi bảo trẻ lấy tấm thẻ có viết chữ đó. Nếu trẻ nhận ra được chữ đó, trẻ có thể lấy chính xác tấm thẻ và có thể đọc chữ rồi.

Việc nhớ chữ có thể làm thay đổi cấu tạo bộ não của trẻ, nhất là thay đổi rất nhiều về chất ở não bộ. Dù trẻ có bị tổn thương về não bộ thì cũng nên bắt đầu từ khoảng thời gian này, hãy dạy trẻ đọc và nhớ chữ, tư duy của trẻ chắc chắn sẽ sáng sủa hơn. Các kết quả điều tra, nghiên cứu đã chỉ ra rằng não bộ của những đứa trẻ nhớ chữ tốt sẽ hơn hẳn những đứa trẻ chưa nhớ được chữ gấp 3 - 4 lần. Không ít trường hợp những trẻ bị tổn thương não bộ có thể đọc được trọn vẹn cả cuốn sách và đứng đầu lớp tiểu học nhờ được học chữ sớm. Điều này sẽ không thể đạt được nếu trẻ khuyết tật não học chữ sau sáu tuổi. Nếu cha mẹ không biết tận dụng thời kỳ mẫn cảm với ngôn ngữ này, thì việc thay đổi về chất của não bộ trẻ sẽ trở nên khó khăn hơn.

Để trẻ thích thú với các con chữ hơn, hãy dán lên tường những tờ giấy có ghi tên trẻ, rồi đọc đi đọc lại nhiều lần cho trẻ nghe. Hàng ngày, cha mẹ nên dạy trẻ chú ý đến chữ cái trên các nhãn sản phẩm và tiêu đề của cuốn sách, rồi dạy trẻ cách đọc chữ đó. Thỉnh thoảng cũng nên lượm nhặt những từ trong sách, báo, và hỏi trẻ. Vừa đi đường vừa chỉ cho trẻ các chữ trên biển hiệu và đọc cho trẻ nghe.

Cứ như thế hãy dạy trẻ cách sử dụng những từ ngữ đơn giản mà trẻ thường hay nhìn thấy, đó chính là phương pháp dạy trẻ đọc chữ tốt nhất.

Cho trẻ cơ hội làm thật tốt những việc xung quanh mình

Ba điều dưới đây liên quan tới việc dạy cho trẻ những kỹ năng đơn giản để phát triển tài năng cho trẻ.

Trẻ 2 – 3,5 tuổi thường có mong muốn làm tốt nhất những việc xung quanh mình. Nếu hiểu được điều này, cha mẹ sẽ nuôi dạy trẻ thành con người xuất sắc.

Những việc như rửa tay, buộc dây, đóng cúc, dù trẻ làm có lâu la thì cha mẹ cũng hãy cứ để trẻ tự làm. Hàng ngày, nên giành thời gian dạy trẻ cách làm một số việc, chắc chắn sau này cha mẹ sẽ nhận lại những niềm vui. Nếu trẻ ham học hỏi và có thể làm tốt một việc, thì ý muốn của trẻ được thỏa mãn và sẽ có thêm niềm tin. Từng ngày, từng ngày, trẻ sẽ trưởng thành thêm rất nhiều.

Ngược lại, nếu lúc nào cha mẹ cũng quen tay làm mọi việc cho trẻ thì sự trưởng thành của trẻ sẽ chậm lại. Mẹ nhận rửa tay giúp con sẽ khiến con không được luyện tập tính nhẫn nại, sau này, trẻ sẽ không cho mẹ rửa tay nữa hoặc có những hành động phản kháng.

Hãy cho trẻ cơ hội giúp cha mẹ làm các công việc nhà như lau bàn, lấy đồ vật theo yêu cầu, rửa bát nhựa (vật khó vỡ),... Cho trẻ tập làm thật nhiều việc, càng nhiều càng tốt.

Khi trẻ hoàn thành một công việc nào đó, nên khen ngợi trẻ thật nhiều và truyền cho trẻ sự tự tin – đây là điều vô cùng quan trọng. Kể cả việc trẻ làm chưa tốt thì cha mẹ cũng cần khen ngợi, có như vậy trẻ mới tự tin vào việc mình làm và lần sau cố gắng hơn.

Mẹ làm hành động sửa sai cho trẻ ngay trước mặt trẻ là phương pháp dạy con ấu trĩ nhất. Dù trẻ hành động như thế nào cũng tuyệt đối không được chê trách trẻ. Nhiều bà mẹ vẫn thường làm điều đó nhằm trấn áp sự phản kháng của con trẻ nhưng lại khiến trẻ thấy không còn hứng thú làm gì.

Hãy khen ngợi trẻ dù đó chỉ là một việc nhỏ nhoi. Đừng chỉ vì một cách làm chưa đúng của trẻ mà thiêu đốt sự tự tin trong trẻ. Bí quyết nuôi dạy trẻ thành công chỉ gói gọn trong một chữ là “KHEN”. Ngược lại, cách nuôi dạy trẻ thất bại cũng chỉ có một chữ “CHÊ” mà thôi.

Ở độ 2 tuổi, cha mẹ hãy dạy cho trẻ thói quen sắp xếp đồ đạc xung quanh. Hãy dựng một giá gỗ cất đồ đạc gần tầm với của trẻ và quy định vị trí cất từng món đồ chơi. Ban đầu, dán băng dính các màu đỏ, xanh da trời, vàng, xanh lục lên vị trí đó và dán băng dính cùng màu lên đồ chơi để trẻ ghi nhớ dần dần.

Sau một thời gian, trẻ sẽ hình thành thói quen sắp xếp đồ chơi gọn gàng sau khi chơi. Việc cất dọn đồ chơi sẽ trở thành niềm thích thú vô cùng của trẻ.

Cha mẹ nên dạy trẻ cách sử dụng thành thạo đôi tay. Bởi vì nếu trẻ không sử dụng thành thạo đôi tay thì năng lực của trẻ sẽ có khuynh hướng phát triển chậm.

Phải dạy cho trẻ dùng đũa từ khi 2 tuổi.

Hãy cho trẻ chơi trò nặn đất theo hình thù vật mẫu nào đó như quả táo, quả dâu,... Cha mẹ nên hướng dẫn trẻ nặn những chỗ lồi thế nào, nặn chỗ lõm ra sao. Có như thế mới bồi dưỡng được trí tưởng tượng và quan sát của trẻ và để trẻ sử dụng đôi tay khéo léo.

Món đồ chơi tốt cho trẻ trong giai đoạn này là những món đồ giúp phát triển năng lực tư duy và kỹ năng của trẻ như trò xếp nhà, lắp ghép xe tải, ghép tranh,...

Những món đồ chơi có máy móc tự động chỉ làm thỏa mãn sự hào hứng nhất thời của trẻ mà không bồi dưỡng được năng lực tư duy cũng như phát triển kỹ năng cho trẻ. Thay vì bỏ ra một món tiền lớn mua những món đồ chơi đắt tiền, mẹ hãy chơi trò phân loại hạt đỗ. Mẹ lấy bốn loại hạt đỗ với kích thước lớn nhỏ, màu sắc khác nhau, hạt to, hạt bé, hạt màu đen, hạt màu xanh,... mỗi loại 10 hạt rồi cho chung vào một bát và cho trẻ nhặt những hạt đỗ cùng loại cho vào cùng một bát. Khi trẻ phân loại được các hạt đỗ, hãy để trẻ kẹp những hạt đỗ bé xíu đó vào giữa hai ngón tay cái và ngón trỏ, sau đó mới đưa vào cốc. Việc bồi dưỡng năng lực cầm nắm đồ vật bằng ngón cái và ngón trỏ cũng cần được rèn luyện trong thời kỳ mầm cảm này.

Trẻ 2 tuổi thật đáng sợ! Làm sao để vượt qua được thời kỳ

phản kháng đầu tiên của trẻ?

Mọi người thường nói: “Trẻ 2 tuổi thật đáng sợ.” Bởi vì đây là thời kỳ tự lập của trẻ, trẻ muốn tách khỏi mẹ, muốn tự làm tất cả mọi thứ bằng năng lực của mình. Nếu lúc đó người lớn nói “Không được làm”, trẻ sẽ lập tức phản kháng ngay. Không được làm những thứ mình định làm, trẻ sẽ dễ bị ức chế tâm lý, dẫn đến bực bội, giậm chân vung tay, giãy giụa trên sàn nhà rồi khóc rống lên. Đó là những biểu hiện của việc nhu cầu không được thỏa mãn. Hiện tượng này sẽ tiếp diễn trong khoảng 4 – 6 tháng.

Để vượt qua được hiện tượng này, trước hết cha mẹ cần dạy trẻ thật nhiều từ vựng. Khi có một vốn từ phong phú, trẻ sẽ biết cách sử dụng từ hợp lý, không nói năng kiêu căng và không quá làm phiền đến bố mẹ. Khi trẻ có thể tự làm những việc xung quanh mình, sử dụng thành thạo đồ vật, và biết cách truyền đạt tâm trạng của mình một cách tự nhiên thì trẻ sẽ không còn cảm giác bất mãn nữa.

Khi trẻ khóc, mẹ hãy thử đặt mình vào tâm trạng của trẻ, dạy trẻ dùng từ ngữ để diễn đạt tâm trạng của mình. Nếu cha mẹ chỉ mắng trẻ thì khó lòng vượt qua thời kỳ “Trẻ hai tuổi thật đáng sợ” một cách suôn sẻ được. Thay vào đó, hãy dạy trẻ các quy tắc, lễ nghĩa, trẻ hoàn toàn có thể hiểu được những điều đó. Nhiều bậc cha mẹ tỏ ra thiếu hiểu thái quá về tâm trạng trẻ và không cho trẻ nói khiến cho lượng từ vựng của trẻ ít và hình thành cảm giác bất mãn trong đầu trẻ. Hãy cho trẻ nói ra những điều chúng muốn nói. Điều quan trọng nhất là cha mẹ hãy lắng nghe tâm trạng của con trẻ.

Khi trẻ làm một việc gì đó, cha mẹ không nên chìa tay ra làm giúp mà chỉ cần quan sát, trông nom con thôi. Hãy truyền cho con niềm tin rằng mình có thể làm được, và cứ thế, dần dần con sẽ tiến bộ. Bí quyết để phát triển ý muốn học tập ở trẻ nhỏ chính là đừng bao giờ nói “không được”, dù trong bất cứ hoàn cảnh nào. Hãy coi sóc trẻ khi trẻ chơi, hãy trao cho trẻ lòng tin vào chính mình, hãy khen con khi con làm tốt, và bồi dưỡng ý chí của con thường xuyên.

Trong thời kỳ này, nếu cha mẹ tập trung nuôi dưỡng năng lực ngôn ngữ phong phú và kỹ năng cơ bản cần thiết thì sẽ không còn xuất hiện hiện tượng “Trẻ hai tuổi thật đáng sợ” nữa.

Trẻ 2 tuổi sở hữu năng lực ghi nhớ thiên tài

Hai tuổi là thời kỳ thiên tài ở trẻ với một năng lực vượt trội trong việc ghi nhớ. Nếu cha mẹ không biết điều đó sẽ làm mất đi năng lực tuyệt vời ấy ở trẻ, vì thế, cha mẹ cần chú tâm và gần gũi với con hơn.

Không ít người cho rằng “Lúc 2 tuổi, trẻ chẳng nhớ được gì cả, cứ để đến khi trẻ 6 tuổi, biết nhớ rồi mới cho trẻ xem, nhìn thật nhiều.” Đó là cách suy nghĩ hoàn toàn sai lầm, cách tư duy đó khiến năng lực của trẻ bị thui chột.

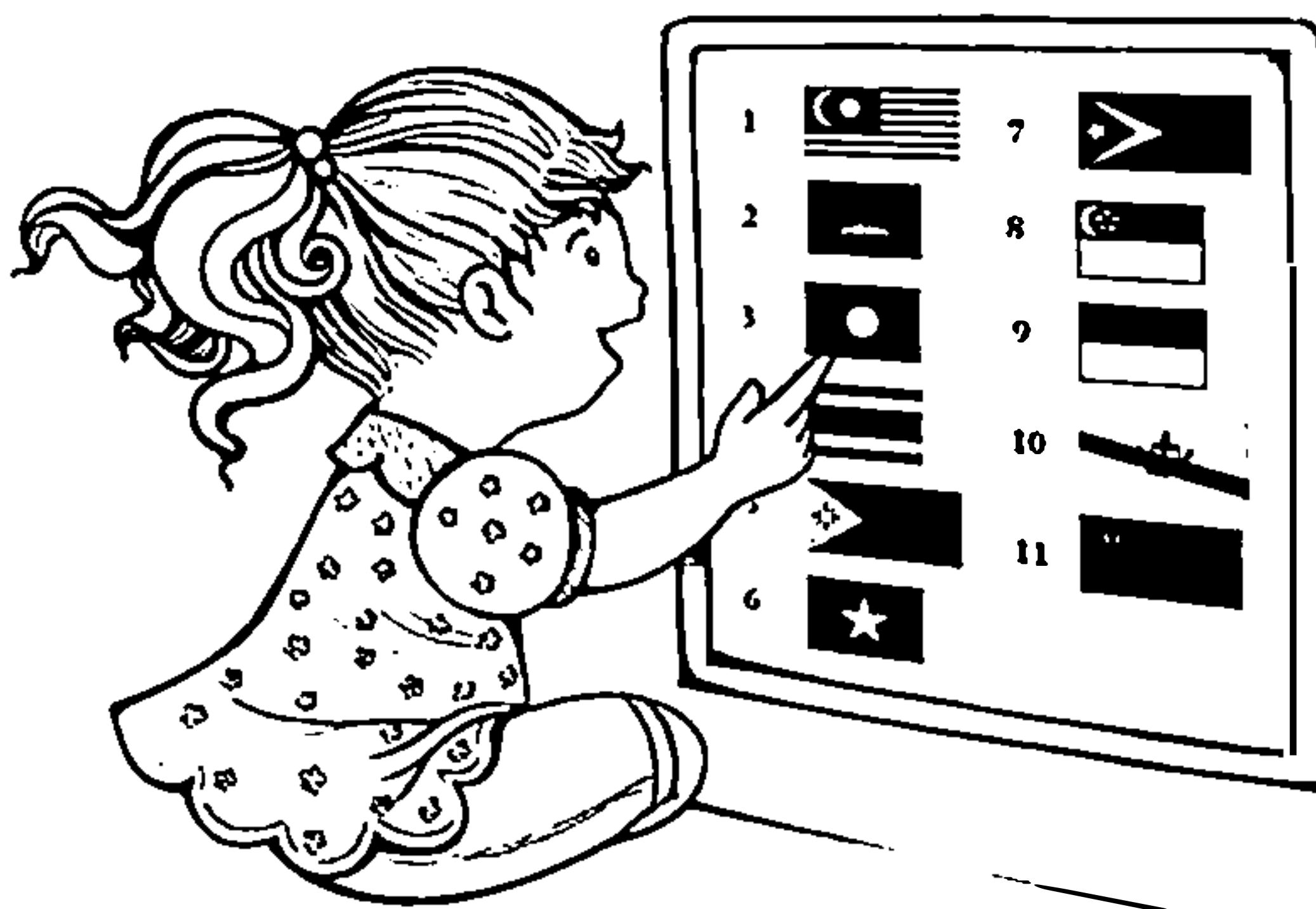
Trẻ nhỏ trưởng thành rất nhanh trong khoảng 2 – 3 tuổi. Hãy xem giai đoạn này là thời kỳ nền tảng để phát triển năng lực cơ bản cho trẻ. Thời gian này cũng phản ánh thái độ học tập của trẻ sau này và thái độ đó không cách nào sửa được. Nếu cha mẹ cho trẻ một nền

táng vững chắc thì trẻ sẽ cực kỳ ưu tú, còn nếu chỉ để trẻ chơi mà không dạy gì, thì dần dần, năng lực vượt trội đó sẽ biến mất. Những năng lực được bồi dưỡng lúc 2 tuổi sẽ được duy trì suốt cuộc đời. Cha mẹ hãy coi việc bồi dưỡng năng lực ghi nhớ là vấn đề trọng tâm.

Trẻ có thể nhớ được quốc kỳ của các quốc gia trên thế giới, nhớ được các dòng xe ô tô, nhớ được tên điểm đầu và điểm cuối của các chuyến tàu điện. Việc ghi nhớ đó chẳng có gì là quá sức đối với trẻ cả.

Đó không phải là cố nhồi tri thức. Những tri thức được thu nhận trong độ tuổi này sẽ nằm trong vùng tiềm thức của trẻ, đó sẽ là điều kiện để phát triển năng lực tư duy mạnh mẽ hơn.

Hãy xếp 10 chiếc hộp giấy trên bàn rồi cho đồ vật vào trong ba chiếc hộp và cho trẻ đoán. Ban đầu, trẻ không thể đoán được ngay cả ba hộp, hãy thử từ một hộp trước.

Bày 10 đồ vật trên bàn, cho trẻ nhìn khoảng một phút, rồi giấu một món đồ đi, và cho trẻ đoán món đồ bị giấu đi là món đồ nào.

Việc nghĩ ra trò chơi rèn luyện năng lực ghi nhớ cho con không phải là khó khăn. Cha mẹ hãy kết hợp bồi dưỡng năng lực quan sát cho con. Ví dụ như hỏi trẻ: “Trong cửa hàng hôm nay, con nhìn thấy những gì?” dùng cách này để bồi dưỡng cho trẻ nhớ thật nhiều món đồ trong cửa hàng hoặc cùng trẻ chơi trò đoán đồ vật trong cửa hàng. Hãy thường xuyên dẫn con ra công viên, vườn bách thú, thủy cung, khu vui chơi, nông trường, cục phòng cháy chữa cháy,... để trẻ tự quan sát và hướng dẫn để trẻ tự nói về những điều mắt thấy tai nghe. Cũng có thể cho trẻ lên xe bus, tàu điện, đưa trẻ đến vùng bờ biển, đi dạo trong vườn cây ăn quả, đưa trẻ đi thật nhiều nơi để trẻ có nhiều trải nghiệm.

Thời kỳ trẻ 2 tuổi cũng là thời kỳ tốt nhất để trẻ học ngoại ngữ với năng lực ghi nhớ âm tuyệt vời.

Khi nghe tiếng nước ngoài, người lớn không thể nghe rõ ràng từng âm và khó thành

thạo một ngoại ngữ như tiếng mẹ đẻ vì gặp trở ngại về mặt âm thanh, khả năng nhập tâm và bắt chước.

Có thể nói trẻ 2 tuổi là thiên tài ngôn ngữ. Trẻ có năng lực nhận ra sự khác biệt dù rất nhỏ về cách phát âm và năng lực hiểu được hệ thống ngôn ngữ phức tạp. Năng lực siêu việt về ngôn ngữ này tồn tại tiềm ẩn trong trẻ như một bản năng. Trong thời gian này, cha mẹ hãy cho trẻ nghe thật nhiều bài hát của các ca sĩ nổi tiếng trên thế giới để nuôi dưỡng khả năng lắng nghe mọi ngôn ngữ kỳ diệu của trẻ.

Điều quan trọng nhất của việc rèn luyện này là dù mỗi ngày một chút thời gian nhưng phải liên tục, thường xuyên. Nếu chỉ thực hiện ngắt quãng thì không thể đạt được hiệu quả tốt. Càng lặp đi lặp lại nhiều thì việc nuôi dạy tài năng và trí lực của con trẻ càng chắc chắn và ổn định hơn.

Tuy nhiên, cha mẹ cũng cần quan sát phản ứng của trẻ để có những bước điều chỉnh phù hợp. Nếu trẻ không hứng thú với phương pháp rèn luyện hiện tại, cha mẹ phải đổi sang phương pháp khác để trẻ cảm thấy thực sự hứng thú.

Truyền cảm hứng vui vẻ cho con bằng những hình thức chơi mới mẻ, đó là tất cả bí quyết trong việc nuôi dạy và phát triển tài năng cho con.

4. Phương pháp giáo dục trẻ từ 3 đến 4 tuổi

Ba tuổi trẻ đã bắt đầu biết tư duy. Hãy dạy trẻ cách tư duy

Khi được 3 tuổi, não trước của trẻ phát triển rất mạnh mẽ và rõ rệt, theo đó năng lực tư duy của trẻ phát triển rất nhanh. Bên cạnh việc dạy trẻ cách ghi nhớ sự vật sự việc, cha mẹ phải thay đổi phương pháp giáo dục, coi việc dạy trẻ tư duy là quan trọng hàng đầu.

Trẻ càng chơi nhiều trò chơi tư duy thì năng lực tư duy của trẻ càng phát triển mạnh mẽ và chỉ số thông minh của trẻ sẽ càng cao. Cha mẹ cần chọn cho trẻ những món đồ chơi để trẻ động não, hơn là loại đồ chơi chạy bằng pin tự động, như đồ chơi cần phải lắp ráp thành hình.

Ví dụ như ba miếng gỗ ba màu (những miếng gỗ gồm các màu đỏ, vàng, xanh, có hình dẹt, bằng phẳng, tam giác) là những món đồ chơi cực kỳ hữu ích. Trẻ con rất thích chơi trò này, chúng ghép các miếng gỗ nhỏ với nhau tạo thành đủ các hình dạng mà chẳng bao giờ biết chán. Trò chơi này giúp trẻ rèn luyện năng lực tập trung cao độ, kích thích trẻ yêu thích việc tư duy và thích học toán học.

Thời kỳ trẻ ba tuổi, cùng với sự phát triển của tư duy cũng là thời kỳ kỹ thuật của trẻ phát triển rất tuyệt vời.

Trong thời kỳ này, các bậc cha mẹ hãy để cho trẻ tự tay làm những việc đòi hỏi kỹ thuật tỉ mỉ nhiều một chút để phát triển năng lực tập trung của trẻ.

Ví dụ cho trẻ sử dụng kéo, dán hồ dán, chơi gấp giấy, đan dây tạo thành những hình dạng khác nhau, cài cúc áo, buộc dây,... Những hoạt động nhỏ đó sẽ bồi dưỡng trẻ trở nên khéo léo, tỉ mỉ.

Sự khéo léo của các ngón tay có thể so sánh được với mức độ thông minh của trẻ. Ngược lại nếu không sử dụng thuần thục đôi tay, trẻ sẽ trở nên vụng về. Vì thế, các bậc phụ huynh cần quan tâm tới việc dạy trẻ cách sử dụng đũa, tự mình cởi và mặc quần áo. Đến 3 tuổi, trẻ phát triển về kỹ thuật, cha mẹ nên cho trẻ ngồi đập xe ba bánh, đu xà, vẽ tranh, tập piano và chơi với bàn tính.

Hãy khuyến khích khả năng tự lập ở trẻ

Ba tuổi là tuổi trẻ bắt đầu tự lập và có những suy nghĩ riêng của mình. Ban đầu trẻ mới chỉ tự lập được khoảng 50%, rồi lại quay lại chờ sự cho phép của mẹ, cứ lặp đi lặp lại như thế.

Thế nhưng, 50% này lại cực kỳ quan trọng và cha mẹ phải giúp đỡ con trong giai đoạn 50% tự lập này.

Trẻ 3 tuổi sẽ muốn tự làm bất cứ việc gì mà không muốn nhờ đến mẹ vì muốn thể hiện ý chí của mình. Nhiều cha mẹ không biết mà vội cho rằng trẻ không nghe lời và có ý chống đối. Cần nhìn nhận đó là giai đoạn trẻ có chủ kiến riêng, muốn thể hiện cái tôi tự lập của mình và có thể tách ra khỏi mẹ.

Khi tách khỏi mẹ cũng là khi trẻ có thể tích lũy được nhiều kinh nghiệm phong phú hơn. Cha mẹ hãy vui mừng vì điều đó và giúp đỡ, tạo điều kiện tích cực cho con trong quá trình tách mẹ đó. Điều quan trọng nhất là cha mẹ phải truyền tình yêu thương sâu đậm của mình đến con. Chính những tình cảm đó sẽ cho trẻ có thêm lòng tin và mạnh mẽ hơn.

Để làm được việc đó, không phải là cha mẹ để con chơi một mình, mà là chơi cùng con. Trước khi để con chơi với những đứa trẻ khác, cha mẹ phải trao cho con thật nhiều kinh nghiệm qua những lần chơi ở nhà.

Năng lực xã giao cũng được gây dựng qua mối quan hệ giữa hai mẹ con. Cha mẹ nên đưa con ra ngoài tiếp xúc với môi trường xung quanh thật nhiều để trẻ tích lũy thêm nhiều kinh nghiệm thực tế. Dĩ nhiên, trẻ 3 tuổi chưa thể tự tích lũy được kinh nghiệm nếu không có sự định hướng của cha mẹ. Ví dụ như khi đưa trẻ đến vườn thú, thủy cung, đi biển, lên núi, tới nhà ga, siêu thị, cửa hàng rau, hiệu sách, thư viện,... hãy kết hợp nói cho trẻ những khái niệm đúng, những định hướng phân tích và tổng hợp sự vật sự việc để tạo tiền đề cho quá trình tư duy.

Cùng với việc để trẻ trải nghiệm thật nhiều, cha mẹ cũng cần phải nghĩ tới việc tạo điều kiện cho con thu hoạch được vốn từ vựng phong phú. Có như vậy trẻ mới có thể trình bày lại những điều trẻ đã trải nghiệm được. Khi có thể hiểu, biết và suy nghĩ về sự vật sự việc nào đó là khi trẻ có thể biểu hiện nó bằng ngôn từ trừu tượng, và ngược lại, trẻ có thể mường tượng bằng hình ảnh về thể nghiệm đó từ ngôn từ.

Mục đích của việc trải nghiệm cuộc sống chính là để phát triển năng lực tư duy. Khi năng lực tư duy nâng cao, năng lực nhận thức và các khái niệm ở trẻ cũng được hình thành. Có thể coi đây chính là phương pháp chính yếu để phát triển năng lực tư duy.

Giải quyết “cơn khát” ngôn từ bằng việc trò chuyện và đọc sách tranh cùng trẻ

Thời kỳ 3 tuổi, trẻ mang một “cơn khát” mãnh liệt về ngôn ngữ với sự trưởng thành vượt trội về năng lực ngôn ngữ kế thừa từ thời kỳ 2 tuổi. Đây là thời kỳ trẻ có năng lực ghi nhớ ngôn ngữ siêu việt nhất trong đời, vì thế, các bậc làm cha làm mẹ phải nghĩ đến việc dạy con nhiều từ ngữ nhất có thể.

Vậy làm cách nào để có thể phát triển năng lực ngôn ngữ ở trẻ? Quan trọng nhất là hàng ngày, cha mẹ phải trò chuyện với trẻ thật nhiều. Cha mẹ phải sử dụng thứ ngôn ngữ chuẩn xác và câu chuyện được nói phải có cốt truyện liền mạch, để trẻ có thể tư duy mang tính lý luận được.

Cha mẹ không được phép mắng con: “Con yên lặng đi nào.” Thay vào đó, hãy nói: “Con yên lặng đi nào. Vì mẹ đang nghe điện thoại”, để trẻ hiểu được lý do phải giữ yên lặng. Cha mẹ nên thường xuyên sử dụng cách nói có chủ đề, có quan hệ nhân quả như: “Hãy cầm theo ô đi con, vì hôm nay dự báo thời tiết là có mưa đấy.”

Ngay cả với những từ khó hiểu một chút, nếu cha mẹ thường xuyên nói, trẻ cũng có thể nhớ được và đến một ngày nào đó, cha mẹ sẽ phải bất ngờ kinh ngạc khi trẻ sử dụng thành thạo những từ khó đó trong một hoàn cảnh thích hợp. Trẻ thậm chí có thể học được rất nhiều từ ngữ từ cha mẹ khi cha mẹ không để ý đến. Nên nếu cha mẹ thường xuyên sử dụng

nhieu từ ngữ chuẩn xác, năng lực ngôn ngữ của trẻ sẽ rất phát triển, ngược lại, nếu sử dụng ngôn từ không đúng mực, cực đoan, hoặc sử dụng ngôn từ đơn điệu, nghèo nàn, sự phát triển trí tuệ của trẻ sẽ chậm lại.

Ngoài cách trò chuyện với con ra, cha mẹ hãy đọc cho con nghe thật nhiều sách tranh. Trẻ rất thích nghe cha mẹ đọc sách tranh đấy, mỗi ngày cha mẹ hãy đọc từ 5 đến 10 cuốn sách tranh cho trẻ nghe.

Khi trẻ 3 tuổi, hãy tạo thói quen đưa trẻ đến thư viện, cho trẻ được lựa chọn những cuốn sách chúng thích và mượn về. Trẻ có thể hiểu được nội dung của rất nhiều từ ngữ bằng việc đọc sách.

Cùng với đó, cha mẹ hãy khơi dậy niềm quan tâm đam mê ngôn ngữ ở trẻ. Khi có sự quan tâm mãnh liệt với ngôn ngữ đó, trẻ có thể ghi nhớ bảng chữ cái rất nhanh và đọc được sách một cách lưu loát. Hiện nay, ở Nhật Bản, tìm kiếm một đứa trẻ 3 tuổi có thể đọc lưu loát được sách là việc chẳng có gì khó khăn cả.

Giáo sư Friedrich Ruckert của Đại học Munchen, là cò đầu của nền giáo dục sớm ở Đức chủ trương rằng: Căn cứ trên cơ sở số liệu mang tính tâm lý học chứng thực, bắt đầu từ khoảng 2, 3 tuổi trẻ đã biết đọc biết viết, và nên dạy trẻ trong thời kỳ này là tốt.

Thêm nữa, ông cũng có ý kiến về thời gian học toán của trẻ. Theo ông, thời kỳ tốt nhất cho việc học không phải là 5, 6 tuổi, mà là 2, 3 tuổi. Nếu trong thời kỳ này, trẻ không học tập mà chỉ chơi thì cơ hội phát triển sẽ kém đi.

Hãy rèn cho trẻ thói quen đọc sách tranh hàng ngày cùng cha mẹ ngay từ khi 6 tháng tuổi, đến khi được 5 tuổi, trẻ sẽ tự khắc có hứng thú với chữ viết.

Nếu cha mẹ nói với trẻ: “Cuốn sách này có rất nhiều câu chuyện thú vị. Nhưng giờ mẹ đang bận quá, không thể đọc cho con nghe được. Nếu con có thể tự đọc được thì tốt quá.” Chắc hẳn trẻ sẽ có ý muốn tự mình đọc. Đó là cách tốt nhất để khơi dậy niềm đam mê với chữ viết sẵn có trong đầu trẻ. Nhờ đó, trẻ sẽ ghi nhớ được nhiều chữ cái hơn.

Năng lực đọc và viết đã phát triển ngay từ nhỏ như vậy sẽ giúp nâng cao năng lực tư duy của trẻ, đó là cánh cửa bước ra thế giới rộng lớn hơn.

Cha mẹ hãy bồi dưỡng năng lực lý giải những hiện tượng trên thế giới mà trẻ chưa thể tự mình trải nghiệm thông qua những câu chuyện kể.

Tiến sĩ người Mỹ Johnson O'connor từng nói: “Năng lực sử dụng tiếng mẹ đẻ sẽ cho biết sự cao thấp của địa vị xã hội, và ít nhiều thể hiện mức thu nhập. Nó cũng thể hiện cả thành tích học tập ở trường.” Cha mẹ hãy xem việc dạy con năng lực đọc sách giống như tặng cho con một bảo vật vô giá.

Bắt đầu bồi dưỡng thói quen đọc sách này khi trẻ tròn 6 tuổi là một việc quá khó, bắt đầu từ 3 tuổi thì mọi thứ sẽ đơn giản và dễ dàng hơn rất nhiều.

Loại sách nào phù hợp với trẻ 3 tuổi?

Những cuốn sách có nội dung liên quan đến ma quái là không được. Những cuốn sách có chủ đề gần gũi với trẻ, những câu chuyện có liên quan đến cuộc sống sinh hoạt hàng ngày là lựa chọn hàng đầu. Thực tế, cha mẹ có thể cho trẻ tự chọn những cuốn sách mà trẻ thích ở thư viện.

Không phải quá lo lắng về tật nói lắp của trẻ

Vào độ tuổi 2,5 – 3,5 tuổi, trẻ thường xuất hiện hiện tượng nói lắp nhưng cha mẹ không cần phải quá lo lắng vì điều đó.

Nghiên cứu cho thấy đây là hiện tượng tự nhiên khi trung khu ngôn ngữ được cố định ở vị trí nào đó trong bán cầu não trẻ. Vào khoảng thời gian xác định tay thuận của trẻ, việc nói lắp sẽ tự nhiên biến mất. Nếu quá để ý tới điều này và cố tình sửa từng từ từng chữ cho trẻ, thì việc nói lắp càng trở nên nghiêm trọng hơn vì nó đã trở thành ý thức của trẻ. Vì thế, tốt nhất là cha mẹ nên coi đó là chuyện bình thường, như không hề có chuyện gì xảy ra.

Trong thời kỳ này bắt đầu dạy ngoại ngữ cho trẻ là tốt nhất

Từ 3 – 6 tuổi, trẻ có năng lực ghi nhớ ngôn ngữ mạnh mẽ và tuyệt vời nhất trong đời. Đây chính là thời kỳ lý tưởng để bắt đầu dạy ngoại ngữ cho trẻ.

Về việc dạy ngoại ngữ cho trẻ trong thời kỳ này, học giả Stern cho rằng:

“Một lợi ích khi học ngoại ngữ trong giai đoạn này là nó tiến hành song song với việc học tiếng mẹ đẻ, do đó cách học tiếng nước ngoài cũng giống như tiếng mẹ đẻ thôi.”

Ngoài ra học giả về sinh lý não bộ Leopold cho rằng:

“Học ngoại ngữ bắt đầu từ 10 tuổi không phải là việc không thể, nhưng rất khó để đạt được thành tích tốt vì nó là hành động phản sinh lý.” Dạy ngoại ngữ trong thời kỳ từ 3 – 6 tuổi – thời kỳ trẻ thành thục về mặt ngôn ngữ – là hợp lý và khoa học nhất.

Thời kỳ này, khi nghe ngoại ngữ, trẻ có thể nhập tâm được một cách chính xác về từ vựng và ngữ pháp giống như bản năng sinh lý. Chúng được cất giữ vào vùng ý thức tiềm ẩn, sau này dù không học ngoại ngữ nữa, thì vài năm sau, trẻ vẫn có thể phát âm chính xác. Hãy thử trải nghiệm, các bậc phụ huynh sẽ thấy trẻ học ngoại ngữ đơn giản như thế nào.

Một lần trên tàu điện, tôi có nói chuyện với một người phụ nữ và được kể lại câu chuyện thế này:

“Hồi tôi học cấp ba, có một người bạn phát âm tiếng Anh rất chuẩn, thành tích tiếng Anh cũng rất tốt. Người bạn ấy đã cùng cha mẹ sống ở Mỹ từ khoảng 3 – 5 tuổi rồi.

Trong lớp tôi có một bạn quốc tịch Hàn Quốc nhưng nói tiếng Nhật cực kỳ trôi chảy, nghe cứ như người Nhật nói. Lúc đến nhà bạn ấy chơi, tôi rất ngạc nhiên khi mẹ bạn ấy

phát âm tiếng Nhật không tốt lắm, hay ngắc ngứ, trong khi bà mẹ ở Nhật lâu hơn. Điều đó chứng tỏ không phải cứ ở Nhật lâu thì có thể nói giỏi được tiếng Nhật nhỉ!”

Từ hai ví dụ trên tôi càng tin tưởng vào tầm quan trọng của việc dạy trẻ học ngoại ngữ trong giai đoạn này.

Nếu chỉ cho trẻ chơi thì sẽ không tốt cho quá trình trưởng thành

Không ít người nói rằng dạy trẻ học chữ, toán học, tiếng anh ngay từ khi còn nhỏ là làm khổ trẻ, chỉ cho trẻ chơi thôi sẽ tốt hơn.

Nhưng tôi chắc chắn rằng chỉ cho trẻ chơi như thế sẽ tạo ảnh hưởng xấu đến sự phát triển của não trẻ và quá trình học tập sau này. Đến 3 tuổi, não của trẻ đã phát triển hoàn thiện khoảng 60%, đến 6 tuổi là đã hoàn thiện khoảng 80% rồi. Bắt đầu học khi 6 tuổi, khi não bộ của trẻ đã hoàn thiện, chất lượng não bộ cũng đã định hình, những nếp nhăn trên bề mặt não đã ổn định, thì việc thay đổi và nâng cao chất lượng não bộ là điều không thể. Còn bắt đầu ở quãng 2 – 3 tuổi, não bộ của trẻ đang hình thành những nếp nhăn vượt trội, não sẽ phản ứng tốt với việc học, chất lượng tế bào thần kinh cũng được nâng cao. Việc học tập trong khoảng thời gian này, không chỉ đơn thuần là thu nạp tri thức mà còn là nâng cao chất lượng tế bào thần kinh của não bộ để việc học sau này trở nên dễ dàng hơn.

Tôi nghĩ các bậc cha mẹ cần biết rằng, thời kỳ tốt nhất để dạy trẻ là khoảng 0 tuổi. Não bộ trẻ trong giai đoạn từ 0 – 3 tuổi, nếu được giáo dục đúng bài bản thì trẻ sẽ phát triển được tố chất mang tính thiên tài. Thời kỳ từ 3 – 6 tuổi là thời kỳ tiếp theo, nếu được giáo dục thích hợp thì tố chất của trẻ cũng được phát triển rất mạnh mẽ. Còn đến khi trẻ hơn 6 tuổi, dù việc rèn luyện có tốt đến đâu cũng không thể khơi dậy những tố chất thiên tài đã đánh mất trước đó.

Trong thời kỳ này, cha mẹ đã có thể dạy trẻ chơi cờ tướng, trẻ sẽ có nước cờ không thua kém gì người lớn cả.

Nhiệm vụ đầu tiên trong quá trình giáo dục là hãy dạy cho trẻ những kỹ năng thiên bẩm, những năng lực tiềm ẩn như năng lực ghi nhớ, năng lực tư duy, năng lực vận động, năng lực hội họa,... và tạo một môi trường tốt nhất cho trẻ phát triển những kỹ năng đó.

Dẫu biết điều đó nhưng nhiều cha mẹ lại phớt lờ trẻ, hạn chế trẻ, không cho trẻ được thoải mái phát triển hết sức. Cha mẹ chỉ cho trẻ chơi và chơi không có sự chỉ dẫn. Cha mẹ không tác động gì sẽ khiến năng lực của trẻ cứ lặng lẽ bị thui chột một cách lãng phí.

Cũng có người lên tiếng cho rằng: “Vào thời kỳ trẻ 2 – 3 tuổi, đừng dạy trẻ quá nhiều như thế. Đến khi vào lớp một, trẻ cũng sẽ giống như những đứa trẻ bình thường khác thôi.” Thực tế đúng là như vậy và cũng dễ dàng hiểu được lý do tại sao.

Nếu xét từ quy tắc giảm dần đều về tài năng và hoạt động của não trẻ thì có thể hiểu được thực tế này. Nhưng điều này chỉ đúng khi trẻ không được dạy dỗ liên tục mà thôi.

Nếu hàng ngày, cha mẹ dành ra từ 20 – 30 phút kiên trì dạy trẻ, thì tố chất của trẻ sẽ dần được nâng cao.

Cha mẹ nên tạo điều kiện để trẻ được tiếp tục thời kỳ tự lập từ khi 2 tuổi, để cho trẻ có cơ hội giúp đỡ cha mẹ như làm việc nhà, xách đồ, hay giúp mẹ tìm kiếm món đồ cần mua trong siêu thị. Khi trẻ giúp được mẹ việc gì đó, mẹ hãy khen con giỏi. Khi được ghi nhận như vậy, trẻ sẽ cảm thấy mình được đối xử như một người lớn, và dần dần từng chút bồi dưỡng ý thức của người lớn.

Ngược lại, chẳng bao giờ cho trẻ cơ hội làm giúp việc gì, lúc nào cũng xem trẻ như con nít, hay buông ra những lời cầu nhàu, than phiền với trẻ là cha mẹ đang biến con mình thành một đứa trẻ bất hạnh.

Trẻ muốn xác lập cái tôi của mình để dần trở thành người lớn. Chúng cần sự xác nhận của cha mẹ và sự xác nhận đó sẽ khắc sâu vào ý thức của trẻ. Nếu lúc nào cũng phải nghe những lời cầu nhàu, than phiền, mọi trải nghiệm đều thất bại, trẻ sẽ không thể xác lập được cái tôi bản ngã của chính mình. Cha mẹ cần ghi nhớ rằng điều quan trọng nhất trong quá trình nuôi dạy con cái là phải cổ vũ, động viên, xác nhận những việc con làm và biết cách khen ngợi đúng lúc.

Nếu trẻ xuất hiện những sở thích bất thường thì cần bồi dưỡng trí lực và năng lực tập trung của trẻ.

Điều cần chú ý là mỗi đứa trẻ có một cá tính khác nhau. Điều cha mẹ cần làm trong giai đoạn này là vun đắp bồi dưỡng cá tính cho trẻ.

Khoảng 2 – 3 tuổi, có đứa trẻ rất thích chơi với các phương tiện giao thông, có đứa trẻ lại hứng thú đặc biệt với hoa cỏ. Khi những sở thích đó mạnh mẽ, nổi bật hẳn lên thì hầu hết các bậc cha mẹ lại lo rằng đó là những sở thích bất thường và thường tìm cách tiêu rụi sở thích đó, hướng trẻ vào sở thích khác. Điều này sẽ gây tổn hại đặc biệt đến sự trưởng thành của trẻ.

Thay vì lo lắng, cha mẹ nên cảm thấy vui mừng, và giúp đỡ trẻ phát triển khi thấy những khuynh hướng đặc biệt đó ở con. Bởi vì, tập trung vào một niềm hứng thú sẽ có hai điểm lợi: thứ nhất là bồi dưỡng cho trẻ năng lực tập trung; thứ hai là khi tập trung, những suy nghĩ của trẻ về vấn đề đó sẽ sâu sắc hơn và hoạt động của trí năng cũng mạnh mẽ hơn.

Khi bị di chuyển niềm hứng thú sang một hướng khác, năng lực tập trung và tư duy của trẻ sẽ bị phân tán, đây sẽ là một hệ quả không có lợi cho sự trưởng thành của trẻ.

Nhà giáo dục nhân tài nổi tiếng Fushimi Takeya, nhận ra trong khoảng 2 – 3 tuổi, con mình rất hứng thú với tàu điện, tàu hỏa. Ông liền mua cho con những món đồ chơi liên quan đến phương tiện giao thông, dần dần tập trung phát triển khuynh hướng đó của con. Kết quả là con ông có năng lực tập trung cao, năng lực quan sát sắc bén và khả năng vẽ tranh xa gần về tàu hỏa mà một học sinh gần cuối cấp mới được học ngay từ khi 3 tuổi.

Có đứa trẻ rất hứng thú trong việc sưu tập các loài bướm. Sau này, chính đứa trẻ đó có thể phát hiện ra một loài bướm mới mà chưa từng xuất hiện ở Nhật Bản – đó quả là một thành tích tuyệt vời.

Vì vậy, khi cha mẹ nhìn thấy sở thích của trẻ, hãy xác nhận và khen ngợi trẻ, như thế trẻ sẽ trở nên rất thông minh, nhanh nhẹn và phát triển rất tốt. Sau này, dù có xuất hiện bất kỳ niềm hứng thú nào khác hay trẻ phát triển như thế nào, trẻ cũng sẽ sớm giành được thành tựu đặc biệt.

5. Phương pháp giáo dục trẻ từ 4 tuổi

Giai đoạn này tế bào não của trẻ bắt đầu trưởng thành và tiếp nhận những kích thích từ thế giới bên ngoài, đây cũng là thời kỳ đầu tiên phát triển hình dáng, chất lượng của khuôn nền ngoại bào.

Do đó, thời kỳ này trẻ tiếp nhận càng nhiều kích thích thì tế bào não càng thay đổi với hàm lượng DNA tốt, chất lượng càng cao, từ đó phân chia thành hai loại đó là tế bào thần kinh (neuron), tế bào thần kinh đệm (tế bào gliat). Điều quan trọng nhất là mọi người thường cho rằng sau khi phân hóa, tế bào thần kinh không tăng lên. Có nghĩa là sự phát triển của tế bào não sẽ ngừng lại, não bộ của trẻ đã được quyết định dù có tạo kích thích tốt thế nào đi chăng nữa.

Trong thời đại ngày này, con người đều cần có năng lực sáng tạo vượt trội. Vì thế, mục đích của giáo dục là không chỉ cung cấp cho trẻ các kiến thức sẵn có mà còn phải bồi dưỡng năng lực sáng tạo tuyệt vời cho trẻ. Để trẻ có thể thích ứng được với thời đại, rất cần các phương pháp giáo dục thích hợp, đúng đắn. Nếu bị sai phương pháp thì sự phát triển của trẻ sẽ bị sai lệch, thì từ đó về sau không thể nào uốn nắn sửa chữa được nữa.

Các phương pháp giáo dục hiện nay chưa thể đào tạo nên những đứa trẻ ưu tú được. Tiến sĩ George Wells Beadle – Đại học Chicago, người từng được nhận giải Nobel nói rằng:

“Các thể chế giáo dục hiện nay sẽ làm mất đi cơ hội phát triển của trẻ. Thời đại chúng ta đang sống yếu ớt, không có tình người và đầy cảm tính. Cho đến tận bây giờ, vẫn có quá ít sự đánh giá năng lực học tập đúng đắn cho trẻ. Người lớn quá bận rộn tới mức không còn lắng nghe trẻ nói nữa. Đó là những việc cần phải sửa đổi.”

Trẻ 4 tuổi có năng lực sáng tạo cực kỳ phong phú. Những đứa trẻ có năng lực sáng tạo lại rất ham chơi

Ông Kako Satoshi, người chuyên sáng tác sách tranh, từng viết trong cuốn “Những trò chơi trẻ yêu thích” thế này:

“Trong các cuốn sách giáo dục trẻ em trước đây tôi luôn nhấn mạnh rằng: ‘Vui chơi là cuộc sống của trẻ’, ‘Trẻ là thiên tài chơi’. Nhưng trẻ em Nhật Bản ngày nay không còn được

chơi nhiều nữa. Không có thời gian, địa điểm cho chúng chơi, và ngay cả bạn chơi cũng không có luôn. Việc mất đi những điều kiện cơ bản nhất để chơi đùa sẽ khiến trẻ rơi vào tình trạng chán nản, để mặc thời gian trôi đi và trở nên vô cảm. Và kết quả là trẻ mất đi niềm hứng thú, không còn ý muốn chơi đùa nữa. Việc không chơi, không muốn chơi là khởi nguồn dẫn trẻ đến hành động mang tính tự phát, khiến trẻ không còn nhiệt tâm đến điều gì, suy nghĩ, hành động, phán đoán không tự chủ. Vì không thể tự chủ được nên kết quả, thành tích học tập cũng không cao.”

Việc nuôi dạy trẻ trở nên xuất sắc thông minh không hẳn là mục đích của việc giáo dục. Việc trẻ đạt điểm số tuyệt đối, đứng đầu trường cũng chẳng có gì quan trọng. Việc quan trọng hàng đầu là trẻ có cái gì mà người khác không có, và đó mới là cái sau này giúp trẻ cống hiến cho xã hội.

Thành tích ở trường cao hay thấp không còn quan trọng, điều thực sự quan trọng là phát triển hơn nữa cá tính riêng, suy nghĩ riêng và năng lực tư duy sáng tạo, độc đáo ở trẻ. 4 tuổi là thời kỳ phát triển năng lực sáng tạo mạnh mẽ nhất.

Mục tiêu của việc nuôi dạy con không gì khác là bồi dưỡng năng lực sáng tạo cho trẻ. Nền giáo dục Nhật Bản từ xưa tới nay chỉ mới chú ý tới việc phát triển năng lực ghi nhớ tốt mà thôi. Dù được xem là quốc gia giáo dục, nhưng giáo dục Nhật Bản chỉ mang một màu sắc là học để thi và mô hình học tập xem việc ghi nhớ làm trung tâm. Việc học chủ yếu nhằm mục đích vào trường danh tiếng, phương pháp học tập nhát nhẽo, thiếu tính tự chủ, chủ yếu là học thuộc lòng,... Kết quả là khi ra ngoài xã hội, người Nhật giỏi mô phỏng bắt chước người khác nhưng việc nảy ra ý tưởng mới thì lại cực kỳ kém cỏi. Những người nhận giải Nobel có quốc tịch Nhật Bản rất hiếm, đều là do nền giáo dục của Nhật Bản cả.

Vậy thì làm thế nào để có thể nuôi dưỡng trẻ có năng lực tư duy độc đáo sáng tạo mà không cần phải mô phỏng bắt chước mọi người? Điều này cần phải được quan tâm ngay từ khi trẻ còn nhỏ.

Theo tiến sĩ E. P. Torrance nhà tâm lý học giáo dục người Mỹ từng nói rằng: “Năng lực sáng tạo cần bắt đầu phát triển khi trẻ được 3 tuổi, phát triển cực mạnh vào giai đoạn từ 4 – 4,5 tuổi, đến 5 tuổi thì bắt đầu giảm dần.”

Đừng quên phát triển năng lực sáng tạo cho trẻ trong giai đoạn 4 tuổi này. Vậy cụ thể là làm thế nào để có thể nâng cao được năng lực sáng tạo ở trẻ đây?

Năng lực tư duy sáng tạo là năng lực như thế nào?

Mọi đứa trẻ sinh ra trong thế kỷ XXI đều mong muốn mình có năng lực sáng tạo hơn bất cứ điều gì. Vậy thực chất đó là năng lực như thế nào? Để bồi dưỡng được trẻ có năng lực sáng tạo, trước hết các bậc phụ huynh cần phải biết được điều này.

Năng lực sáng tạo là năng lực ưu việt của trí tuệ, nhờ nó mà con người có thể phát kiến ra một ý tưởng mới, một sản phẩm mới trong thế giới mà chúng ta đang sống. Tính sáng tạo là một tố chất mang tính quyết định có thể hay không thể thực hiện được phát kiến trên.

Năng lực sáng tạo không nhất thiết gắn chặt với chỉ số thông minh cao hay thấp. Gốc của sáng tạo là phải có cách suy nghĩ mới mẻ và đưa ra những ý tưởng mới. Bồi dưỡng năng lực sáng tạo tưởng như mơ hồ và khó khăn nhưng thực ra không hề khó chút nào.

Năng lực sáng tạo ưu việt sẵn có từ khi trẻ chào đời mà khởi đầu là hoạt động của năm giác quan.

Bước đầu tiên của hoạt động sáng tạo của trẻ là trẻ dùng mắt để nhìn, tai để nghe, miệng để xác định mùi vị, mũi để ngửi và tay để cầm nắm đồ vật. Trẻ 3 – 4 tuổi sẽ thử làm mọi hành động với đồ vật nào là cầm, nắm, ném, xoay, vặn, hoặc là đưa vào miệng bất cứ thứ gì để thử mùi vị của nó.

Cha mẹ hãy bắt đầu dạy con phát triển năng lực tư duy cho con ngay từ giai đoạn này. Nếu được cha mẹ cổ vũ, khích lệ, bồi dưỡng thì năng lực tư duy của trẻ sẽ phát triển rất nhanh. Khoảng 6 tháng sau sinh, mức độ kích thích vào các giác quan như thế nào sẽ quyết định đến thái độ học tập sau này của trẻ. Trẻ có ý muốn học tập cao, có năng lực sáng tạo, hay ngược lại, trẻ không có ý muốn học tập, không có năng lực sáng tạo, đều có xuất phát điểm vào đúng giai đoạn này. Cha mẹ phớt lờ ý muốn học tập và năng lực sáng tạo mạnh mẽ ở trẻ là một phương pháp sai lầm. Các tình huống rất nhỏ như trẻ vừa nhét vào miệng vật gì là cha mẹ vội vàng lấy ra ngay, chỉ giới hạn cho trẻ làm những việc cực kỳ nhỏ bé, tống trẻ vào những câu lạc bộ thể thao nhỏ bé, không cho trẻ vận động hết sức, để mặc trẻ chơi một mình,... sẽ làm kìm nén và đẩy lùi năng lực sáng tạo của trẻ.

Trong khoảng thời gian từ 9 – 18 tháng sau sinh, nếu cha mẹ liên tục kìm hãm những hành động tìm hiểu thế giới xung quanh cực kỳ mãnh liệt ở trẻ thì sự phát triển trí tuệ của trẻ sẽ bị kìm hãm và thói quen học hỏi cũng nhanh chóng biến mất. Do vậy, trong thời kỳ này, cha mẹ hãy tích cực kích thích các giác quan của trẻ, dạy trẻ ngôn từ phong phú để tạo nền tảng cho năng lực sáng tạo ưu việt vốn có ở trẻ.

Để bồi dưỡng năng lực sáng tạo ở trẻ, nên quan sát đặc điểm của những đứa trẻ xung quanh chúng ta. Qua quan sát, chúng ta sẽ biết được mục tiêu giáo dục với từng đứa và nỗ lực bồi dưỡng để đạt được kết quả tốt.

Dưới đây là tám biểu hiện đặc trưng của trẻ có năng lực sáng tạo:

- Cực kỳ tò mò với mọi thứ.
- Rất thích thực nghiệm.
- Có rất nhiều câu hỏi. Những câu hỏi mà những trẻ bình thường không hỏi.
- Không bằng lòng với những câu trả lời qua loa đại khái. Mong muốn một câu trả lời thỏa đáng mới thôi.
- Liên tục đưa ra những suy nghĩ mới mẻ.
- Dù thử nghiệm lần đầu cũng chẳng sợ sệt.

- Hay có những hành động, việc làm trái với cách suy nghĩ của bạn bè, cha mẹ và thầy cô. Luôn tỏ ra phớt lờ không bận tâm đến ánh mắt của giáo viên.
- Tính tự lập rất cao, liên tục phản kháng.

Theo E. P. Torrance, đó là những tố chất xuất hiện ở trẻ có năng lực sáng tạo. Thường thì hầu hết các bậc cha mẹ chỉ mong muốn một đứa trẻ lý tưởng như biết nghe lời, phục tùng lời nói của người lớn, có năng lực giao tiếp xã hội, giúp đỡ và không đánh nhau với bạn bè, không vượt quá nhiều điều cho phép. Nhưng các bậc cha mẹ cũng cần biết rằng đứa trẻ lý tưởng và đứa trẻ có năng lực sáng tạo khác nhau rất lớn.

Phương pháp bồi dưỡng trẻ có năng lực sáng tạo

Vậy phải dạy như thế nào với những trẻ có năng lực sáng tạo?

Những việc cần phải làm đối với trẻ từ 0 đến 4 tuổi đã được chúng tôi trình bày ở phần trước. Ví dụ vào thời kỳ trẻ sơ sinh (từ khi sinh đến 6 tháng tuổi), cần kích thích giác quan cho trẻ. Thời kỳ từ 9 tháng sau sinh đến 1,5 tuổi, trẻ cần hoạt động mãnh liệt, cha mẹ không nên ngăn trẻ tham gia những trò mạo hiểm, và tạo điều kiện để năng lực đó ngày một phát triển. Không nên gò ép trẻ trong một không gian bé nhỏ của câu lạc bộ thể thao, hãy cho trẻ hoạt động hết sức ở những khu vực không gây nguy hiểm. Cha mẹ hãy luôn ôm ấp, âu yếm con, trao cho con tình yêu thương và niềm tin. Từ khi trẻ chào đời cha mẹ hãy trò chuyện, vừa hỏi vừa đáp cho trẻ lắng nghe tiếng nói của cha mẹ, nhằm khơi dậy ý muốn trả lời của trẻ, khuyến khích trẻ nhanh biết nói hơn.

Những điểm quan trọng trong phương pháp giáo dục trẻ từ 4 tuổi:

Nếu trẻ thắc mắc điều gì, cha mẹ hãy nghiêm túc lắng nghe câu hỏi của trẻ. Hãy cùng trẻ suy nghĩ và tìm ra đáp án cho các câu hỏi đó. Điều này cực kỳ quan trọng trong việc kích thích tư duy của trẻ phát triển vượt trội.

Với trẻ 4 tuổi, hãy đưa ra thật nhiều câu đố cho trẻ suy nghĩ. Những câu đố đòi hỏi tư duy sẽ có tác dụng rất lớn đối với việc bồi dưỡng năng lực tư duy của trẻ.

Cần phát triển năng lực tập trung cho trẻ. Để làm được việc này, tránh việc gọi trẻ làm cắt ngang mạch tư duy khi trẻ đang chú tâm làm gì đó. Càng không nên theo ý của cha mẹ mà dừng việc trẻ đang chăm chú làm.

Hãy lựa chọn cho trẻ những con búp bê tốt cho hoạt động phát triển trí tuệ của trẻ. Ưu tiên chọn những món đồ chơi tạo hình mới mẻ hoặc có thể tạo nhiều hình thù khác nhau từ một món đồ chơi.

Không nên để mặc trẻ chơi lủi thủi một mình. Cha mẹ hãy cùng chơi với trẻ, mang đến cho con một cuộc sống thật vui vẻ. Hãy công nhận và khen ngợi những việc mà trẻ đã làm và cách suy nghĩ mới mẻ của trẻ.

Hãy mang đến cho con thật nhiều trải nghiệm như các trải nghiệm công việc chế tác nghệ thuật, tạo hình,...

Nên tảng để trẻ có được những ý tưởng, suy nghĩ mới mẻ là vốn tri thức phong phú. Muốn trẻ tích lũy được thật nhiều tri thức, hãy cho trẻ đọc thật nhiều sách. Hãy cho trẻ đọc sách về khoa học. Không chỉ dừng lại ở những tri thức sách vở, hãy cho trẻ có những trải nghiệm thực tiễn về nó.

Cha mẹ hãy dạy trẻ cách biểu lộ cảm xúc của mình. Dù có cố gắng nhưng trẻ vẫn không thể nói hết và nói đúng suy nghĩ của mình. Vì vậy, cha mẹ hãy khuyến khích trẻ để trẻ cảm thấy suy nghĩ của mình là độc đáo và yên tâm khi nói ra suy nghĩ của mình.

Hãy xem trẻ như một thành viên tích cực, năng nổ trong gia đình. Đừng xem trẻ là con nít không biết làm gì cả, như thế sẽ kìm nén năng lực của trẻ.

Hãy cho trẻ quyền được quyết định những việc liên quan đến trẻ. Ví dụ những việc như ăn uống, quần áo mặc, đi đâu và dạy trẻ hiểu rằng việc tự mình quyết định và tự chịu trách nhiệm về kết quả là rất quan trọng. Cứ để trẻ hành động theo quyết định của cha mẹ sẽ khiến trẻ trở nên thụ động. Nếu bồi dưỡng được cho trẻ tính độc lập, thì xu hướng phản kháng cũng tự khắc biến mất.

Hãy cho trẻ thật nhiều cơ hội tự trải nghiệm một mình, tức là một mình tự làm một

việc gì đó từ đầu đến cuối bằng năng lực của chính mình mà không có sự giúp đỡ của cha mẹ. Nếu nhờ cha mẹ mà con có thể giành được phần thưởng ở trường thì đó không phải là cách bồi dưỡng năng lực sáng tạo tốt ở trẻ. Hãy cứ để trẻ tự xoay sở làm mọi việc bằng chính sức lực và kỹ năng của mình.

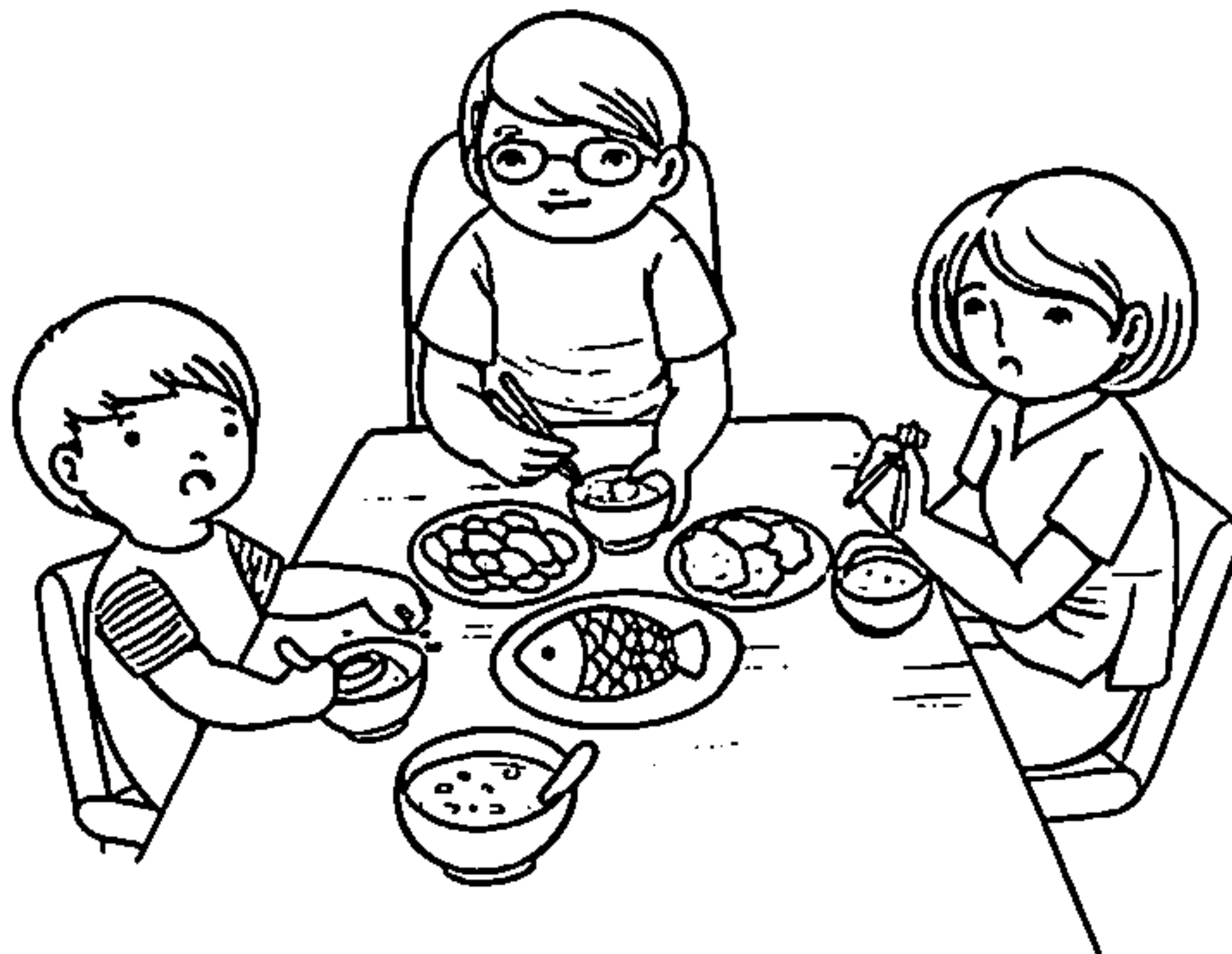
Đừng tạo cho trẻ cảm giác sợ thất bại sau trải nghiệm thất bại thứ nhất. Cá tính ưu tú của trẻ xuất hiện qua những trải nghiệm thất bại và sự buồn bã mà trẻ nếm trải. Những nhà khoa học có được những phát minh tuyệt vời, người nghệ sĩ có được những tuyệt phẩm sau một thời gian tự mình vật lộn với công việc. Rõ ràng, nếu không cố gắng nỗ lực hết mình trong những công việc tưởng rằng vô cùng khó khăn ấy thì con người chẳng thể làm được gì to lớn, vĩ đại trên đời này cả.

Hãy dạy trẻ cách vui và không sợ hãi khi lần đầu tiên trải nghiệm việc gì đó.

Thật là sai lầm khi cho rằng khi vào tiểu học thì năng lực sáng tạo của trẻ sẽ được thầy cô dạy dỗ và phát triển.

Khi vào tiểu học, hầu như trẻ không có cơ hội để phát triển năng lực sáng tạo bởi chúng bị cuốn theo lời dạy của thầy cô giáo và các hoạt động tập thể thay vì đặt ra các câu hỏi, những lời thắc mắc. Nếu trước khi vào tiểu học, trẻ không yêu thích sáng tạo và được thể hiện suy nghĩ riêng của mình, thì cuối cùng trẻ cũng chỉ là một người bình thường mà thôi.

Chương 3. Những khó khăn khi dạy lễ nghi phép tắc cho trẻ

1. Chú ý dạy lễ nghi phép tắc cho trẻ từ 0 tuổi

Ba cột trụ trong việc giáo dục cho trẻ và tầm nhìn của cha mẹ

Trong chương này, chúng tôi sẽ trình bày những lễ nghi phép tắc quan trọng nhất cần dạy cho trẻ.

Khi nuôi dạy trẻ, mong muốn đầu tiên của cha mẹ là nuôi dạy con thật mạnh khỏe. Tiếp đó là dạy con tri thức, sau nữa là dạy con về năng lực xã giao và sống có đạo đức. Phát triển tri thức cho trẻ đứng ở vị trí thứ hai vì nó bắt đầu cùng lúc với thời điểm trẻ chào đời, nó phát triển trước cả năng lực xã giao và lối sống đạo đức của trẻ.

- Mạnh khỏe (Cả về cơ thể và tâm hồn).
- Trí dục.

- Năng lực xã giao và đạo đức luân lý.

Trong ba yếu tố, thiếu đi yếu tố nào thì trẻ cũng không thể phát triển toàn diện được.

Muốn trẻ phát triển vượt trội, quan trọng nhất cha mẹ cần phải có tầm nhìn (sự kỳ vọng, ước mơ).

Có tầm nhìn rõ ràng, nghĩa là những kỳ vọng con mình trở thành người thế nào, thì cha mẹ sẽ có tâm thế và tập trung phát triển theo hướng đó. Vậy cha mẹ ôm ấp kỳ vọng gì vào những đứa trẻ sinh ra và sống trong thế kỷ XXI này? Chắc hẳn mỗi bậc làm cha làm mẹ sẽ có những cách suy nghĩ khác nhau nhưng tất cả cùng có chung ước muốn con mình sẽ trở thành những thiên tài.

Chúng tôi đã rút ra năm mơ ước mà cha mẹ nào cũng muốn con mình đạt được:

Trẻ không chỉ biết coi trọng bản thân mình mà còn biết quan tâm, chia sẻ với những người xung quanh.

- Dạy trẻ có niềm tin vào những việc mình làm và những sứ mệnh lớn lao của mình trong cuộc đời.
- Nuôi dạy trẻ có năng lực sáng tạo phi thường.
- Bồi dưỡng cho trẻ năng lực lãnh đạo.
- Bồi dưỡng cho trẻ năng lực xã giao tốt, khả năng làm việc nhóm hiệu quả, hòa đồng với mọi người.

Nếu trẻ được cha mẹ nuôi dạy và phát triển theo hướng đó, thì trẻ sẽ cảm nhận được

những giá trị tốt đẹp của cuộc đời này.

Nếu trẻ được phát triển toàn diện như vậy thì dù phải đối mặt với bất cứ khó khăn nào, trẻ cũng vượt qua được.

Hãy xác nhận chính xác tín hiệu phát triển của trẻ

Trước khi trở thành một đứa trẻ xuất sắc vượt trội, trẻ phải thật khỏe mạnh. Thế nhưng, khi nói đến sự khỏe mạnh, hầu hết mọi người nghĩ ngay đến sự khỏe mạnh về cơ thể, còn khỏe mạnh về tâm hồn thì ít người nghĩ tới.

Thực tế, sự phát triển về tâm hồn và thể chất trong giai đoạn đầu đời từ 0 – 3 tuổi có ảnh hưởng lớn đến sức khỏe tâm hồn và thể chất của cả đời người. Y học nghiên cứu về tinh thần khẳng định rằng căn nguyên sâu xa nhất của sự bất an và yếu ớt của nhiều người bắt nguồn từ sự bất ổn trong mối quan hệ cha mẹ và con cái từ thời kỳ sơ sinh và nhỏ tuổi. Bạn hãy thử ngẫm lại xem có đúng như vậy không?

Các nhà nghiên cứu đã chỉ ra rằng: Những nhu cầu như ăn uống, ngủ nghỉ, chơi đùa, lòng hiếu kỳ, sự kinh ngạc là những hành động và cảm xúc tự nhiên và chẳng ai có thể ngăn lại được. Nếu ngay từ đầu đời, cha mẹ đáp ứng đầy đủ các nhu cầu này thì sau này trẻ sẽ tự phát triển thành người biết nghĩ cho chính mình và cho người khác.

Vì thế, cha mẹ đừng biến trẻ trở thành vật sở hữu của mình, xem con như báu vật mà thương để ban tặng, hãy dạy con để phát huy những tố chất thiên bẩm trẻ vốn có. Việc dạy lễ nghi hay giáo dục con từ sơ sinh phải tuân theo sự phát triển tự nhiên của trẻ. Đó là nguyên tắc.

Không cho trẻ bú sữa theo thời gian quy định.

Sự ôm ấp, vỗ về càng quan trọng hơn

Có nhiều bậc cha mẹ nghĩ rằng cho trẻ bú sữa theo thời gian quy định là tốt. Nếu chưa đến giờ ăn, dù trẻ khóc thế nào cũng để mặc trẻ, trẻ khóc sẽ làm ngực khỏe hơn và vận động tốt hơn. Hơn nữa, như thế trẻ cũng học được cách kìm nén cảm xúc.

Nhưng đó là suy nghĩ hoàn toàn sai lầm.

Trẻ luôn nỗ lực truyền đạt những mong muốn của bản thân bằng nhiều cách khác nhau. Trẻ khóc đòi bú là một trong những cách như thế. Nếu trẻ có khóc thế nào mà mẹ vẫn hiểu sai ý trẻ thì lần sau việc truyền đạt tâm trạng của trẻ sẽ không còn là lý do nữa. Sau nhiều lần không thể truyền đạt được chính xác cảm giác của mình, trẻ sẽ nhanh chóng chán nản và tỏ rõ thái độ bất mãn.

Thêm nữa, nếu mẹ cho trẻ bú vào lúc trẻ không muốn, lúc trẻ muốn bú lại không cho bú sẽ làm tổn thương các giác quan của cơ thể trẻ ngay từ khi vừa chào đời.

Việc nuôi dạy con mà phớt lờ đi những ý muốn thực sự của con như vậy không phải là phương pháp khoa học.

Còn một quan niệm cực kỳ phản khoa học nữa là mẹ không nên tự tay chăm con, không ngủ cùng con.

Với trẻ, sự ôm ấp và tiếp xúc da thịt quan trọng hơn bất cứ điều gì. Cha mẹ hãy ôm ấp con thật nhiều.

Nếu trẻ mới mấy tháng tuổi, chưa cứng cáp mà cha mẹ đã gửi con đi nhà trẻ để đi làm thì trẻ sẽ thiếu đi sự ôm ấp, quan tâm cần thiết của cha mẹ. Nhiều trẻ sẽ xuất hiện các triệu chứng như không bú sữa, bú vào sẽ trớ, đi ngoài lỏng và bóng dầu.

Nếu tình ý, cha mẹ sẽ nhận ra được điều đó. Nếu cha mẹ lại quay về ôm ấp, quan tâm đầy đủ đến con thì tình trạng như trên sẽ biến mất, trẻ sẽ lại đáng yêu, hồng hào, béo mập hơn.

Có nhiều trẻ lúc nào cũng không muốn tách rời khỏi mẹ, đó là vì khi còn nhỏ, trẻ không nhận được đủ tình yêu thương của mẹ, chưa được thỏa mãn về sự ôm ấp mà mẹ dành cho. Nếu cha mẹ không thể trao cho con tình yêu và tự tay chăm sóc con thì dù không ý thức được, trong lòng trẻ cũng manh nha xuất hiện trạng thái tức giận, bất mãn và ảnh hưởng tới nhiều vấn đề về hành vi sau này.

Trong cuốn sách về nuôi dạy con trẻ của thầy Sugita có một ví dụ: Cậu bé Akio thi trượt đại học đến bốn lần. Cậu là một học sinh có thành tích học rất xuất sắc ở cấp ba và được đánh giá là dư sức để thi đỗ vào một trường đại học công lập hàng đầu. Vậy mà cậu thi đến mấy lần vẫn trượt. Nguyên nhân được tác giả chỉ ra là:

“Hồi nhỏ, bố mẹ Akio quá chăm chú vào việc kiếm tiền, làm ăn, hoạt động kinh doanh nên việc nuôi dạy Akio không được chu đáo và hoàn thiện. Điều đó khiến Akio chẳng còn quan tâm đến bản thân mình nữa, trong lòng ẩn chứa nỗi bức dọc vì tình yêu thương và sự ôm ấp cha mẹ dành cho mình không đủ. Sau nhiều lần cha mẹ không hiểu nhu cầu được ôm ấp, vỗ về, cậu quyết định phục thù bằng cách liên tiếp thi trượt để bố mẹ chú ý đến mình nhiều hơn...”

Khoảng cách lớn giữa cha mẹ và con cái sẽ khiến cho cảm giác thiếu thốn tình cảm cứ ôm chặt trong lòng trẻ. Tình cảm hời hợt của cha mẹ sẽ gây nên sự khiếm khuyết trong tâm hồn trẻ và khả năng thấu hiểu những người xung quanh của trẻ.

Xin đừng bỏ con trong nhà trẻ hay ở nhà một mình mà chạy theo công việc, đồng tiền, sự nghiệp của mình.

Niềm tin cơ bản của trẻ đối với cha mẹ được quyết định ở khoảng 8 tháng tuổi sau sinh

Người khỏe mạnh về cả tâm hồn và thể chất là người như thế nào? Đó là người vừa coi

trọng bản thân mình vừa biết nghĩ và quan tâm đến người khác; là người có thể cân bằng tốt mong muốn của chính bản thân mình với nhu cầu của mọi người xung quanh.

Để nuôi dưỡng trẻ trở thành người như thế, cha mẹ phải dành trọn tình yêu thương cho con từ giai đoạn đầu đời, từ khoảng 7, 8 tháng tuổi sau sinh. Nếu được cha mẹ dành trọn tình yêu thương, trẻ sẽ có sự ổn định về tâm lý rất tốt. Cũng trong thời kỳ này, nếu cha mẹ tiếp nhận chính xác tín hiệu phát triển ở trẻ, xác lập được lòng tin cơ bản giữa cha mẹ và con cái, thì trẻ sẽ chẳng gặp phải vấn đề gì trong quá trình phát triển cả.

Vấn đề thường thấy là ngay trong giai đoạn đầu đời, cha mẹ không nắm bắt được chính xác những biểu hiện nội tâm của trẻ, một hành động trẻ lặp lại nhiều lần cha mẹ cũng phớt lờ đi. Theo đó, trẻ cũng sẽ mất dần đi phương pháp phát tín hiệu chuẩn xác.

Đến thời kỳ cai sữa, có đưa trẻ xuất hiện hành vi mút tay. Thực ra, hành động đó thể hiện trẻ muốn tìm kiếm cái gì đó để thay thế cảm giác bất an khi tách khỏi mẹ, hành động mang tính vô thức. Trẻ muốn tìm kiếm món đồ gì đó để thay thế cảm giác ôm ấp, tiếp xúc từ mẹ, thay thế cảm giác bất an khi tách mẹ, cho nên nhất thời có hành động như vậy.

Nếu mẹ đón nhận thời kỳ này bằng thái độ khoan dung, phản ứng thích hợp với những tín hiệu đó thì sẽ không có những đứa trẻ khi vào tiểu học, rồi lên trung học mà vẫn không rời được miếng vải, tấm chăn đã ngủ cùng với mẹ đó.

Nếu mẹ nghiêm cấm việc mút tay ở trẻ thì dần dần, trẻ lúc nào cũng lặp đi lặp lại thành quen mà không thể bỏ được tật đó.

Lúc sinh thêm em trai hay em gái, cha mẹ cũng đừng quên dành tình yêu cho con.

Khi mẹ sinh thêm em trai hoặc em gái, có đứa trẻ coi đó là điều rất đáng vui mừng, nhưng lại có đứa trẻ tỏ ra buồn bực, không chịu nghe lời và chỉ khăng khăng làm theo ý mình.

Bởi trẻ cảm giác như em trai, em gái đã cướp mất mẹ của mình, nên cố sống cố chết giành lại tình yêu thương đó từ mẹ. Trẻ sẽ nghĩ rằng nếu mình bé lại thì mẹ có thể sẽ chăm sóc mình, nên dù hiện tại trẻ đã có thể tự đi tè được nhưng lại không đi được, bắt đầu mắc chứng tè dầm vào ban đêm, bởi trong đầu trẻ chỉ muốn trở thành em bé mà thôi. Hơn nữa, có trẻ còn vùng tay đánh em thật đau cho em khóc toáng lên chỉ để chiếm đoạt tình yêu từ mẹ, thậm chí không dừng lại mà còn đánh em đau hơn dù mẹ đã mắng.

Làm thế nào để uốn nắn một đứa trẻ đã trở nên quá ích kỷ chỉ nghĩ cho mình như thế?

Phương pháp chỉ có một. Mẹ hãy dành tình yêu thương cho con nhiều hơn.

Chăm sóc trẻ nhiều hơn, ôm ấp trẻ nhiều hơn, phải thể hiện rằng tình yêu vô bờ bến mà mẹ dành cho trẻ là không hề thay đổi. Không chỉ cho đứa em ngủ, mà còn cho cả anh chị của nó ngủ cùng nữa. Nếu trẻ có thể cảm nhận được tình yêu thương mà mẹ dành cho mình, thì thái độ của trẻ sẽ thân thiện và biết nghe lời hơn.

Người mẹ có thể nói với đứa bé mới chào đời rằng: “Anh/chị của con biết làm bao nhiêu việc rồi này. Con vẫn còn chưa biết làm gì, mẹ vẫn phải cho bú, vẫn phải thay tã cho con này.”

Nếu không dùng phương pháp này mà chỉ phủ đầu trẻ bằng cách nói: “Vì con là anh, con là chị rồi mà.” Như thế sẽ khiến trẻ không thể chấp nhận được.

Càng mắng trẻ ích kỷ khi trẻ làm những hành động khiến bố mẹ thất vọng sẽ chỉ càng khiến trẻ phát triển theo hướng sai lệch mà thôi. Cha mẹ hãy nắm bắt chính xác tín hiệu từ trái tim con trẻ nhé.

2. Giáo dục lễ nghi phép tắc cơ bản trong giai đoạn 1 - 3 tuổi quyết định sự thành công hay thất bại của trẻ

Gốc rễ của lễ nghi phép tắc là giáo dục ý chí

Trong cuốn sách *Trẻ trở nên như thế này là do ai?* của thầy Sugita có đoạn: “Trong những năm đầu đời (khoảng 1 năm tuổi sau sinh), tùy vào nhu cầu của cơ thể mà trẻ sẽ được bồi dưỡng phù hợp và trẻ cũng bắt đầu xuất hiện niềm tin cơ bản về người khác, về chính bản thân mình. Yếu tố cơ bản để trẻ có thể phát triển trở thành một người khỏe mạnh là cần phải hoàn thiện được những lễ nghi phép tắc cơ bản được tiến hành dựa trên niềm tin này.”

Việc đầu tiên phải nghĩ đến trong việc dạy lễ nghi phép tắc là phải giáo dục ý chí cho trẻ, có nghĩa là, phải bồi dưỡng để trẻ có ý chí thật mạnh mẽ.

Ý chí mạnh mẽ tức là trong lòng trẻ không có ý nghĩ kiêu căng, ngạo mạn, mà ngược lại, phải mạnh mẽ để thắng được những tình cảm và dục vọng của bản thân.

Muốn trẻ trở thành người có tố chất sáng tạo phong phú, phát triển được cá tính riêng của trẻ thì đầu tiên phải dạy trẻ vượt qua sự bất mãn, nhẫn nại trước đau khổ và suy xét thấu đáo. Với những trẻ có ý chí yếu ớt thì không thể phát triển cá tính riêng được.

Ý chí mạnh mẽ và thói quen nhẫn nại, đến ba tuổi là hầu như đã có sẵn ở trẻ rồi. Nếu qua ba tuổi, cha mẹ mới bắt đầu dạy trẻ phép tắc biết nghe lời là quá muộn. Vì lúc này tính cách của trẻ đã được hoàn thiện, rất khó thay đổi được.

Trong khoảng thời gian ba tuổi khi trẻ chưa hiểu biết nhiều, khi ý chí chưa mạnh mẽ, hãy nghĩ đến việc dạy trẻ những điều cấm kỵ, những việc không nên làm, đó là bước khởi đầu.

Khi trẻ lớn dần, nguyên nhân đầu tiên đưa trẻ vào con đường phạm pháp là vì trẻ thiếu khả năng kiềm chế. Được nuông chiều từ bé, không được dạy về ý chí, không thể kiềm chế được cảm xúc của mình là nguyên nhân cơ bản dẫn những việc làm phạm pháp.

Người nước ngoài khi đến Nhật Bản, nhìn thấy trẻ em Nhật Bản, họ thường nói: “Trẻ em và người già Nhật Bản có quyền tự do thoải mái thể hiện sự ích kỷ của mình mạnh mẽ nhất trên thế giới. Thật ra Nhật Bản là quốc gia thiên đường của trẻ em.” Đặc biệt là người Mỹ, trẻ em Mỹ được dạy lễ nghi phép tắc rất nghiêm khắc, cho nên khi thấy các bà mẹ Nhật Bản nuông chiều con thì họ cảm thấy vô cùng kinh ngạc.

Đường cong nghiêm khắc – Nghiêm khắc nhất trong giai đoạn 0 tuổi và giảm dần khi trẻ được 3 tuổi

Trong cuốn sách *Hoa cúc và thanh kiếm*, tác giả nổi tiếng Ruth Benedict có trình bày về sự trái ngược của đường cong xã hội giữa Nhật Bản và Hoa Kỳ.

Ở Nhật Bản, khi nhỏ, trẻ em được bố mẹ cho phép kiêu căng ngạo mạn, được nuông chiều chăm bẵm, đến khi lớn dần lên mới bắt đầu dạy dỗ nghiêm khắc. Thế nhưng ở Mỹ, khi trẻ còn nhỏ, cha mẹ cực kỳ nghiêm khắc, sau đó lớn dần lên thì sự nghiêm khắc đó ngày

càng được nói lỏng.

Đường cong nghiêm khắc này sẽ rất hữu ích nếu đi đúng quy trình: lúc 0 tuổi là nghiêm khắc nhất, đến 3 tuổi thì giảm dần, đến 6 tuổi cũng giảm theo, đến 9 tuổi tiếp tục giảm, và từ 9 tuổi trở đi cha mẹ hãy dạy trẻ bằng cách trò chuyện thẳng thắn.

Những đứa trẻ được nuông chiều và buông lỏng quản lý giai đoạn từ 0 đến 6 tuổi thì tương lai sau này, trẻ sẽ có khuynh hướng phạm pháp, tự sát, những việc làm trái với quy định của xã hội nhiều hơn.

Nếu cha mẹ không dạy trẻ lễ nghĩa phép tắc theo một phương châm nhất quán, không có kế hoạch, không có mục đích rõ ràng thì trẻ sẽ không phát triển tốt được. Trẻ sẽ trở nên tùy tiện và không còn nghe lời cha mẹ nói. Những điều đó sẽ khiến tài năng thiên bẩm của trẻ sẽ bị tổn hại, biến mất.

Do đó nhất định phải có một kế hoạch, phương pháp rõ ràng, thống nhất trong việc dạy lễ nghi phép tắc cho trẻ từ khi mới chào đời, để tạo điều kiện tốt nhất cho trẻ phát triển vượt bậc. Đây được xem là những điều kiện hàng đầu, quan trọng hơn bất cứ thứ gì, để trẻ trở nên xuất sắc.

Bốn nguyên nhân khiến trẻ đi vào con đường phạm pháp

Theo kết quả điều tra từ rất nhiều thiếu niên phạm tội đã chỉ ra rằng: Nguyên nhân trẻ trưởng thành lại phạm tội bắt nguồn từ việc giáo dục trẻ thời kỳ thơ bé. Điều quan trọng nhất là cha mẹ không được phép nuông chiều con thái quá và bỏ mặc để tự con trẻ lớn lên.

Theo điều tra từ những đứa trẻ phạm tội, có bốn nguyên nhân lớn sau đây dẫn đến việc trẻ rơi vào con đường phạm pháp:

- Thiếu nhân nại. (Khả năng kiềm chế kém)
- Trẻ được nuôi dạy trong một môi trường cha mẹ luôn ngăn cấm, phản đối trẻ làm mọi thứ.
- Cha mẹ kỳ vọng thái quá.
- Cha mẹ quá che chở, bảo bọc con.

Nguyên nhân đầu tiên dẫn trẻ vào con đường phạm pháp là trẻ không có khả năng nhẫn nại, kiềm chế cảm xúc. Do đó cha mẹ không được phép nuôi trẻ bằng phương pháp nuông chiều.

Nếu cha mẹ nuôi dạy trẻ y chang theo nguyện vọng của trẻ sẽ khiến trẻ trở nên ích kỷ, chỉ biết đến bản thân mình. Nếu không dạy trẻ nhẫn nại, chỉ nuông chiều trẻ thì càng về sau này, ham muốn, nhu cầu của trẻ sẽ càng tăng lên. Một nguyện vọng được đáp ứng, chắc chắn sẽ có thêm một nguyện vọng khác nữa. Cha mẹ không dạy con cách kiềm chế bản thân, bất cứ nguyện vọng nào của con cũng được đáp ứng sẽ tạo thành thói quen xấu và

càng tồi tệ hơn khi các ham muốn của trẻ tăng lên rất nhiều.

Ở Pháp, những thanh thiếu niên xuất thân từ gia đình thuộc tầng lớp trung lưu trở lên thường ít phạm pháp. Vì từ nhỏ những đứa trẻ này đã được giáo dục rất nghiêm khắc, bọn trẻ biết cách kìm nén sở thích, dục vọng của bản thân, do đó không có sự bất mãn về việc không được thỏa mãn nhu cầu.

Nguyên nhân thứ hai đưa trẻ vào con đường phạm pháp là trẻ được nuôi dạy trong môi trường cha mẹ luôn ngăn cấm, không cho trẻ làm gì cả. Nguyên nhân này lại ngược lại với nguyên nhân trên, đó là cách dạy quá nghiêm khắc, cha mẹ không xác nhận những việc con đã làm, luôn cần nhằn chê trách trẻ.

Thật bất ngờ vì những bậc cha mẹ kiểu này lại chiếm số đông. Trong một ngày, đến 80 – 90% những lời mà trẻ nghe được là những lời cần nhằn. Cha mẹ đâu hiểu rằng, hành động đó của mình khiến tài năng và tố chất bẩm sinh của trẻ đã bị tổn thương và biến mất rồi.

Ngày ngày, nếu cứ phải lắng nghe những lời cần nhằn mắng mỏ của cha mẹ, tình cảm của trẻ sẽ bị thiên lệch theo chiều hướng xấu. Cha mẹ cứ giữ cách nuôi dạy đó nghĩa là cha mẹ đang muốn con mình trở thành một tên tội phạm.

Nguyên nhân thứ ba đưa trẻ vào con đường phạm pháp đó là sự kỳ vọng thái quá của cha mẹ. Cha mẹ phải thấy được đúng năng lực của con và nuôi dạy con đúng theo năng lực đó. Điều này được xem là quan trọng hơn bất cứ điều gì khi dạy con từ 0 tuổi.

Trẻ 0 tuổi là thiên tài là điều tôi đã nhấn mạnh từ đầu cuốn sách. Điều “hiển nhiên, ai cũng biết” đó đôi khi được hiểu rất mù mờ, hoặc chỉ là lời nói suông mà thôi.

Nhiều cha mẹ nghĩ rằng trẻ có thể hiểu và tiếp thu mọi chuyện một cách dễ dàng nên đặt quá nhiều kỳ vọng vào con mình. Thực ra, việc bồi dưỡng trẻ cần dựa theo tố chất ưu việt của trẻ, để trẻ biểu hiện được ra bên ngoài thì cha mẹ cần phải kiên trì và có phương pháp kỹ thuật nuôi dạy thích hợp.

Cha mẹ không nên gửi gắm nhiều kỳ vọng quá lớn vào con, vì với sức nặng của sự kỳ vọng, trẻ sẽ cảm thấy mệt mỏi, không còn sức lực để gánh vác và ôm ấp cảm giác mình thật hèn kém. Hoặc có thể có những biểu hiện thái quá nhằm phản đối cha mẹ. Không chú ý phát triển tố chất vượt trội của con, mà chỉ đặt kỳ vọng quá lớn vào chúng như thế, trẻ sẽ có cảm giác đau khổ như phải sống trong địa ngục vậy. Từ đó, để chạy trốn khỏi kỳ vọng ấy, trẻ có thể bị ốm, chán học, không muốn đến trường, hơn thế nữa, trẻ còn muốn tự sát.

Mọi trẻ em đều là thiên tài. Nếu không biết cách nuôi dạy các thiên tài, đó là lỗi của cha mẹ.

Cha mẹ hãy tin rằng con mình là thiên tài, giáo dục từ từ, phải thật kiên trì, nhẫn nại, cho trẻ kết hợp học mà chơi, chơi mà học, cho trẻ làm những việc mà trẻ có thể làm được, tin tưởng vào trẻ. Nếu cứ dần dần phát triển theo hướng đó, trẻ sẽ phát triển trở nên xuất sắc.

Nguyên nhân thứ tư khiến trẻ đi vào con đường phạm pháp đó là cha mẹ quá bảo bọc con, “ra tay” làm bất cứ việc gì mà trẻ đã định tự mình làm. Trẻ được nuôi dạy trong môi trường như thế sẽ chậm cai sữa, tính cách lúc nào cũng hồn nhiên ngây thơ như con nít, ở nhà thì la hét ra lệnh om sòm nhưng ra ngoài thì im thin thít, ích kỷ, khả năng xã giao kém.

Nhiều bậc cha mẹ biết tầm quan trọng của việc dạy con từ 0 tuổi nhưng chỉ tập trung vào dạy trí tuệ mà không dạy lễ nghi phép tắc, như thế hoàn toàn sai lầm.

Ví dụ điển hình như trẻ 3 tuổi khi ở nhà trẻ có thể đọc được chữ giống như bao đứa trẻ khác, nhưng lại không biết cách mặc và cởi quần áo. Những lúc không làm được như thế, trẻ sẽ chỉ biết khóc lóc một mình. Trẻ rơi vào tình trạng như thế là do cha mẹ đã ra tay làm đỡ con trẻ quá nhiều, khiến trẻ không biết làm gì. Làm như vậy sẽ đánh mất năng lực tự giác của trẻ, kết quả là trẻ không làm được gì, tai hại hơn là trong vô thức nhu cầu của chúng không được thỏa mãn và đó trở thành nguyên nhân khiến trẻ đi vào con đường phạm pháp.

3. Ba cột trụ quan trọng của việc dạy lễ nghi phép tắc đúng đắn

Vậy thì lễ nghi phép tắc đúng đắn là lễ nghi phép tắc như thế nào đây? Chúng tôi đưa ra ba cột trụ quan trọng sau đây:

- Lễ nghi phép tắc cơ bản
- Lễ nghi phép tắc tinh thần
- Lễ nghi phép tắc về đạo đức và xã giao

Dưới đây, chúng tôi sẽ trình bày một cách đơn giản, dễ hiểu về ba cột trụ của lễ nghi phép tắc.

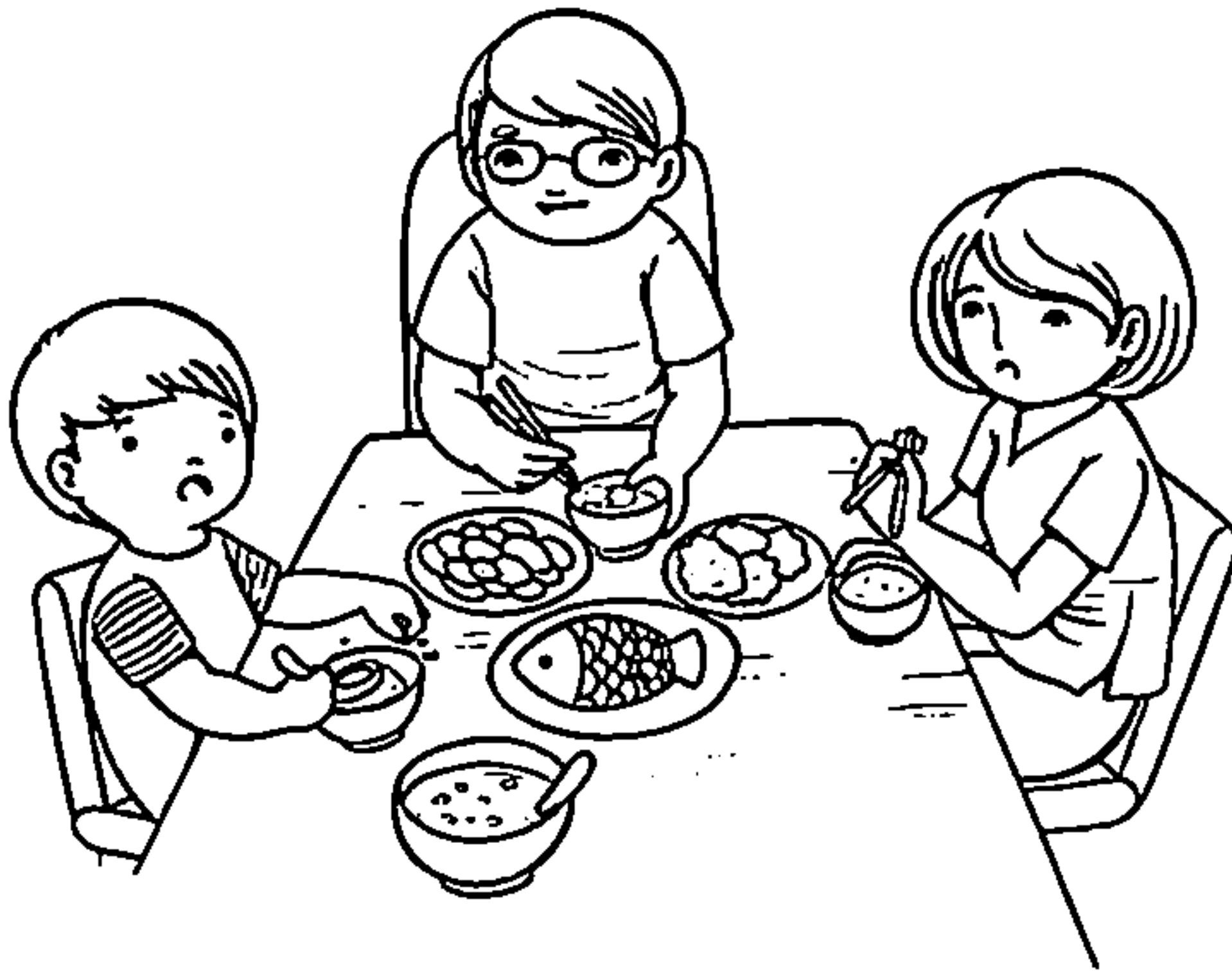
Những lễ nghi phép tắc cơ bản cần được thực hiện nghiêm túc trong sinh hoạt hàng ngày

- Lễ nghi phép tắc cơ bản lại được chia thành năm loại dưới đây.
- Lễ nghi phép tắc liên quan đến việc ăn uống
- Lễ nghi phép tắc liên quan đến việc đi vệ sinh
- Lễ nghi phép tắc liên quan đến mặc, cởi đồ
- Lễ nghi phép tắc liên quan đến việc vệ sinh cá nhân
- Lễ nghi phép tắc liên quan đến sự an toàn

- Lễ nghi phép tắc liên quan đến việc ăn uống

Trẻ 1 tuổi đã có thể sử dụng thìa giống như mọi người rồi. Lúc này, có thể trẻ sẽ làm vung vãi cơm và đồ ăn, nhưng không sao, cứ cho trẻ sử dụng thìa và dạy trẻ cách tự mình xúc cơm ăn. Trẻ làm rơi vãi cơm ra ngoài nhiều lần, thì sau này sẽ nhớ cách đưa cơm vào miệng mà không làm rơi ra ngoài nữa. Đó là lúc bắt đầu tính tự giác của trẻ.

Nhưng nếu chỉ vì trẻ làm rơi vãi cơm nhiều mà mẹ cấm chỉ, không cho con sử dụng thìa nữa thì năng lực và tính tự giác của trẻ sẽ chậm phát triển, thậm chí là không thể phát triển được.

Hơn nữa, càng kiểm chế những việc trẻ muốn làm, định làm sẽ khiến trẻ chẳng còn ý muốn làm gì nữa.

Cho trẻ được làm theo ý muốn của mình giúp trẻ phát triển tính tự giác giai đoạn 1 tuổi, đây chính là bí quyết nuôi dạy tích cực cho trẻ. Khoảng thời gian 1 – 3 tuổi là giai đoạn bồi dưỡng tính tự giác và tích cực của trẻ. Việc quá bảo bọc trẻ trong thời kỳ này sẽ dẫn đến hậu quả kìm hãm năng lực vốn có của trẻ.

Lễ nghi phép tắc liên quan đến việc đi vệ sinh

Những bậc làm cha làm mẹ luôn có mong muốn rằng, tự bản thân con có thể nói được những câu như “buồn tè,” “buồn ị” từ sớm, nhưng đó là điều không thể xảy ra sớm được.

Trẻ 1,5 tuổi sẽ không thể làm được chuyện đó, có thể khi trẻ đến 2 tuổi thì được. Nhưng cũng không nên quá lo lắng về chuyện đó.

Lúc đó, cha mẹ không nên cho trẻ mặc quần hoặc đóng bỉm bị ướt lâu, nên thường xuyên thay đồ mới cho trẻ, giữ cho trẻ luôn sạch sẽ.

Qua những lúc như thế, trẻ sẽ nhớ được tâm trạng khó chịu khi phải chịu cảnh mặc đồ

dơ bẩn. Nếu mặc đồ bẩn thành thói quen rồi, trẻ sẽ không còn cảm giác với cái bẩn nữa và không cho rằng “phân”, “nước tiểu” là thứ bẩn nữa.

Lễ nghi phép tắc liên quan đến việc mặc cởi đồ

Khi trẻ được 3 tuổi, hãy cho trẻ tự mặc quần áo dù chân tay trẻ có vụng về đến đâu. Hãy cho trẻ tự đóng cúc áo khoác, cúc áo sơ mi.

Đó là cách để bồi dưỡng tính tự giác của trẻ.

Nếu trẻ đã được 3 tuổi mà cha mẹ lúc nào cũng quá bao bọc con đến mức mặc quần áo giúp con, cài cúc áo cho con, thì năng lực của trẻ sẽ không thể phát triển được hoặc phát triển cực kỳ hạn chế.

Cha mẹ hãy cứ lặng yên quan sát trẻ mặc quần, dù trẻ có nhét cả hai chân vào một ống quần đi chăng nữa. Bởi sau một vài lần mặc sai như thế trẻ sẽ rút ra kinh nghiệm và không mặc sai nữa.

Lễ nghi phép tắc liên quan đến việc vệ sinh cá nhân

Những thói quen sinh hoạt thường ngày như rửa mặt, đánh răng, rửa tay sau khi đi vệ sinh, dường như không được bố mẹ quan tâm dạy con nhiều lắm.

Có một trường tiểu học nọ, trong phòng học của học sinh lớp hai, khi được hỏi: Sáng nay những ai đã rửa mặt rồi thì giơ tay lên nào! Và chỉ có duy nhất một em sáng nay đi học là đã rửa mặt. Đặc biệt còn có những em ba ngày liền không rửa mặt.

Không dạy trẻ những kỹ năng này ngay từ nhỏ thì dần dần nó sẽ trở thành thói quen rất khó thay đổi.

Lễ nghi phép tắc liên quan đến việc an toàn

Ngày nay, những nguy hiểm đến từ tình trạng giao thông ngày càng nhiều, do đó việc giữ gìn an toàn là điều cực kỳ quan trọng. Hãy dạy trẻ luôn đi bộ bên phần đường bên phải. Muốn sang đường thì phải thấy đèn tín hiệu giao thông cho phép sang mới được sang. Không chạy nhảy chơi dưới lòng đường, không bất ngờ chạy ra đường. Nhất định phải dạy cho trẻ từng đó thứ.

Ngoài ra, nhắc trẻ không được đứng trước và sau hướng xích đu di chuyển. Hãy dạy trẻ nhay bén với những thứ tích cực và không tiếp xúc với những thứ tiêu cực. Năng lực tự bảo vệ mình khi gặp nguy hiểm như vậy là rất quan trọng.

Mắng trẻ đúng lúc khi tiến hành dạy lễ nghi phép tắc tinh thần

Không thua kém gì lễ nghi phép tắc cơ bản, thứ cực kỳ quan trọng nhưng lại cực dễ

quên chính là lễ nghi phép tắc tinh thần. Lễ nghi phép tắc tinh thần được chia thành năm loại như sau:

- Nhẫn nhịn (Ích kỷ)
- Thân thiện, tốt bụng (Ức hiếp)
- Chính trực (Đối trá)
- Tuân thủ (Phản kháng)
- Lòng biết ơn

Nhẫn nhịn

Dạy trẻ trở thành một người có lòng nhẫn nhịn là việc làm quan trọng nhất. Môi trường tốt cho trẻ là một môi trường mà trẻ có cơ hội rèn luyện, là môi trường mà trẻ phải biết kiềm chế, không được quá buông thả tính cách bản thân.

Vất vả mới rèn nên người.

Hãy dạy trẻ rằng môi trường nhân nhĩ là kẻ thù của trẻ.

Tốt bụng, thân thiện

Hãy dạy trẻ thân thiện với người khác bắt đầu từ việc cho trẻ gần gũi với những đứa trẻ mới sinh đáng yêu khác. Hãy dạy trẻ biết thân thiện, tốt bụng với anh em và cha mẹ.

Trước tiên, hãy tạo niềm tin cho trẻ, có thể sử dụng cách: “(Tên con)... hãy lấy (món đồ gì đó) cho mẹ nào.” Nếu trẻ làm xong mẹ phải nói “cám ơn con yêu”. Hãy nói những lời vui vẻ thân thiện như vậy để bồi đắp sự thân thiện và lòng tốt bụng cho trẻ.

Trẻ sẽ học được niềm vui khi giúp đỡ người khác như thế. Cha mẹ nhất định không được ra lệnh, bắt trẻ phải làm. Hãy nhờ trẻ trợ giúp mình và tỏ lòng biết ơn và thể hiện thái độ vui mừng sau khi trẻ hoàn thành.

Chính trực

Khi trẻ nói dối cũng giống như trẻ đang tưởng tượng mình là nhân vật nào đó, cha mẹ đừng vì thế mà mắng nhiếc con.

Thế nhưng, nếu trẻ làm việc xấu lại đi đổ lỗi cho người khác thì cha mẹ phải lên tiếng dạy bảo con.

Cha mẹ hãy dạy trẻ không lấy đồ vật của người khác, không lấy đồ vật ở trong cửa tiệm, khi nhặt được tiền rơi phải mang đến nộp cho công an.

Có trường hợp đứa trẻ không được dạy về điều đó nên không biết đó là hành động sai.

Khi trẻ nhặt được ví tiền, trẻ cứ thản nhiên lấy tiền đi mua đồ mà không biết phải đem đến nộp cho công an.

Tuân thủ

Trẻ nhỏ vẫn chưa biết phân biệt một cách chính xác về thiện – ác, đúng – sai.

Do đó, trong thời kỳ này, cha mẹ phải dạy trẻ cách vâng lời bố mẹ, không được phép có những lời nói, hành động hỗn láo với cha mẹ.

Trong khoảng từ 0 – 3 tuổi mà không dạy trẻ sự tuân thủ này, thì đến khi trẻ 4 – 5 tuổi, trẻ sẽ sẵn sàng làm những việc trái ý với bố mẹ để thỏa mãn ý muốn của mình và dần trở nên suy thoái về đạo đức.

Nếu cứ nuông chiều và bỏ qua sự phản kháng của con trong giai đoạn từ 0 – 3 tuổi nghĩa là cha mẹ đang làm tổn thương tính cách của trẻ.

Những điều không được phép làm là không được làm, cha mẹ cần phải quyết liệt trong vấn đề này.

Lòng biết ơn

Hãy dạy trẻ biết nói lời cảm ơn ngay từ khi còn sớm. Dạy trẻ nói “cháu/con cảm ơn” khi nhận bất cứ đồ vật gì từ ai đó.

Cha mẹ hãy dạy con khi ăn cơm, phải khoanh tay lại và mời từng thành viên trong gia đình ăn cơm.

Cần nói cho con hiểu rằng khi mình nhận được sự giúp đỡ từ ai đó thì đều cần phải nói lời cảm ơn cho phải phép. Nếu trẻ biết nói lời cảm ơn thì cha mẹ phải khen ngợi con thật nhiều. Khi nhận được những lời khích lệ, cổ vũ đó, trẻ sẽ cảm nhận rằng việc nói lời cảm ơn thật tuyệt vời.

Ngoài ra, cũng cần phải dạy con cách biểu hiện tốt nhất tâm trạng, nội tâm của mình ra bên ngoài.

Năm lễ nghi phép tắc được trình bày trên đây cần phải dạy con một cách nghiêm túc, nhưng nếu muốn mừng trẻ thì lúc nào mới thích hợp đây?

Đó là khi trẻ có những hành vi như trong dấu ngoặc đơn, đó là Ích kỷ, ức hiếp, dối trá, phản kháng. Ngoài những hành vi đó ra, nếu những việc trẻ làm không xấu quá thì không cần thiết phải trách mắng trẻ.

Ví dụ như việc trẻ làm vỡ món đồ nào đó, hoặc chạy loanh quanh khắp phòng gây ồn ào thì không nên mắng trẻ.

Tận dụng triệt để tính tự giác của trẻ khi bồi dưỡng lễ nghi phép tắc về đạo đức và xã giao

Cùng với lễ nghi phép tắc cơ bản và lễ nghi phép tắc tinh thần, cha mẹ cũng phải quan tâm đến lễ nghi phép tắc về đạo đức và xã giao của trẻ. Lễ nghi phép tắc về đạo đức và xã giao có thể được chia thành năm loại như sau:

- Có tinh thần trách nhiệm
- Có tinh thần lao động
- Quan hệ đối nhân xử thế
- Tri thức ngôn ngữ
- Đạo đức bản thân

Có tinh thần trách nhiệm

Việc bồi dưỡng cho trẻ trở thành người có tinh thần trách nhiệm cũng quan trọng tương đương với việc rèn giũa tính tự giác của trẻ, nó là những nền tảng đầu tiên cực kỳ quan trọng.

Hãy tạo cho trẻ thói quen dọn dẹp đồ đạc. Sáng ngủ dậy, hãy dạy trẻ cách gấp chăn màn, khi trẻ có thói quen tự mình làm mọi việc thì trẻ sẽ cảm thấy mình có trách nhiệm với việc mình làm hơn.

Có tinh thần lao động

Trẻ ba tuổi muốn làm bất cứ việc gì, hãy cho trẻ làm thật nhiều việc giúp đỡ cha mẹ, chắc chắn trẻ sẽ rất thích thú đấy.

Những lúc như thế, dù trẻ có làm dở dang thì mẹ cũng hãy cho trẻ làm. Sau khi trẻ hoàn thành một việc gì đó, cha mẹ hãy nói lời cảm ơn và khen ngợi khích lệ trẻ.

Bồi dưỡng tinh thần lao động ngay khi còn nhỏ sẽ giúp trẻ nâng cao được năng lực làm việc sau này.

Nhiều bà mẹ thường quá coi trọng sự chính xác, chuẩn mực nên thường buông lời chê trách ngay khi trẻ vừa làm những hành động mang lại kết quả xấu. “Lại hỏng nữa. Làm mẹ lại phải làm lại lần nữa thế hả?”, những lời như thế sẽ tiêu trụy ý muốn làm việc ở trẻ.

Quan hệ đối nhân xử thế

Điều quan trọng nhất để phát triển năng lực xã giao và hình thành mối quan hệ xã hội cho trẻ là cho trẻ chơi với các bạn cùng trang lứa.

Cha mẹ không được can thiệp vào khi hai trẻ cãi nhau. Nếu cha mẹ ra mặt thì năng lực xã giao, khả năng quan hệ xã hội của trẻ sẽ bị tổn hại. Sau này, khi trẻ không thể phán đoán được sự việc bằng suy nghĩ của mình, thì phần lớn là bởi trẻ đã có thói quen dựa dẫm vào sự phán đoán lý tính của cha mẹ.

Bình thường trẻ ba tuổi nào cũng có sẵn trong lòng một sự ích kỷ. Do đó, khi chơi cùng các bạn cùng trang lứa, tự nhiên trẻ sẽ nhận ra rằng sự ích kỷ đó sẽ chẳng mang lại gì suôn sẻ cả, nếu cùng nhau chơi thì rất vui vẻ.

Trẻ không biết cách chơi với các bạn cùng lứa khác sẽ khiến năng lực xã giao của trẻ kém, trầm lặng ít nói, hay ngượng ngùng xấu hổ.

Tri thức ngôn ngữ

Trẻ nên người là nhờ vào việc nhớ chữ. Những trẻ biết chữ thường có cuộc sống và sự tồn tại lý trí hơn hẳn so với những trẻ không biết chữ.

Thực tế thì càng nhỏ, việc học chữ của trẻ càng dễ dàng, cho nên cha mẹ hãy chuyên tâm cần mẫn dạy chữ cho con từ nhỏ.

Tuy nhiên không nên sử dụng phương pháp dạy ép buộc. Hãy dạy chữ khi trẻ đang vui chơi thoải mái, như thế trẻ sẽ thấy không áp lực và tiếp thu dễ dàng hơn.

Nếu ba tuổi trẻ đã thích thú và vui vẻ khi đọc sách thì sau này trẻ sẽ phát triển rất tuyệt vời đấy.

Khi tố chất của trẻ vượt trội, thì tư duy của trẻ cũng phát triển theo, nhưng điều quan trọng là cha mẹ phải tin tưởng và nắm bắt được tâm lý của con.

Đạo đức bản thân

Cha mẹ hãy dạy con không vứt rác ra đường, không bẻ cành cây ở công viên và cách thức đi tàu điện...

Điều hơn hết là chính cha mẹ phải làm gương cho con. Cha mẹ cứ dạy con những quy tắc đúng đắn khi tham gia giao thông, nhưng chính cha mẹ lại thản nhiên làm trái ngược những điều đã dạy con thì gay go to rồi.

Thứ mà trẻ học đầu tiên chính là những hành động và lời nói của cha mẹ. Do đó chính bản thân cha mẹ phải có những hành động đúng đắn để con nhìn vào.

Trên đây là đôi lời ghi chép ngắn gọn về quá trình dạy lễ nghi phép tắc cho trẻ trong khuôn khổ của cuốn sách nhỏ nhắn này. Hy vọng nó có thể giúp ích được cho các bậc cha mẹ.

Có một câu chuyện nhỏ: Cháu X đã giả làm người mua hàng và ăn cắp đồ trong cửa hàng. Vậy cách nào là cách tốt nhất để nói cho bố mẹ cháu biết về hành vi được gọi là ăn cắp kia? Hành vi đó thực ra chỉ là hành động thay thế cho việc trẻ vô thức muốn kiếm tìm tình yêu thương của cha mẹ. Do đó tôi đã bảo với họ rằng, anh chị hãy thể hiện tình yêu thương con của mình bằng cách tìm những điểm tốt của con rồi khen.

Chỉ mấy tháng sau cháu X đã sửa được tính cách đó. Việc cổ vũ khích lệ và khen ngợi cháu X chính là cách làm cháu X tiến bộ rõ rệt như thế. Công nhận những việc con đã làm, khen ngợi những việc con đã làm chính là phương pháp tốt nhất để truyền đạt tình yêu thương của cha mẹ đến con cái.

Để kết thúc chương dạy lễ nghi phép tắc cho trẻ này, tôi tổng kết một bí quyết nuôi dạy con trở thành một người thông minh, sáng tạo và đầy đủ tiềm năng tố chất, đó chính là luôn công nhận những việc trẻ đã làm và khích lệ cổ vũ trẻ.

Chương 4. Nuôi dưỡng nền tảng năng lực tư duy cho trẻ

1. Trải rộng thế giới của trẻ bằng việc ghi nhớ ngôn từ

Phương pháp giáo dục ngôn ngữ từ 0 tuổi để trẻ phát triển vượt trội về năng lực

Tiến sĩ Glenn Doman người Hoa Kỳ rất nổi tiếng với việc trị liệu tổn thương não ở trẻ nhỏ. Trong cuốn sách rất nổi tiếng có tên “Cha mẹ chính là bác sĩ tuyệt vời nhất”, ông đã trình bày một luận điểm cực kỳ quan trọng là kỹ năng sẽ quyết định cấu tạo và sự phát triển của não trẻ.

Tại trung tâm nghiên cứu trị liệu những tổn thương về não trẻ của Tiến sĩ Doman, toàn bộ trẻ, ngoại trừ những đứa trẻ bị mù đều được giảng dạy theo chương trình đặc biệt để đến khoảng 1,5 tuổi, trẻ có thể đọc được.

Kết quả là có hàng trăm đứa trẻ bị tổn thương não ở độ tuổi 2, 3, 4 tuổi bắt đầu biết đọc chữ, lớn thêm chút nữa bắt đầu đọc một vài cuốn sách, hơn nữa trên thực tế chúng còn hiểu được cả nội dung. Một số đứa trẻ 3 tuổi đã có thể đọc được một vài ngoại ngữ và xuất hiện một vài đứa trẻ có thể hiểu được toàn bộ ngoại ngữ đó.

Khi trẻ có sự hứng thú học tập, chức năng (hoạt động) của não rất mạnh mẽ và tốt, theo đó có thể thấy rõ được sự phát triển nhanh chóng về cấu tạo của não bộ. Ví dụ, khi ấy xương sọ của trẻ sẽ lớn nhanh gấp ba, bốn lần bình thường.

Nói chung, việc dạy chữ cho trẻ sẽ hình thành đường rãnh thị giác ưu việt, bắt đầu cho sự phát triển nhanh chóng và hoàn thiện trong cấu tạo tổng thể não bộ. Não trẻ sẽ trở nên nổi trội hơn rất nhiều. Điều này chứng tỏ rằng việc dạy chữ nghĩa sẽ làm thay đổi chức năng của não bộ, chức năng thay đổi sẽ kéo theo cấu tạo của não bộ cũng thay đổi.

Hiện tượng này thể hiện càng rõ với trẻ khi còn nhỏ. Vì thế, ngay từ khi trẻ còn nhỏ, hãy tập trung vào việc dạy trẻ ghi nhớ chữ viết để hướng tới sự thay đổi hoàn toàn chức năng và cấu tạo của não bộ trẻ.

Chứng bệnh down được xem là một dạng của chứng tổn thương não của trẻ. Theo tiến sĩ Haimond Beras người Brazil, có một bé gái 1 tuổi được dạy đọc ba thứ tiếng là tiếng Bồ Đào Nha, tiếng Anh và tiếng Đức, đến khi 3 tuổi, cô bé có thể đọc bất cứ cuốn sách nào viết bằng ba thứ tiếng đó.

Tiến sĩ lại tiếp tục dạy đọc và viết cho mấy chục đứa trẻ chưa đầy 3 tuổi mắc chứng down và kết quả là chưa đến 4 tuổi, hầu hết những đứa trẻ đó đều có thể đọc được.

Ở Nhật, Viện nghiên cứu ngôn ngữ quốc gia công bố kết quả điều tra chữ viết ở trẻ nhỏ, một công bố cực kỳ quan trọng:

“Những trẻ có thể đọc được từ 20 chữ cái trở lên vượt trội hơn hẳn về nhiều mặt so với những đứa trẻ không đọc được chữ nào.”

Có thể nói đó là chuyện đương nhiên. Bởi nếu chỉ ăn uống, rồi vận động thì chẳng khác gì hoạt động thông thường của động vật cả. Đây có thể gọi là hệ tín hiệu đầu tiên, hệ tín hiệu sẵn có ở cả người và động vật. Tuy nhiên, con người khác với các loài động vật khác ở chỗ con người còn được trang bị thêm hệ tín hiệu thứ hai. Đó là hoạt động suy nghĩ, phán đoán, dựa trên các ký hiệu về ngôn ngữ, văn tự, số học.

Năng lực có thể đọc được chữ viết của trẻ bắt đầu khi hệ tín hiệu thứ hai bắt đầu hoạt động. Khi nó bắt đầu hoạt động, trẻ sẽ từ một loài động vật bình thường nhảy vọt lên trở thành con người.

Các bậc phụ huynh cần phải để ý, muốn hệ tín hiệu thứ hai này hoạt động tốt, thì phải bắt đầu dạy ngôn ngữ cho trẻ từ sớm. Càng gần thời điểm 0 tuổi thì hiệu quả đạt được càng rõ rệt, để đến khoảng 6 tuổi, khi cấu trúc của não trẻ đã cơ bản hoàn thiện khoảng 80% rồi thì hiệu quả của hệ tín hiệu này sẽ giảm sút rõ rệt.

Thầy Isao Ishii – một chuyên gia giảng dạy chữ Hán cho trẻ nhỏ từ sớm cho rằng: “Thời kỳ ghi nhớ chữ Hán dễ dàng, nhanh nhạy và mạnh mẽ nhất chính là thời kỳ trẻ 3, 4 tuổi, qua thời kỳ này việc ghi nhớ sẽ giảm dần. Nếu bắt đầu dạy chữ Hán cho trẻ từ 6, 7 tuổi, kết quả sẽ có tỉ lệ nghịch với độ tuổi, trẻ sẽ rất vất vả trong việc ghi nhớ. Số chữ Hán mà trẻ phải học ở những lớp lớn trong cấp tiểu học là khoảng 1.000 chữ, nhưng bắt đầu vào tiểu học mới học chữ Hán, thì việc ghi nhớ 500 chữ Hán là một điều cực kỳ khó khăn đối với trẻ.

Nếu bắt đầu dạy trẻ từ khi 3 tuổi, thì chỉ khoảng ba năm là trẻ có thể ghi nhớ được khoảng 1.000 chữ đó, bởi vì thời kỳ ba tuổi chính là thời điểm chín muồi tốt nhất để tiếp nhận ngôn ngữ.

Điều quan trọng hơn nữa là trẻ ghi nhớ được nhiều chữ viết chính là điều kiện tối cần thiết để não trẻ có sự biến đổi về chất.

Với những trẻ có tinh thần yếu đuối, thể trạng yếu ớt, đến thời điểm dạy cho trẻ được khoảng 100 chữ Hán, sự nhanh nhạy của mắt có sự thay đổi, mắt trở nên sáng hơn. Chữ viết chính là yếu tố giúp thay đổi cấu tạo não bộ của trẻ.

Thực nghiệm của vợ chồng giáo sư Steinberg

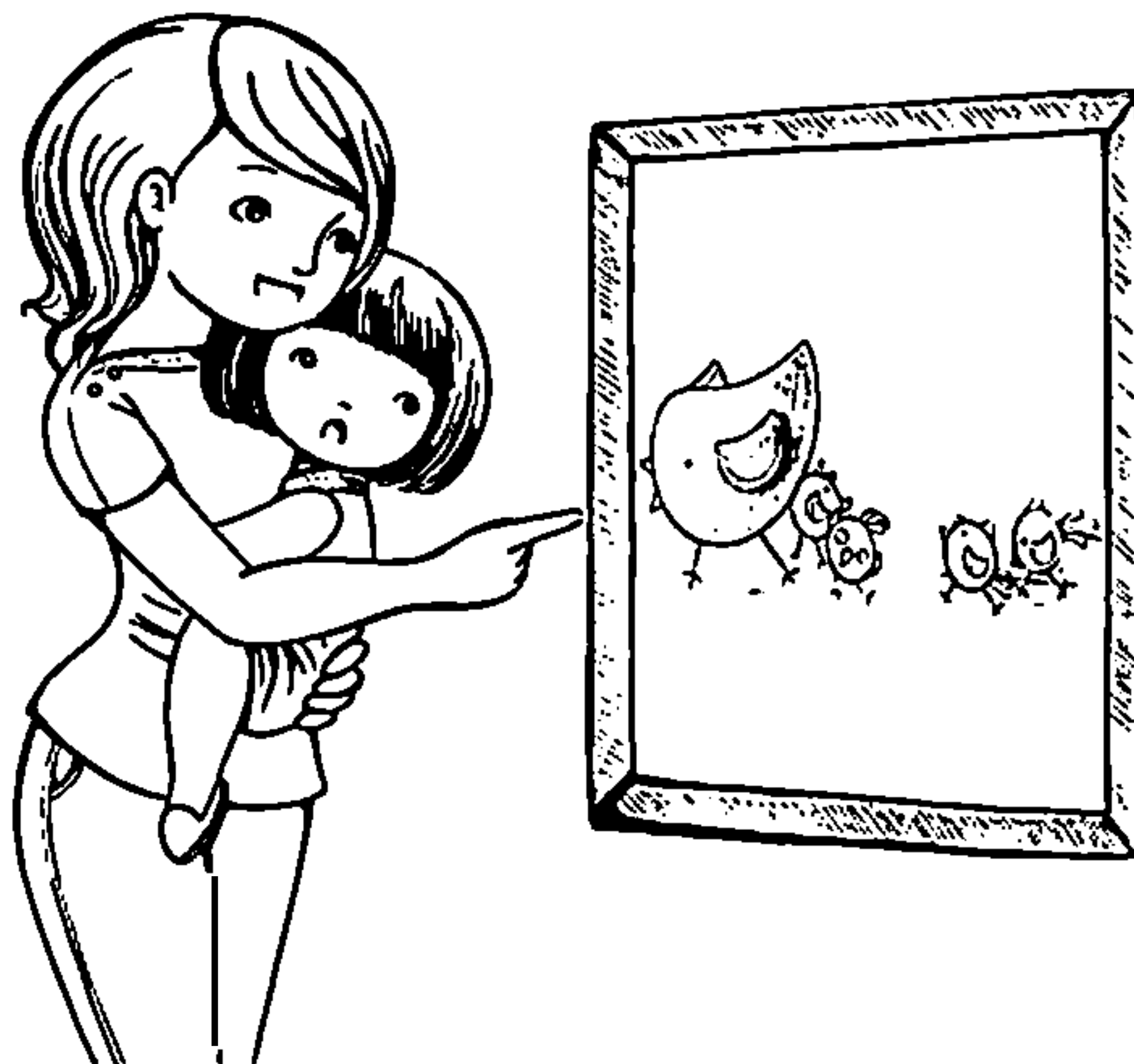
Vợ chồng giáo sư Steinberg đã tiến hành thực nghiệm dạy trẻ đọc chữ trước khi trẻ biết nói. Họ hoài nghi về suy nghĩ thông thường trước đây: “Trẻ bắt đầu học nói là nói từng âm tiết”, cho nên “Việc dạy trẻ đọc được bắt đầu từ khi trẻ có thể trò chuyện với mọi người xung quanh.”

Về bản chất của việc đọc, vợ chồng giáo sư cho rằng: “Đọc có hai nghĩa là có thể giải thích được ý nghĩa của những thứ mà tác giả viết ra và có thể phát âm được ra thành tiếng cái người ta viết ra.”

Hai vợ chồng ông cho rằng ngay cả khi chưa biết nói thì trẻ vẫn có thể hiểu được ý nghĩa của những từ mà trẻ nghe được trong lúc trò chuyện. Thực tế rõ ràng cho thấy dù trẻ chưa biết nói, nhưng nếu hiểu được ý nghĩa của những từ mà trẻ nghe thấy thì phải chăng vẫn có thể dạy trẻ đọc được sao?

Trước đây, hầu như chưa từng có thực nghiệm nào nghiên cứu về việc dạy chữ cho trẻ chưa biết nói cả. Năm 1964, hai vợ chồng ông bắt đầu tiến hành thực nghiệm này, với đối tượng là cậu con trai cả tên K vừa mới chào đời.

Sau khi đưa con trai từ bệnh viện trở về nhà, lúc đưa con vào cũi nằm ngủ, vợ chồng giáo sư đã dán rất nhiều những bức tranh vẽ ngựa con, dê con xung quanh giường của con trai và còn nghĩ xem dán ở vị trí nào thì con mình có thể nhìn thấy được rõ nhất.

Vợ chồng ông nghĩ rằng trẻ từ trong bụng mẹ tối tăm chui ra, nhìn thấy rất nhiều những bức tranh động vật với đủ mọi hình dáng, sắc màu, chắc sẽ không nghĩ rằng những thứ đó dễ thương, đáng yêu. Nhưng nếu hàng ngày, mọi người xung quanh đều bế và cho trẻ nhìn ngắm những bức tranh ấy và liên tục dạy trẻ: “Chú dê con đáng yêu chưa này!”, liệu trẻ có cho rằng những thứ đó đáng yêu không nhỉ. Ngoài ra, nếu không phải là tranh ảnh, mà là chữ cái thì có như vậy không?

Khi cậu con trai được 6 tháng tuổi, vợ chồng ông đã dán những mảnh giấy nhỏ dài có viết bảng chữ cái Alphabet (Dài 50cm, rộng 5-7cm) có viết chữ màu đỏ sặc sỡ ở phía bên phải và phía đầu giường.

Lúc thay tã hoặc chơi với con, ông bà lại dùng tay chỉ vào từng chữ, từng chữ một rồi đọc cho trẻ nghe. Mỗi ngày làm bốn đến năm lần, và mỗi ngày bỏ ra khoảng vài phút. Hoặc khi dẫn trẻ ra ngoài, nhìn thấy chữ cái nào, ông bà đều đọc cho con nghe “Đây là chữ K đấy!” “Đây là chữ S đấy!”.

Khi trẻ được khoảng hơn 2 tháng tuổi, chuyển từ giai đoạn thứ nhất đọc cho trẻ nghe từng chữ sang giai đoạn thứ hai là cho trẻ nhìn và phân biệt chữ.

“Chữ K ở đâu con nhỉ?” “Chữ K ở đây đấy.” Vợ ông cứ hỏi con rồi lại tự trả lời như thế.

Khi trẻ được mười tháng tuổi, những lúc mẹ hỏi “Cha đâu rồi con yêu?”, đứa trẻ sẽ lập tức nhìn về phía giáo sư Steinberg, tức là lúc này trẻ đã có khả năng phán đoán và hiểu được cách nói: “Ai/cái gì/... ở đâu.”

Nếu thấy con thể hiện sự quan tâm mạnh mẽ đến chữ viết, hai vợ chồng ông thường dùng chiếc thìa vừa chỉ vừa gõ vào chữ trên nhãn sản phẩm được dán trên vỏ hộp các tông,

vừa nói vừa cho trẻ nhìn: “Chữ M ở đây nè con yêu”, việc đó sẽ khiến trẻ rất vui mừng. Và khi nhìn thấy chữ cái, con giáo sư rất hưng phấn, chân đập đập, tay quơ quơ.

Còn một số chữ vợ chồng ông cũng chẳng biết con mình đã nhớ hay chưa nhưng vẫn bước vào giai đoạn thứ ba (giai đoạn đọc từ đơn, câu, đoạn văn ngắn). Viết những từ đơn BABY, BOY, GIRL, CAR... vào một miếng giấy rồi dán lên tường, sau đó đọc cho trẻ nghe thật nhiều lần.

Lần sau hãy viết những từ đơn đó lên tấm thẻ, rồi xếp hai tấm thẻ BOY, GIRL liên nhau, sau đó vợ ông hỏi con, “BOY là cái thẻ nào con yêu?”, chắc chắn là trẻ sẽ không ngần ngại gì mà chỉ ngay vào thẻ có ghi từ “BOY”.

Khi con ông sinh nhật 1 tuổi, ông để bốn tấm thẻ ghi BABY, BOY, GIRL, CAR ra, chắc chắn trẻ sẽ chỉ được hoàn toàn chính xác cả bốn tấm thẻ đó.

Những lúc trẻ vừa khóc xong mà nghe thấy tiếng máy bay ầm ầm bay qua nhà, ngay lập tức đưa trẻ ra ngoài để trẻ nhìn thấy máy bay, sau đó mẹ hãy nói: “Kia là máy bay đấy. Nhìn nó to thế nhưng không đáng sợ đâu con”, rồi mẹ liền viết lên tấm thẻ chữ “PLANE” và đọc cho con nghe. Cách thể nghiệm như thế khiến trẻ nhớ từ rất nhanh.

Con trai vợ chồng giáo sư chậm nói, đến sinh nhật 2 tuổi mà vẫn chưa nói rõ được tên mình. Nhưng riêng về khoản chữ nghĩa, chắc chắn cậu đã có thể đọc được 48 từ đơn (Điều này được thể nghiệm bằng cách mẹ hỏi sau đó trẻ dùng tay chỉ chính xác được những từ đó)

Hơn 2 tuổi số câu đơn và chữ cậu có thể hiểu được tăng lên nhanh chóng. Cứ như thế đến 2,5 tuổi, cậu bé đã có thể đọc được 181 thẻ.

Sau đó bắt đầu bước vào giai đoạn thứ tư (Giai đoạn đọc sách), cha mẹ mua cho cậu sách mới, rồi vừa chỉ tay vào từng dòng từng chữ vừa đọc to lên cho cậu nghe. Cậu cũng bắt chước lại như thế, đọc đi đọc lại. Đến khi cậu có thể biết đọc tốt hơn một chút, hai mẹ con thay phiên nhau đọc, từng hàng từng đoạn, mẹ đọc trước, con bắt chước theo sau.

Khi trẻ được 2 tuổi 8 tháng, có thể bắt đầu đưa con đến thư viện. Mỗi lần có thể mượn được tới hơn 20 cuốn sách. Đến kỳ hạn trả, mẹ cũng đọc hết cho cậu nghe số sách đó. Ở Mỹ có một bộ sách từ điển bằng tranh về các loài động vật, đồ vật... dành cho trẻ em. Khi cậu bé được 3 tuổi 7 tháng, cậu bé đã đọc được chính xác khoảng $\frac{3}{4}$ bộ sách này.

Đến lúc 4 tuổi mẹ dạy cậu cách đọc thầm, sau khoảng 4 tháng cậu đã hoàn toàn có thể đọc thầm được.

Khi cậu được 4 tuổi 11 tháng, tại trung tâm đọc sách của Đại học Illinois, cậu được đánh giá là có năng lực đọc sách như học sinh lớp 3, lớp 4 tiểu học.

Đến khi cậu bé được 7 tuổi 11 tháng, tại trung tâm đọc sách của Đại học Hawaii, cậu được đánh giá là có năng lực đọc sách tương đương học sinh lớp 6. Và đến khi cậu được 11 tuổi 10 tháng (học sinh tiểu học lớp 5), tại Đại học California cậu được đánh giá là có năng

lực đọc sách tương đương học sinh cuối cấp 3.

Với những cuốn tiểu thuyết 200 trang, cậu đọc xong trong khoảng 2 tiếng, tốc độ đọc sách của cậu nhanh hơn hẳn so với vợ chồng giáo sư.

Qua ví dụ thực nghiệm từ cậu con trai đầu lòng, vợ chồng giáo sư đã xác nhận hiệu quả của việc dạy chữ từ sớm. Sau này, vợ chồng giáo sư vẫn tiếp tục hướng dẫn các bà mẹ cách dạy chữ cho con từ khi con còn nhỏ.

Trẻ được khoảng 1,5 tuổi, nếu được học chữ thì chỉ khoảng 2 tháng là có thể đọc được 8 chữ. Ngay cả với những trẻ được chẩn đoán là mắc chứng down, bắt đầu dạy chữ từ 3 tuổi thì trong khoảng 2 năm có thể đọc được khoảng 50 chữ, đó là những ví dụ rất điển hình.

Giáo sư Steinberg phát huy lý luận và thực tiễn dạy ngôn ngữ thông qua việc dạy con trai mình giành được thành tích vượt trội. Sau đó, với tư cách là giáo sư thỉnh giảng, ông đến Đại học Hiroshima và hướng dẫn dạy ngôn ngữ cho năm em nhỏ sống cùng gia đình tại thành phố Hiroshima.

Kết quả là, trường hợp bé A, bắt đầu dạy chữ từ một tuổi rưỡi, chỉ khoảng hai tuần tính từ thời điểm bắt đầu đã phân biệt được 5 chữ Hán. Chưa đầy một tháng trẻ đã có thể nhớ được các chữ cái a, i, u, e, o. Khoảng 14 tuần thì có thể đọc được những câu ngắn như “Bé A chạy”, “Bố ngắm sao”, “Con gấu đang đứng.”

Trường hợp cậu bé B, bắt đầu dạy chữ lúc 1 tuổi 10 tháng, sang đến tuần thứ 18 kể từ khi bắt đầu (2 tuổi 3 tháng), cậu đã có thể phân biệt được 143 chữ Hán và hơn 33 câu văn.

So với những đứa trẻ cùng tuổi, thì có thể thấy tố chất của trẻ được học chữ sẽ phát triển cao hơn hẳn. Hầu như ngày nào cũng dành ra năm đến mười phút chơi trò học chữ thì sẽ mang lại hiệu quả rất tốt.

Như vậy, việc dạy ngôn ngữ cho trẻ từ nhỏ đúng là phương pháp hữu hiệu để phát triển tài năng cho trẻ.

9 điều cần lưu tâm trong việc giáo dục ngôn ngữ cho trẻ nhỏ

Đây là những điều do chính giáo sư Steinberg đưa ra:

Trẻ 2, 3 tuổi tiếp thu và học nhanh hơn trẻ 6 tuổi

Càng nhỏ trẻ càng thấy hào hứng học chữ, càng lớn thì ngược lại, trẻ sẽ càng chán học chữ hơn. Nên để những đường rãnh cùng nếp nhăn ngôn ngữ của trẻ phát triển hoàn thiện từ sớm là việc làm tốt nhất.

Việc trẻ nói ra được và việc trẻ hiểu được điều đó là hoàn toàn khác nhau

Hiểu tức là có thể chỉ cần nghe thôi là hiểu. Càng lớn trẻ nghe được càng nhiều, do đó sự hiểu biết càng tăng nhưng năng lực đó thường cao hơn hẳn so với việc hiểu những gì mình viết ra. Ngược lại, chúng ta chỉ biết lặp đi lặp lại hết như một con vẹt để trẻ nhớ. Thế nhưng vẹt thì chẳng hiểu gì nhưng vẫn có thể nói được.

Việc đọc và việc nói cũng khác nhau

Đọc tức là có thể hiểu được ý nghĩa khi nhìn vào ký tự hoặc chữ viết bằng thị giác. Đó chính là bản chất của việc đọc. Ví dụ, cho dù trẻ chưa biết nói chuyện nhưng trẻ cũng có khả năng thấu hiểu ngôn từ rất tuyệt vời.

Việc đọc và việc viết cũng hoàn toàn khác nhau

Đọc và viết đều được thực hiện khi năng lực của thị giác phát triển một cách toàn diện, thế nhưng để viết được thì còn phải sử dụng thêm cả sự mềm dẻo và sức lực của đôi tay nữa. Phải đợi đến 4, 5 tuổi, trẻ mới phát triển hoàn thiện đôi tay. Không thể dạy trẻ viết sớm hơn thời điểm đó được, nhưng khả năng nhìn và quan sát thì đến một tuổi đã có thể phát triển một cách toàn diện rồi. Riêng việc đọc thì dù trẻ vừa chào đời cũng dạy được.

Khi dạy trẻ đọc không phải là dạy trẻ chữ viết

Trẻ phải có sự thể nghiệm rất nhiều và mãnh liệt với những từ đã biết và chưa biết. Do đó cùng với việc dạy thì thể nghiệm cũng cực kỳ quan trọng. Nếu trẻ biết xe đạp và cách phát âm chiếc xe đạp, cha mẹ phải dạy chữ đó cho trẻ ngay. Kể cả người lớn chúng ta cũng rất khó để học được thứ tiếng Hebrew khi hoàn toàn chưa biết gì về nó. Nên nhớ dạy trẻ điều gì cũng nên có ví dụ cụ thể, rõ ràng.

Nếu trẻ vừa nghe cái là hiểu liền thì hãy cho trẻ bước vào giai đoạn đọc

Có thể sử dụng phương pháp được trình bày từ 1 – 5 trên đây.

Hãy tận dụng phương pháp ghép từ

Khi trò chuyện, nếu sử dụng từ nào thì hãy viết luôn từ đó cho trẻ, các bức tranh hay hình ảnh các loài động vật mà trẻ nhìn thấy cũng nên gắn liền với chữ cái bên cạnh.

Dạy trẻ bằng hai phương pháp trên là việc cực kỳ quan trọng.

Không được làm khó trẻ bằng những hư từ hay những từ có ý nghĩa trừu tượng

Cho trẻ ghi nhớ nhiều từ đơn, câu, đoạn văn ngắn hơn là những hư từ.

Hãy kết hợp việc học mà chơi, chơi mà học

Chơi game chữ khoảng 2, 3 phút mỗi lần, tổng cộng khoảng 10 phút một ngày là tốt nhất. Nhưng điều quan trọng là phải chia ra chơi làm nhiều lần trong một ngày, không nên

chơi liên trong một khoảng thời gian lâu.

Hiện nay ở Nhật mở nhiều lớp học chuyên đào tạo những trẻ xuất sắc, nhưng từ đầu đến cuối chỉ sử dụng phương pháp cho trẻ chơi những trò liên quan đến phát triển trí tuệ, với những giáo trình nhằm chần. Như thế sẽ không thể khiến trẻ phát triển vượt trội được.

Cột trụ trong phương pháp giáo dục trẻ đó là phải giáo dục ngôn ngữ, nếu không trẻ sẽ không thể đạt đến sự phát triển sâu sắc về tinh thần được.

Với những giáo trình dạy tài năng và trí tuệ hiện này, chỉ số IQ của trẻ có thể đạt đến 180, 200 nhưng không có nghĩa là tư duy của trẻ sẽ trở nên sâu sắc. Trí tuệ và tài năng có thể phát triển được hay không là nhờ vào việc tự thể nghiệm đúc kết của bản thân thông qua quá trình đọc sách mà thôi.

2. Phương pháp dạy chữ nhằm phát triển năng lực tư duy cho trẻ

Cần dạy một cách có hệ thống theo từng giai đoạn

Dạy chữ cho trẻ ngay từ khi còn nhỏ là việc cực kỳ quan trọng đối với cuộc đời trẻ. Nhưng nếu không theo một hệ thống đúng đắn thì việc dạy chữ sẽ trở nên rối rắm và trẻ không thể phát triển đúng hướng được.

Khi trẻ được học chữ, thì trẻ sẽ học được cách tư duy đúng đắn.

Dưới đây là những giai đoạn cụ thể trong quá trình dạy chữ cho trẻ:

- Giai đoạn chuẩn bị: Chuẩn bị những điều kiện cần thiết để học.
- Giai đoạn thứ nhất: Dạy trẻ đọc chữ cái, đọc những từ đơn.
- Giai đoạn thứ hai: Dạy trẻ cách đọc chữ theo hàng.
- Giai đoạn thứ ba: Dạy trẻ đọc câu ngắn và đoạn văn ngắn.
- Giai đoạn thứ tư: Dạy trẻ đọc câu dài và đoạn văn dài.

Không có độ tuổi nào chuẩn cả nhưng tốt nhất là nên bắt đầu từ khi trẻ được 6 tháng tuổi sau sinh. Càng bắt đầu sớm thì càng hy vọng trẻ sẽ giành được nhiều tố chất vượt trội, ngược lại, bắt đầu muộn thì tố chất thiên bẩm của trẻ cũng giảm dần theo thời gian.

Giai đoạn chuẩn bị

Khi trẻ được 6 tháng tuổi sau sinh, cha mẹ hãy dán bảng chữ cái lên tường, vừa chỉ vào từng chữ trên bảng chữ cái, vừa đọc rõ ràng cho trẻ nghe. Bốn, năm lần một ngày, thời gian một lần không quá một phút.

Ban đầu trẻ có thể chẳng tỏ thái độ quan tâm gì nhưng chắc chắn nếp nhăn trên bề mặt não đảm nhiệm mảng ngôn ngữ đã hình thành và tiếp nhận được những thông tin đó. Và sau này, đến khi trưởng thành, trẻ sẽ quan tâm đến chữ nhiều hơn.

Cũng khoảng thời gian này, hãy mua cho trẻ thật nhiều sách tranh, mẹ vừa xem tranh cùng con, vừa đọc rõ ràng cho con nghe. Đồng thời, việc làm quan trọng hơn đó là mẹ cũng phải vừa chỉ tay vào từng chữ, từng dòng và đọc chậm chậm cho con nghe.

Chữ viết trong sách tranh thường rất to, ít chữ trên một hàng nên rất phù hợp. Ngay từ nhỏ sự thân thiết với sách tranh như thế sẽ là nền tảng để bồi dưỡng niềm đam mê đọc sách và năng lực tập trung cho trẻ.

Trên thực tế, kết quả của việc giai đoạn nuôi dạy trẻ này là đến khoảng 1 tuổi, trẻ bắt đầu nhớ được chữ, khi nhìn thấy chữ và sách tranh thì trẻ tỏ ra rất hứng thú. Đến 1,5 tuổi, mẹ đọc sách tranh cho trẻ nghe trong lúc yên tĩnh sẽ phát triển được năng lực tập trung cho trẻ.

Đọc sách, không chỉ đơn giản là đọc những chữ được viết trong sách tranh, mẹ cũng cần có cách đọc đúng đắn.

Dưới đây là một vài phương pháp đọc sách để đạt hiệu quả tối ưu nhất.

[1] Hãy dạy cho trẻ tên gọi của từng thứ trong cuốn sách tranh. Dạy tỉ mỉ từng phần một.

Ví dụ: Đây là mắt con mèo đấy. Đây là râu nè. Mắt mèo có màu xanh. (Trẻ mà không được dạy thì sẽ không biết. Do đó, giai đoạn đầu tiên này mẹ dạy con càng nhiều thứ càng tốt.)

2 Hãy chỉ vào từng bộ phận rồi hỏi trẻ tên gọi của từng bộ phận đó.

Ví dụ: Chân con mèo ở đâu con yêu? Đúng rồi. Vậy mũi nó đâu rồi? (Sau khi dạy trẻ thật nhiều lần như thế, cha mẹ bảo trẻ thử chỉ tay để xem trẻ có hiểu câu hỏi hay không. Dù trẻ chưa thể nói được một cách lưu loát, nhưng trẻ vẫn có thể hiểu được đấy!)

[3] Hỏi trẻ tên gọi của từng thứ một.

Ví dụ: Đây là cái gì? Đúng rồi, là chân này. Còn đây là cái gì? (Cứ làm theo cách đó trẻ có thể ghi nhớ được tên gọi của rất nhiều bộ phận, rất nhiều đồ vật, và còn có thể nói ra được nữa. Hãy đặt mục tiêu là trẻ nhớ được 1.000 đến 2.000 thứ. Các bậc cha mẹ có thể sử dụng những bộ từ điển bằng tranh để dạy trẻ.

[4] Dạy trẻ theo cách ai đang làm cái gì.

Ví dụ: Con mèo đang ngủ trưa. Con mèo mẹ đang cho con mèo con bú.

[5] Dạy trẻ tác dụng, công dụng của bộ phận nào đó.

Ví dụ: Mắt là để nhìn đồ vật. Ban đêm mắt mèo cũng có thể nhìn thấy được đường.

[6] Dạy trẻ những thứ liên quan đến đồ vật thật

Những hình ảnh trong tranh thì không thể lưu giữ trong đầu được. Hãy cho trẻ xem tận mắt những đồ vật đó ngoài cuộc sống, để trẻ có thật nhiều trải nghiệm về những thứ đó, chắc chắn trẻ sẽ ghi nhớ được lâu hơn.

Sau khi trẻ đã quen với sách tranh và chữ, thì bắt đầu dạy chữ là việc rất tốt.

Giai đoạn thứ hai: Đọc đơn âm, đọc chữ cái

Trong giai đoạn này hãy dạy từng chữ từng chữ cho đến hết bảng chữ cái. Tùy từng ngôn ngữ, các bậc cha mẹ có thể chia nhóm các chữ cái theo cách phát âm để trẻ có thể ghi nhớ lâu nhất.

Dạy trẻ chữ bằng việc chơi với các thẻ

Cha mẹ có thể sử dụng các tấm thẻ viết chữ cái và các tấm thẻ có viết các từ đơn kèm tranh ảnh thể hiện ý nghĩa của chữ đó. Các tấm thẻ được sắp xếp theo thứ tự trong bảng chữ cái.

Dưới đây là phương pháp ưu việt dạy bảng chữ cái Nhật Bản Hiragana theo phương pháp Shichida. Thực nghiệm cho thấy chỉ trong vòng mười ngày, trẻ sẽ nhớ được bảng chữ cái này.

Ngày đầu tiên – Để trẻ làm quen với các chữ cái hàng “a”

Trước tiên, hãy sử dụng 46 tấm thẻ tranh có viết các từ đơn kèm tranh ảnh như trình bày ở trên.

[1] Phía góc trên bên trái hoặc bên phải tấm thẻ viết những chữ thuộc hàng a là a, i, u, e, o phù hợp, và bắt đầu với phương pháp dạy bằng chữ Hiragana theo cách của Shichida.

Vì là trò chơi, nên mẹ hãy bắt đầu với tâm trạng thoải mái, vui vẻ.

Hãy lấy ra năm tấm thẻ tranh với các từ đơn bắt đầu bằng năm chữ cái hàng a là a, i, u, e, o cụ thể là asagao, ichigo, usagi... bày lên trên bàn.

Sau đó mẹ vừa nói asagao vừa lấy ra tấm thẻ tranh có viết chữ asagao cho trẻ. Cho đến khi hết lại lặp lại một lần nữa.

Lặp đi lặp lại khoảng hai đến ba lần.

[2] Sau khi kết thúc [1], hãy lặp lại lần nữa, bày năm tấm thẻ tranh a, i, u, e, o đó lên bàn.

Lần này, sẽ chỉ cho trẻ xem tấm thẻ chữ cái mà có một chữ a, sau đó hỏi trẻ “Thẻ tranh nào hợp với cái thẻ này hả con yêu?” Nếu trẻ có thể lấy được thẻ tranh phù hợp mà có chữ a ở trên góc bên trái hoặc bên phải của thẻ asagao thì rất tốt. Trẻ có thể lấy được cái phù hợp đấy.

Nếu trẻ có thể lấy được thẻ đúng, mẹ hãy nói “đây là chữ a trong asagao đấy.” Cũng như thế, với các chữ i, u, e, o mẹ cũng luôn dạy con như thế nhé: “Đây là chữ i trong ichigo đấy”, “Đây là chữ u trong usagi đấy.”

[3] Lần này cũng bày năm tấm thẻ tranh đó ra. Sau đó đưa cho trẻ những tấm thẻ chữ cái viết các chữ a, i, u, e, o, rồi hãy cho trẻ xếp các thẻ đó vào vị trí thẻ tranh phù hợp a – asagao, i – ichigo... Bởi ở phía trên góc trái hoặc phải của thẻ tranh có viết các chữ cái a, i, u, e, o nhỏ, thì mẹ cũng đừng quên gợi ý cho con “Con hãy xem thẻ nào có chữ giống chữ này này.”

Mục đích của ngày đầu tiên là giúp trẻ làm quen với chữ cái và thẻ tranh. Nếu trẻ chưa thể làm được mẹ cũng đừng mắng con, đừng tạo áp lực quá lớn cho con, nếu còn thời gian cha mẹ có thể trò chuyện với con nhiều hơn về các từ ngữ trong thẻ như asagao, ichigo...

Ngày thứ hai: Dạy con nhớ chữ cái hàng "a"

Hãy ôn tập lại những gì hôm qua đã học.

Cần chú ý là nếu trẻ chưa nhớ được, hay nhớ sai, cha mẹ cũng tuyệt đối không được trách mắng con. Nếu trẻ càng bị mắng nhiều khi chơi thì trẻ sẽ chẳng có tâm trạng đâu mà chơi nữa.

[4] Nếu ôn tập lại xong, hãy bày các thẻ tranh hàng a ra, sau đó hãy che đi những chữ

cái a, i, u, e, o được viết ở trên góc trái hoặc phải của tấm thẻ.

Ngay bên cạnh đặt các tấm thẻ chữ cái a, i, u, e, o và hãy cho trẻ xếp những tấm thẻ chữ này vào những tấm thẻ tranh phù hợp. Nếu lần đầu tiên chơi mà che đi cả năm chữ cái trong thẻ tranh khiến trẻ mơ hồ mất phương hướng, thì lúc bắt đầu chơi, mẹ lại chỉ che đi hai chữ cái là a và u thôi, như thế, trẻ sẽ thấy rất hào hứng để chơi đấy.

[5] Trò tiếp theo, cha mẹ hãy bày năm tấm thẻ chữ cái lên trên bàn, sau đó hãy hỏi trẻ “Chữ a (Chữ a ở đây là hỏi chữ a trong thẻ tranh, không phải trong thẻ chữ) đâu rồi con”? “Chữ i đâu rồi con”. Nếu bước [5] mà con chưa làm được thì quay trở lại bước [4].

[6] Hãy tính toán số lượng thẻ trẻ đoán đúng trong hai ngày. Cho trẻ xem từng thẻ chữ a, i, u, e, o sau đó hỏi trẻ “Chữ này đọc thế nào?”

Nếu trẻ chưa làm được, đầu tiên mẹ hãy sửa cho con. Trong các bước từ [1] đến [5], thấy con hứng thú với bước nào nhất cha mẹ hãy lặp lại phương pháp của bước đó, như vậy sẽ có hiệu quả hơn.

Ngày thứ ba: Dạy trẻ nhớ chữ cái hàng "ka"

Để kiểm tra xem trẻ có nhớ những chữ đã học hôm qua học chưa, hãy tráo những tấm thẻ chữ cái và hỏi trẻ: “Đây là chữ gì?”

Thực ra cách đưa ra những chữ bất ngờ cho trẻ đọc để kiểm tra trí nhớ thường gây ra phản ứng kháng cự ở trẻ. Cha mẹ có thể sử dụng cách làm của bước [5], bày các thẻ chữ cái lên trên bàn sau đó hỏi “Chữ a là chữ nào?” rồi cho trẻ tìm, cách này sẽ giúp trẻ liên tưởng tới cuộc chơi hôm qua và sẽ rất hào hứng chơi với các tấm thẻ. Sau khi đã thực hiện xong bước [5] thì chuyển qua bước [6].

Sau khi ôn tập xong những chữ cái của ngày hôm trước, hãy bắt đầu với chữ cái hàng “ka”, hãy chơi khoảng 6 lần trong một ngày. Khi trẻ nhận ra đây là trò chơi rồi sẽ không còn cảm thấy nặng nề nữa.

Ngày thứ tư: Dạy trẻ nhớ chữ cái hàng "sa"

Trước khi bắt đầu học chữ cái hàng “sa”, cũng giống như hôm trước, hãy ôn lại cho trẻ mười chữ đã học, a, i, u, e, o, ka, ki, ku, ke, ko. Nhưng, nếu đến buổi học thứ tư mà trẻ cảm thấy nhàm chán và đưa ra ý kiến rằng “Trò này, con biết chơi rồi” thì cha mẹ hãy nghĩ đến việc thay đổi cách chơi. Cha mẹ hãy sử dụng những tấm thẻ ít phải tư duy, hoặc thay đổi bầu không khí bằng cách tìm kiếm bạn chơi cùng như anh, chị,... chẳng hạn.

Như thế trẻ sẽ rất hào hứng mà nài nỉ mẹ hãy chơi thêm nhiều lần nữa đấy. Và quan trọng hơn là hãy biết cách khen ngợi trẻ để trẻ thêm hào hứng.

Từ ngày thứ năm đến ngày thứ tám

Ngày thứ năm dạy trẻ hàng “ta”, ngày thứ sáu dạy trẻ hàng “na”, ngày thứ bảy dạy trẻ

hàng “ha”, ngày thứ tám dạy trẻ hàng “ma”, nhưng vẫn phải thường xuyên ôn lại những chữ đã học từ hàng “a”, hàng “ka”, hàng “sa”.

Dần dần lượng chữ cái mà trẻ phải ôn lại ngày càng nhiều, trẻ sẽ phát huy được năng lực tiếp thu và năng lực ghi nhớ mà người lớn phải kinh ngạc đấy.

Hãy dạy trẻ những chữ cái có tự dạng gần giống nhau và dễ nhầm lẫn bằng cách viết những chữ đó lên một tờ giấy thật to và chỉ cho trẻ điểm khác nhau. Với từng từ từng chữ, cha mẹ cũng hãy dạy con bằng cả tình yêu thương và sự ấm áp, điều đó sẽ có hiệu quả rất bất ngờ đấy.

Từ ngày thứ chín đến ngày thứ mười

Ngày thứ chín dạy trẻ nhớ những từ ya, yu, yo. Ngày thứ mười, hãy dạy trẻ hàng “ra” và các từ wa, wo, n.

Vì những từ ra, ri, ru, re, ro phát âm khá khó, nên mẹ hãy phát âm thật chậm, từ từ, từng chữ từng từ một cho trẻ nghe.

Rồi sau đó cũng áp dụng phương pháp dạy trẻ hàng “a”, mẹ hãy dạy trẻ ghi nhớ những chữ này. Nhưng, cần phải xác định mục tiêu và có kế hoạch dạy rõ ràng.

Tùy vào tính cách và độ tuổi của trẻ khác nhau mà tốc độ dạy cũng khác nhau, nhưng sẽ không có sự tiến bộ kinh ngạc nào nếu không kiên trì gây dựng nền móng.

Có một ví dụ tiêu biểu đó là cậu bé Kono, chỉ học trong khoảng mười ngày là đã có thể nhớ được toàn bộ bảng chữ cái hiragana.

Vào tháng 10 năm ngoái, mẹ cậu nói đi nói lại với Kono trước kỳ thi vào trường mẫu giáo rằng “Ngay cả tên của mình còn chẳng viết được, thì làm sao vào được trường mẫu giáo chứ.” Bình thường cậu cũng không được khỏe cho lắm, vào đêm trước kỳ thi bị đau bụng, khóc lóc cả đêm nên chẳng kịp tham gia kỳ thi.

Người mẹ tỏ vẻ tiếc nuối rằng: “Việc học chữ đúng là quá sức, để con có thể thoải mái nhớ được chữ bằng trò chơi, lúc đó tôi đã không biết...”

Phương pháp tinh thần đơn giản này không phải bậc làm cha làm mẹ nào cũng quan tâm và thực hiện. Hãy nhớ rằng vội vàng, đốt cháy giai đoạn là điều cấm kỵ khi dạy chữ cho trẻ. Hãy chọn tốc độ phù hợp với trẻ, đó là việc cần thiết nhất.

3. Phương pháp dạy ngôn ngữ nền tảng nhằm khơi dậy niềm đam mê toán học cho trẻ

Hiểu được ngôn ngữ là cơ sở để học toán học

Nếu trẻ không hiểu ngôn ngữ, thì việc dạy toán học cho trẻ là điều không thể.

Ví dụ như: Xếp một hàng ba viên bi và một hàng 2 viên bi, sau đó hỏi trẻ xem hàng nào nhiều bi hơn? Nếu trẻ không hiểu được ý nghĩa của những câu hỏi đó thì sẽ chẳng có cách nào trả lời được.

Do đó, dạy cho trẻ hiểu được ý nghĩa của thật nhiều từ ngữ có liên quan đến toán học chính là cơ sở để dạy toán học cho trẻ.

Hãy dạy trẻ thật nhiều thật nhiều từ liên quan đến chữ số, toán học như là:

- Ít, nhiều
- Bớt, thêm
- Tăng, giảm
- Đầy, nửa
- To (lớn), nhỏ (bé)
- Giống, khác

- Dài, ngắn
- Cao, thấp
- Trên, dưới
- Trong, ngoài
- Trước, sau
- Trái, phải

Mọi người thường hay cho rằng, năng lực ghi nhớ số của trẻ thường tăng dần theo số tuổi: thông thường 2 tuổi thì trẻ có thể đếm được 2 số, 3 tuổi thì đếm đến hàng 10, 4 tuổi đếm đến 15, 5 tuổi đếm đến 20, 6 tuổi thì đếm đến 100. Nhưng thực tế, năng lực ghi nhớ số của trẻ chưa đạt đến mức đó: 2 tuổi vẫn chưa đếm được, 3 tuổi đếm đến 5, 4 tuổi đếm đến 13, 5 tuổi đếm đến 15, 6 tuổi đếm đến 50.

Trường hợp dạy số cho trẻ từ 0 tuổi, thì khả năng ghi nhớ số của trẻ sẽ cao hơn mức tiêu chuẩn. Khả năng ghi nhớ của trẻ thời điểm đó có thể tương đương với trẻ hai tuổi.

Phương pháp dạy số nhanh nhất là từ khi trẻ 6 tháng tuổi sau sinh, hãy dán những chấm màu lên tờ giấy từ 1, 2, 3, 4 chấm màu sắc sỡ, rồi ngày vài lần để di chuyển quanh giường cũi của trẻ.

Cứ làm như thế và đừng cho rằng trẻ chẳng hiểu gì. Mỗi ngày hãy dành ra hai, ba phút và lặp lại liên tục không ngừng.

Đồng thời, hãy viết các số theo thứ tự từ 1 đến 100 lên một tờ giấy khổ lớn rồi dán lên trên tường. Hàng ngày, vừa chỉ vào chữ số vừa đọc cho trẻ nghe một đến hai lần.

Làm được như vậy, trong khoảng từ 0 – 1 tuổi, năng lực tiếp thu của trẻ sẽ cực kỳ tuyệt vời đấy. Thông qua những hàng số cơ bản đó, trẻ sẽ tiếp thu, sắp xếp và ghi nhớ trong não bộ của mình, sau này trẻ sẽ có khả năng xuất sắc về toán học.

Cứ kiên trì dạy trẻ, các bậc cha mẹ sẽ nhận thấy sự khác biệt ở trẻ. Chỉ sau 1 tuổi, trẻ sẽ cực kỳ hứng thú với việc so sánh đồ vật to nhỏ, dài ngắn đấy.

Hãy cho trẻ làm những bài kiểm tra trắc nghiệm về khả năng thấu hiểu những từ ngữ cơ bản có liên quan đến toán học

Muốn xem trẻ có hiểu những từ ngữ cơ bản có liên quan đến toán học đã được dạy không, cha mẹ có thể kiểm tra bằng một số bài test dưới đây.

Mẹ hãy đặt một bên hai viên bi và một bên một viên bi, sau đó hỏi con xem bên nào

nhiều bi hơn. Cũng làm như thế với năm viên bi, mẹ hãy chia một bên ba viên bi, một bên hai viên bi sau đó hỏi con xem bên nào nhiều bi hơn?

Có hai chiếc bát, cho vào mỗi chiếc bát ba viên bi, sau đó mẹ hãy lấy một viên bi bên chiếc bát này rồi cho vào chiếc bát kia, rồi mẹ hỏi con xem bên nào tăng bi, bên nào giảm bi.

Chia một bên có 2 viên bi, một bên có 1 viên bi, sau đó mẹ hãy cho thêm một viên bi vào bên có 1 viên bi, rồi hỏi con xem số bi giống nhau hay khác nhau.

Cùng một món đồ nhưng hai kích cỡ to nhỏ khác nhau xếp cùng nhau, mẹ hãy hỏi xem cái nào to hơn, cái nào bé hơn.

Xếp ba món đồ cùng loại như búp bê chẳng hạn theo thứ tự lớn nhất, trung bình và bé nhất. Sau đó hỏi trẻ xem con búp bê nào bé nhất.

Hãy tạo ra từng nhóm đồ vật ít, nhiều khác nhau, sau đó chỉ nhìn về trực quan (không dựa trên số lượng đồ vật) và hỏi trẻ xem bên nào nhiều hơn. Ví dụ như: a) Bốn quả quýt với ba quả quýt. b) lượng nước trong hai cốc khác nhau... hãy hỏi trẻ thật nhiều ví dụ.

Xếp hai cây bút chì kích thước dài ngắn khác nhau lên mặt bàn, rồi hỏi trẻ bút nào dài, bút nào ngắn. Lần sau thì xếp ba cây bút chì kích thước dài ngắn khác nhau, rồi hỏi trẻ xem cái nào dài nhất, cái nào ngắn nhất. Sau đó dạy trẻ cách sắp xếp theo thứ tự bút chì từ dài đến ngắn hoặc ngược lại. Sau này tăng dần số bút chì lên 4, 5 cây bút chì (Nếu số lượng tăng lên thì ngay cả với trẻ 4 tuổi việc sắp xếp cũng rất khó khăn).

Dựng hai chiếc bút chì dài ngắn khác nhau đứng lên, sau đó hỏi con cái nào cao hơn, cái nào thấp hơn. Sau đó dựng ba chiếc bút chì dài ngắn khác nhau, rồi hỏi con cái nào cao nhất, sau đó tăng dần số lượng bút chì.

Xếp hai chiếc hộp chồng lên nhau rồi hỏi con cái hộp nào ở trên, cái hộp nào ở dưới. Để con búp bê lên trên ghế, rồi hỏi trẻ xem búp bê ở trên ghế hay ở dưới ghế. Sau đó hãy để con búp bê ở dưới ghế, rồi đặt câu hỏi tương tự.

Có hai chiếc hộp, một chiếc hộp bố mẹ cho bi vào, và một chiếc hộp bố mẹ lấy bi ra. Hỏi con xem chiếc hộp nào bi vừa bị lấy ra và chiếc hộp nào bi vừa được cho vào.

Cho hai con búp bê đứng lên xếp hàng thẳng nhau. Sau đó hỏi xem con búp bê nào đứng phía trước, con búp bê nào đứng phía sau. Tiếp tục xếp ba con búp bê đứng thành hàng dọc liền nhau, rồi hỏi xem con búp bê nào ở đầu, con búp bê nào ở cuối.

Cho trẻ nắm tay búp bê, sau đó hỏi xem trẻ đang nắm búp bê bằng tay trái hay tay phải.

Mẹ hãy nghĩ ra thật nhiều bài test tương tự như thế, rồi để con tập luyện thật nhiều.

Nếu trẻ phát triển theo đúng mức tiêu chuẩn, thì trong khoảng từ 4 – 5 tuổi, trẻ sẽ hiểu được chính xác những từ này. Do đó cha mẹ hãy để con được tiếp thu phương pháp giáo dục 0 tuổi càng sớm bao nhiêu càng tốt bấy nhiêu.

4. 20 phương pháp hiệu quả nhất để giáo dục trẻ từ 0 tuổi

Để phát huy được tính hiệu quả qua việc dạy trẻ từ 0 tuổi, có rất nhiều điểm cần lưu ý. Sau đây là những điểm mà chúng tôi tổng kết trong cả cuốn sách:

1. Trò chuyện cùng trẻ

Khi con ra đời, mẹ hãy trò chuyện thật nhiều với con. Hãy dạy con tên gọi của từng đồ vật ở xung quanh. Nếu mẹ trò chuyện với con từ sớm thì sau này, con sẽ có khả năng trò chuyện đáng kinh ngạc đấy.

2. Bế trẻ ra ngoài

Hãy bế trẻ ra ngoài, nói và chỉ cho trẻ thấy thật nhiều thứ mà mắt trẻ không quan sát được khi ở trong nhà.

Lúc này, đừng cho trẻ ngồi trên xe đẩy ba bánh, mà tốt nhất là nên ôm con và trò chuyện với con. Ôm ấp con và cho con nghe cuộc trò chuyện sẽ mang lại hiệu quả rất tuyệt vời trong việc bồi dưỡng con trở thành một người con ngoan.

3. Kể cho trẻ nghe truyện cổ tích

Hãy kể cho trẻ nghe thật nhiều câu truyện cổ tích. Cha mẹ đừng nghĩ rằng truyện cổ tích đều là những thứ phi hiện thực, chẳng cần dạy cho con làm gì. Chính vì truyện cổ tích mang tính phi hiện thực, nên sẽ phát triển được khả năng giải thích thế giới trừu tượng, thế giới hư cấu và thế giới bị bó hẹp trong những câu chuyện nhằm chán qua những bức tranh. Cha mẹ không nên chỉ dạy con những thứ trong hiện thực cuộc sống này.

Những cuốn tiểu thuyết hay những bức tranh vẽ con người không phải đều là từ hiện thực, mà nó thuộc về thế giới viễn tưởng, thế giới hư cấu, không hiểu được thế giới hư cấu, sẽ chẳng có cái gọi là sự sáng tạo trong văn hóa.

Con người chỉ sống với những gì trong thế giới hiện thực không thôi thì sẽ chẳng thể hiểu được thế giới nghệ thuật.

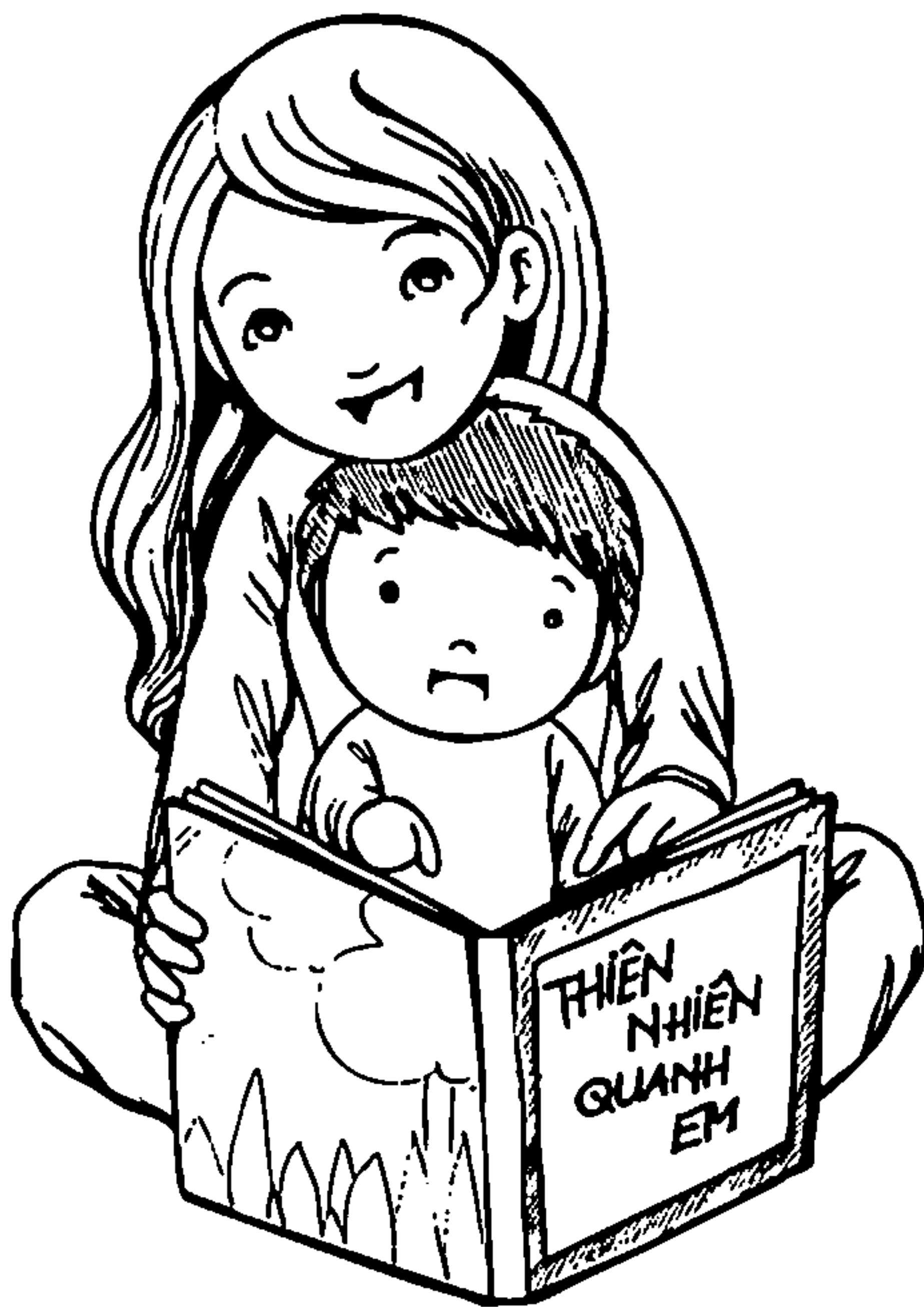
Một tác dụng nữa của việc cho trẻ nghe truyện cổ tích là sẽ phát triển được năng lực thấu hiểu lời của người khác khi nghe bằng tai. Hiểu được nội dung câu chuyện sẽ có khả năng tưởng tượng ra bối cảnh câu chuyện. Thêm nữa, cha mẹ có thể biểu lộ tình cảm của mình rõ rệt vào câu chuyện như mỉm cười, lo lắng, khóc lóc... thì hiệu quả mang lại sẽ càng tốt hơn nữa.

Dạy con theo cách đó sẽ phát triển được năng lực tập trung, chú ý lắng nghe lời người khác nói.

4. Cho trẻ đọc sách tranh

Trẻ từ khoảng 4 – 5 tháng tuổi, hãy mở sách tranh ra đưa đến đúng tầm nhìn của trẻ và nói chuyện với trẻ về nội dung của hình ảnh trong tranh. Lúc đầu có thể trẻ chẳng tỏ vẻ quan tâm gì nhưng dần dần những đường rãnh, nếp nhăn trên bề mặt não trẻ sẽ hình thành ý thức về sách tranh, và rồi đến khoảng 1 tuổi cho trẻ xem sách tranh, trẻ sẽ tỏ ra cực kỳ thích thú.

Có người nói rằng “Tôi đã biết phương pháp giáo dục 0 tuổi, nhưng con tôi đã 1,5 tuổi rồi mà chẳng tỏ vẻ hứng thú với sách tranh gì cả. Tôi phải làm thế nào bây giờ?” Việc trẻ ngay lập tức yêu thích sách tranh là điều không thể. Cha mẹ cần phải dành nhiều tâm sức, mỗi ngày một ít cho trẻ xem sách tranh, cần phải đợi nếp nhăn biểu thị sự quan tâm đến sách tranh trên bề mặt não trẻ hình thành mới được.

5. Cho trẻ tiếp xúc với những bức họa, nghe những bài ca nổi tiếng

Một ngày khoảng 1 đến 2 lần, mẹ hãy mở những ca khúc âm nhạc nổi tiếng cho trẻ nghe.

Ngoài ra, trong phòng cũng nên trang trí thật nhiều những tác phẩm điêu khắc và tranh ảnh. Không chỉ đơn giản nhằm mục đích trang trí, mà quan trọng hơn mẹ hãy nói cho trẻ nghe về những tác phẩm điêu khắc, bức danh họa đó.

Tranh ảnh thì nên dán những bức thay đổi nhau. Ít nhất một tháng thay ảnh một lần. Hoặc cha mẹ có thể mua những bức tranh nổi tiếng thế giới nhưng được phục chế lại sẽ dễ dàng hơn.

6. Hãy đưa con đi dạo hàng ngày

Khi trẻ được 1, 2 tuổi hãy thường xuyên đưa con đi dạo bộ.

Lúc này, không phải chỉ đi bộ không mục đích, mà cần thiết nhất là vừa đi vừa trò chuyện cùng con. Trẻ nhìn thấy cái gì trong tự nhiên mẹ cần phải trò chuyện với con về thứ đó, ví dụ như viên sỏi, cây cỏ hoa lá,... Để làm được điều ấy, cha mẹ cũng cần phải học qua các cuốn sách giới thiệu về các sự vật đó.

Đây là cách thức giáo dục tốt nhất nhằm khơi dậy sự gần gũi với tự nhiên cho trẻ. Nhưng không nên theo chủ nghĩa nhồi nhét kiến thức, mà là khơi dậy niềm hứng thú của trẻ. Hãy kể cho trẻ nghe những câu chuyện gắn liền với các sự vật đó.

Con trai của Karl Witte vì học được rất nhiều tri thức về động vật và thực vật từ cha mình nên sau này, cậu có thể hiểu hết các sách về động vật học, thực vật học mà chẳng gặp khó khăn gì.

7. Không nói lời đe dọa

Không được nói những lời dọa dẫm làm cho trẻ sợ. Không được nói những câu kiểu như nếu con không ngoan thì ông ba bị sẽ bắt đi. Như thế là khiến trong đầu trẻ hình thành một nỗi sợ hãi rất lớn. Sau này dù đã học đến lớp ba, lớp bốn nhưng trẻ cũng chẳng dám đi một mình vì sợ.

8. Không sử dụng những từ ngữ cấm chỉ

Cha mẹ không nên dạy con bằng những từ ngữ cấm chỉ, phủ nhận. Trong quá trình dạy con, mẹ tuyệt đối không được phép vô tình nói những câu như “Vì rất nguy hiểm nên mẹ cấm con không được dùng kéo”, “Không được cắt giấy thế này”, “Không được ra ngoài.” Nói những câu đó là cha mẹ đã tự tay ngắt đi tố chất tích cực mà con đang mạnh mẽ phát triển đấy.

Tốt nhất là nếu con muốn sử dụng kéo thì mẹ hãy đóng vai trò vừa là người giám sát vừa hướng dẫn con cách sử dụng. Nếu con muốn ra ngoài hãy cứ cho con đi. Nên cho con trải nghiệm những việc hơi nguy hiểm một chút thì tốt hơn. Nếu dạy con mà chỉ tránh những việc đó, thì dù đã đi học, trẻ cũng không thể làm được bất cứ việc gì cùng các bạn cả, lúc nào cũng chỉ nơm nớp sợ hãi nguy hiểm mà thôi.

9. Không sử dụng cách nói mang tính phủ định

Trước mặt các bà mẹ khác, mẹ hay nói con mình rằng: “Con tôi chẳng chịu ngồi yên một chỗ gì cả” hay “Con tôi chẳng biết làm gì cả”, hay “Nó chẳng chịu nghe lời bao giờ”... Mẹ không nên nói ra miệng những lời phủ định con như thế. Đó là những điều tuyệt đối không được nói ra. Nếu thường xuyên nói ra trẻ sẽ phát triển thành đứa trẻ mà mẹ hay chê trách đó.

10. Lúc khen hãy khen các hành động

Ngược lại, cũng không được phép khen con là “Con tôi rất tuyệt vời”... Như thế trẻ sẽ tự kiêu, rảnh ta đây. Không nên chỉ khen con mà hãy khen hành vi mà con làm.

Tùy từng lúc mà có những lời khen cho phù hợp. Hãy khen thông qua những hành động cụ thể con đã làm như “Con làm tốt đấy!”, “Được đấy con trai/con gái”. Đó là bí quyết

để sau này con biết công nhận việc của người khác đã làm.

II. Không cho trẻ xem ti vi

Cha mẹ không nên cho trẻ xem ti vi. Cho trẻ nhỏ xem ti vi thì cấu tạo của đại não sẽ bị phá hoại, đó là công bố của các giáo sư thuộc Đại học Australia.

Vì ti vi sử dụng luồng điện cao áp 220V, rồi phóng xạ ra những tia âm cực, tia này sẽ làm tổn thương lá não trước (vùng năng lực tư duy) của con người. Tia đó cứ tích dần tích dần thì khoảng mấy chục năm sau con người có khả năng mắc bệnh máu trắng. Đó là lời cảnh báo đối với tất cả mọi người. Ở Nhật, có nghiên cứu công bố rằng, việc cho trẻ xem ti vi sẽ làm tổn thương đến đại não và rất có thể khả năng mắc chứng tự kỷ sẽ rất cao.

12. Dạy chữ cho con từ sớm

Hãy dạy chữ cho con từ sớm nhất có thể. Ở chương này chúng tôi đã gợi ý lộ trình và phương pháp để dạy chữ cho con hiệu quả.

Nếu trẻ có năng lực đọc sách cao thì việc giáo dục sau này sẽ rất nhàn. Để bồi dưỡng năng lực này cho trẻ, hãy luyện cho trẻ thói quen đọc thầm từ sớm. Trong khoảng 4 – 5 tuổi, nếu trẻ có thói quen đọc thầm, thì tốc độ đọc và cả chất lượng đọc của trẻ sẽ đạt ở mức cao.

Thế nhưng, khi trẻ được 1, 2 tuổi, trong khi dạy chữ, có một vài điểm mà cha mẹ phải lưu tâm, đó là cái gọi là đường cong trưởng thành.

Việc dạy chữ nên bắt đầu từ sớm, càng gần 0 tuổi thì thành quả ban đầu hầu như không thể hiện rõ, có cảm giác như bị ngưng trệ vậy. Thế nhưng nếu vẫn kiên trì rèn luyện cho trẻ, thì sau này, khi bắt đầu trưởng thành, trẻ sẽ trở nên vượt trội hơn hẳn những đứa trẻ bình thường, năng lực được nâng lên tầm cao mới.

Cha mẹ cần phải nắm bắt được những điểm quan trọng trong trẻ, từ khi trẻ có thể nhớ được chữ cho đến khi kỹ năng đọc phát triển.

Ngoài ra, điều quan trọng nhất cần phải lưu tâm khi dạy chữ cho trẻ đó là:

+ Trò chuyện thật nhiều với con

+ Hãy đọc sách tranh cho con

+ Thêm một điểm nữa, quan trọng hơn cả đó là mẹ hãy kể lặp đi lặp lại cho con nghe, để lần tới trẻ có thể kể lại được câu chuyện đó.

Việc trẻ có thể kể lại được chuyện mà mẹ đã kể là việc rất quan trọng, bởi muốn làm được việc đó trẻ cần phải có năng lực rất siêu việt. Ngay đến khi vào lớp bốn tiểu học, có nhiều đứa trẻ chưa thể kể lại được câu chuyện mà chúng từng nghe. Những trẻ như thế bị

yếu năng lực tư duy, dù cho làm văn cũng chẳng thể làm ra được những bài văn hay.

Trẻ từ khoảng 2, 3 tuổi, cha mẹ hãy không ngừng luyện cho trẻ kể đi kể lại chuyện mẹ đã kể.

13. Dạy đi dạy lại thật nhiều lần

Để bồi dưỡng năng lực cho trẻ, điều quan trọng hơn hết là cha mẹ hãy dạy đi dạy lại một nội dung giống nhau.

Cha mẹ cần phải biết rằng để trẻ nhớ được một thứ gì đó phải cần ít nhất khoảng ba tháng. Ví dụ như, để trẻ có thể đọc được các chữ cái hàng a trong bảng chữ cái Hiragana: a, i, u, e, o, hứng thú với việc đọc sách và xem đi xem lại sách nhiều lần phải mất ít nhất khoảng 3 tháng trời. Vì đại não của con người hoạt động như thế.

Con người, để làm được việc gì không tốn công mất sức nhiều trong lúc vô thức, thì các tế bào thần kinh trong đại não phải có sự thống nhất hài hòa, kết nối chặt chẽ tạo thành một mạng lưới. Sau khi mạng lưới này được hoàn thiện, thì việc tiếp nhận những sự vật sự việc xung quanh sẽ trở nên dễ dàng hơn.

Mạng lưới này được hình thành là nhờ các tế bào thần kinh xung quanh quần ben lại. Để đề phòng các tế bào khác không trà trộn vào đó thì cần phải có một thứ gọi là mô bao bọc. Do đó, muốn mạng lưới này được hình thành cần phải có hàng trăm kích thích. Sự phát triển và kết hợp của các tế bào thần kinh này cũng chẳng thể nào chỉ có được trong một vài ngày, tối thiểu phải mất tới ba tháng mới có hy vọng.

Để trẻ đứng vững được cũng phải mất ba tháng. Để có thể lộn qua xà ngang được thoải mái cũng phải luyện tập ba tháng. Để đánh bóng bay đúng hướng và đoán định được hướng bóng đập trở lại cũng phải tập ba tháng, trẻ nhớ được bảng cửu chương cũng phải học đi học lại ba tháng.

14. Luyện khả năng ghi nhớ

Hãy rèn luyện khả năng ghi nhớ ngay từ khi con còn nhỏ, chúng ta có thể tham khảo phương pháp giáo dục con từ 0 tuổi do cha của Goethe đã dạy ông.

Cha của Goethe là một quân nhân, kỷ luật rất cao, đã tiến hành dạy cậu con trai của mình. Và Goethe có thể ghi nhớ rất nhiều việc ngay từ khi còn đang nằm trong nôi. Cha của Goeth vừa ẵm con vừa đi dạo trên đường, vừa cho con xem và trò chuyện với con về rất nhiều thứ mà hai cha con nhìn thấy. Do đó, Goethe vừa chơi mà vừa học được rất nhiều kiến thức.

Ở Đức có nhiều bài đồng dao đơn giản mà dễ nhớ, cha của Goethe đã dạy cho cậu rất nhiều bài đồng dao như thế. Những bài đồng dao với vần điệu dễ nhớ khiến vốn từ của cậu bé Goethe ngày càng phong phú. Theo đó trí lực của Goethe dần phát triển, chưa đầy 4 tuổi, cha đã dạy cậu đọc sách, tận dụng những cuốn sách có vần điệu.

Goethe lớn hơn một chút, cha cậu dẫn cậu đi dạo xung quanh và vào thành phố Frankfurt. Ông kể cho cậu nghe rất nhiều chuyện liên quan đến lịch sử, địa lý của vùng này. Hồi ấy, ông cũng tận dụng những cuốn sách viết về lịch sử, địa lý bằng thơ để dạy cho cậu.

Việc dạy Goethe, không thể không kể đến công lao của mẹ cậu nữa. Công lao của mẹ cũng chẳng kém gì công lao của cha. Bà thường xuyên trò chuyện với con, hồi Goethe 2 tuổi, ngày nào bà cũng kể cho con nghe một câu chuyện sinh hoạt hàng ngày.

Không được phép coi việc luyện trí nhớ này là thứ vô bổ, ngốc nghếch. Cha mẹ hãy nhớ rằng, giai đoạn con từ 2 – 3 tuổi là con có khả năng ghi nhớ siêu phàm, chẳng khác thiên tài là bao.

Thời điểm này nếu càng được rèn luyện trí nhớ một cách tích cực, thì trí não của trẻ càng trở nên thông minh vượt trội. Thực tế đã có trẻ 2 tuổi ghi nhớ được hàng trăm tên thi sĩ thời xưa rồi.

Cha mẹ nên hiểu một điều rằng nếu không kiên trì liên tục luyện tập, dù khả năng ghi nhớ của trẻ có siêu việt thế nào, thì nó cũng giảm dần theo thời gian (Nguyên lý giảm dần đều).

Do đó, nếu cha mẹ muốn phát triển tài năng cho con mình thì phải rèn luyện liên tục và không ngừng đổi mới phương pháp.

15. Rèn luyện năng lực tư duy

Để nâng cao năng lực và trí tuệ của trẻ, không chỉ cần rèn luyện năng lực ghi nhớ mà cha mẹ cũng cần chú ý nâng cao năng lực tư duy cho con ngay từ khi 3 tuổi.

Cha mẹ nên biết rằng, giai đoạn trước 6 tuổi, nếu càng được bồi dưỡng năng lực tư duy thì hoạt động trí tuệ của trẻ càng phát triển.

Hoạt động của vùng ghi nhớ và hoạt động của vùng tư duy nằm ở những vị trí khác nhau trong đại não. Hoạt động của vùng ghi nhớ ở lá não trái, còn hoạt động của vùng tư duy ở lá não trước. Lá não trước nếu được rèn luyện thường xuyên sẽ trở nên rất xuất sắc, nhưng nếu không được kích hoạt thì sẽ trở nên thoái hóa dần và kém phát triển. Những phần đại não không được kích hoạt sẽ không phát triển được và dần trở nên suy thoái.

Nếu chỉ dạy cho trẻ nhớ mà không dạy cách tư duy thì chỉ số thông minh của trẻ sẽ không nâng cao được. Nếu thường xuyên rèn luyện năng lực tư duy thì chỉ số thông minh của trẻ sẽ được nâng cao. Ngoài phương pháp luyện tập năng lực tư duy bằng những bài luyện tập trí tuệ hiệu quả, còn có một phương pháp truyền cảm hứng thông qua các trò chơi.

16. Cho trẻ vận động hết mình

Cha mẹ không được chỉ nghiêng về việc dạy trí lực cho con mà quên không chú tâm

đến các phương diện như sức khỏe, vận động, đạo đức, lễ nghi phép tắc, tình cảm,...

Khi trẻ được 2 tuổi, ngày nào cha mẹ cũng nên đưa con đi chạy bộ. Ban đầu, rèn luyện cho trẻ chạy bộ, mỗi ngày 10 mét, 20 mét. Đây là thời điểm thích hợp để sau này trẻ có được khả năng vận động tốt.

Tập cho trẻ đu xà. Tiến sĩ Glenn Doman, được nhắc đến ở đầu chương là người chuyên trị liệu những tổn thương về não bộ, đã cho trẻ đu xà trong khoảng một phút mỗi ngày. Sau một thời gian dài nghiên cứu, ông đã phát hiện ra một phương pháp trị liệu hữu hiệu.

Ngay cả đối với trẻ bình thường, việc cho trẻ đu xà đơn, cũng là cách rất tuyệt vời để phát triển gân cốt và tính nhẫn nại kiên trì của trẻ.

Hãy dạy trẻ dần dần để trẻ có thể đạt đến mức đan chéo tay vào nhau rồi đu người, di chuyển từ đầu này sang đầu kia của xà.

17. Làm cuốn sổ ngôn ngữ

Để tăng số lượng từ vựng cho trẻ, cha mẹ hãy kiên trì làm những việc sau đây:

Làm một cuốn “sổ ngôn ngữ” cho trẻ. Mẹ hãy viết vào góc trên cùng bên phải của từng trang sách các chữ cái theo thứ tự Alphabet.

Tiếp đó trong mỗi trang, hãy viết các chữ bắt đầu bằng chữ cái đó. Hãy dạy trẻ cách viết những từ mà trẻ nhìn thấy vào trang sách theo đúng vị trí của chữ cái đầu trong cuốn sổ.

Hãy dạy cho trẻ cách phân biệt danh từ, động từ, tính từ... Làm như thế, bạn sẽ cực kỳ kinh ngạc với số lượng từ vựng mà con mình thu nhận được và tri thức mà con mình học được.

18. Ghi lại những sách đã đọc

Hãy dạy trẻ ghi lại những cuốn sách đã đọc khi 2 tuổi. Mỗi cuốn sách đó như thế này, có mấy tập, mỗi tập bao nhiêu trang đều để trẻ tự ghi chép lại. Những ghi chép quý báu đó để sau này con biết được quá trình phát triển của bản thân. Lại thêm việc ghi số trang, số tập của sách cũng là cách phát triển năng lực ghi chép của trẻ và khích lệ trẻ nâng cao tinh thần đọc sách hơn.

19. Cho trẻ học cách phát kiến ý tưởng

Hãy chuẩn bị cho con những cuốn từ điển dành riêng cho trẻ. Cho trẻ tra cứu cách viết chữ Hán đúng và ý nghĩa của từ đó bằng cuốn từ điển ấy.

Một người chỉ ngồi lên xe và được đưa đến một địa chỉ đã biết sẵn thì khó lòng nhớ được đường đi. Nhưng nếu tự mình dựa vào tấm bản đồ, tự tìm đường đi đến đó, thì chắc

chấn sẽ nhớ được đường. Cũng giống như vậy, việc tự mình vất vả tìm kiếm, tra cứu từ điển để hiểu được một từ, biết thêm được điều mới sẽ tốt hơn là để cha mẹ lúc nào cũng dạy.

Do đó, để trẻ gần gũi với từ điển là việc cực kỳ quan trọng.

20. Nuôi dưỡng trẻ bằng “bốn tay”

Cuối cùng, việc quan trọng nhất trong khi nuôi dạy trí tuệ cho trẻ từ sau khi sinh cho đến 1 tuổi là cha mẹ phải nuôi dưỡng bằng “bốn tay”.

Bốn tay đó là: Tay tình yêu, tay chăm bẵm, tay ngôn ngữ và tay khen ngợi.

Để trẻ khỏe mạnh ngay từ khi chào đời, trong khoảng 1 năm sau sinh, tuyệt đối không được khiếm khuyết tay nào trong bốn tay trên.

Các bậc cha mẹ cần phải biết rằng ngay từ khi còn trong bụng mẹ, trẻ đã có thể hiểu được những lời nói của cha mẹ. Nếu truyền cho con tình yêu thương, sự quan tâm ngay từ khi con còn chưa chào đời, thì sau khi sinh ra, con sẽ có năng lực tiếp thu và mang trái tim hoàn toàn khác.

Khi con chào đời, cha mẹ hãy dành trọn vẹn bốn tay này cho con. Như thế việc nuôi dạy con khỏe mạnh về thể chất, mạnh mẽ về tâm hồn sẽ chẳng có gì khó khăn nữa.

Nói chuyện gì với em bé trong bụng?

Dưới đây là những gợi ý của nhà giáo dục Nhật nổi tiếng Shichida Makoto và bác sĩ Sakamoto Seiichi, nguyên chủ tịch hội bác sĩ sản khoa Nhật Bản về cách bố mẹ trò chuyện với em bé trong bụng.

Bắt đầu nói chuyện với con từ lúc nào?

Từ tuần thứ 20 trở đi thính giác của thai nhi đã phát triển, em bé đã có thể nghe được âm thanh bên ngoài nên cha mẹ hãy tích cực trò chuyện với con mình.

Nói “mẹ yêu con” và những câu chuyện thường ngày

Mỗi ngày mẹ hãy thường xuyên nói với bé rằng “mẹ yêu bé”, thường xuyên hỏi han xem bé có khỏe hay không, những lời động viên mong bé sẽ sinh ra thật khỏe mạnh... Mẹ cũng có thể kể cho con nghe những việc hằng ngày mẹ làm, thời tiết hôm nay ra sao... Những điều tưởng chừng như đơn giản ấy nhưng lại có hiệu quả rất tuyệt vời vì nó giúp bé sinh ra khỏe mạnh, giúp bé phát triển khả năng ngôn ngữ ngay từ khi còn trong bụng mẹ, đồng thời nó còn giúp tinh thần người mẹ trở nên thoải mái, giảm bớt lo lắng.

Bé yêu giọng nói của bố

Các em bé sẽ nghe được âm thanh nói chuyện bình thường ở khoảng 200 - 1000Hz sẽ ở cường độ âm trầm 30 - 40 dB. Sóng có tần số thấp thì sẽ dễ dàng truyền trong nước ối hơn sóng tần số cao. Đó là lí do em bé sẽ thích nghe giọng nói nhẹ nhàng, âm trầm và không thích tiếng cãi nhau là vậy. Nếu so sánh tần số sóng âm của nam và nữ thì sóng âm của nam trầm hơn của nữ, do đó các em bé thích nghe giọng của bố hơn mẹ, đồng thời thích nghe nhạc cổ điển cũng là vì lí do đó.

Các ông bố hãy tích cực nói chuyện với bé như xoa bụng bé và trò chuyện như hỏi han xem bé có khỏe không, thường xuyên nói với bé là bố rất là yêu bé, chào hỏi bé khi đi làm và đi về nhà... Ngoài ra các ông bố ở Nhật còn rất tích cực đọc ehon, đọc truyện thiếu nhi cho bé trong bụng nghe trước giờ đi ngủ hoặc là vào thời gian rảnh rỗi. Điều này sẽ khiến em bé trong bụng sẽ dần quen với giọng của bố, yêu bố hơn và thích nghe đọc truyện sau khi ra đời.

Bài tập thư giãn và trò chuyện của chuyên gia giáo dục sớm Shichida

Trong cuốn sách Thai giáo của mình, tác giả Shichida Makoto đã giới thiệu bài tập mẹ và bé trò chuyện cùng nhau để giúp truyền tải tình cảm và suy nghĩ của mẹ dành cho bé thông qua phương pháp âm thị kết hợp với hít thở như sau:

- Mỗi ngày hãy dành 10-15 phút buổi sáng và tối để trạng thái tinh thần thoải mái nhất và tập trung nói chuyện với em bé trong bụng.

- Ngồi ở tư thế giống như ngồi thiền, khoanh hai chân lại, buông lỏng hai vai và đặt tay vào bụng để cảm nhận em bé hoặc là đặt tay lên đùi lòng bàn tay ngửa.

- Tiếp đến, nhắm mắt lại tưởng tượng mình đang đưa ý thức lên trên đỉnh đầu và giữ tâm trạng bình ổn, thoải mái. Sau đó, tưởng tượng đến vùng mắt, mũi và miệng để loại bỏ hết căng thẳng rồi từ từ hít thở đều đều.

- Hãy tự nói với bản thân mình rằng tâm trạng của mình lúc này rất thoải mái, rồi dần dần trong suy nghĩ hãy liên tưởng đến hình ảnh em bé trong bụng. Hãy nhắn nhủ với bé những điều bạn suy nghĩ như “mẹ rất vui vì có con xuất hiện trên đời, bố mẹ rất yêu con”, hay là “con của mẹ hãy sinh ra thật khỏe mạnh nhé”, hoặc nhắn nhủ bất kỳ điều gì bạn mong muốn ở bé.

Bé có thể nhớ những gì bố mẹ kể

Rất nhiều các em bé Nhật khi được hỏi lại kí ức trong bụng mẹ đã nhớ lại được rằng trong bụng mẹ rất tối, đầy nước nhưng rất ấm áp. Có em khi được mẹ đọc lại cho nghe những cuốn truyện ehon khi còn mang thai, hoặc được dẫn đến những nơi mà hồi mang thai mẹ hay đi chơi đều nói rằng con đã nghe truyện này khi còn trong bụng mẹ đấy, hoặc con đã từng nhìn thấy cảnh này rồi...

Nguyễn Thị Thu

Yeutretho/ Seatimes

Giới thiệu 65 ngày dạy dot card theo phương pháp Shichida

Chu kỳ đầu tiên

Ngày 1: dạy thẻ dot card 1-10.

Ngày 2: dạy thẻ dot card 6-15.

Ngày 3: dạy thẻ dot card 11-20.

Ngày 4: dạy thẻ dot card 16-25.

Ngày 5: dạy thẻ dot card 21-30.

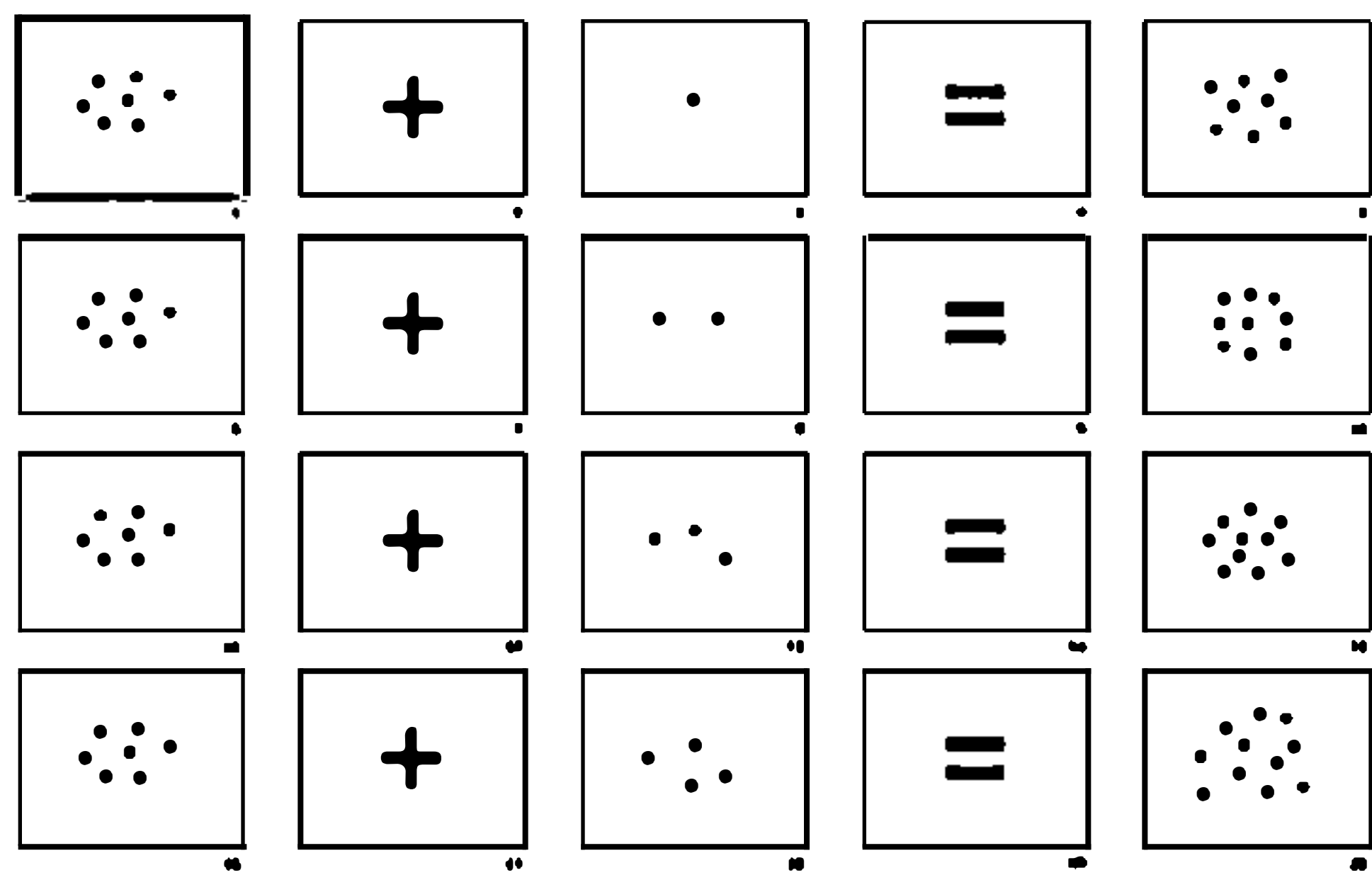
Ngày 6: dạy thẻ dot card 26-35.

Ngày 7: dạy thẻ dot card 31-40.

Ngày 8: dạy thẻ dot card 36-45.

Ngày 9: dạy thẻ dot card 41-50.

Học phép cộng

Trước khi bắt đầu bạn hãy nói: “Hôm nay chúng ta bắt đầu học toán cộng nhé!”

Ngày 10: 1+1, 1+2, 1+3, 1+4, 1+5, 1+6, 1+7, 1+8, 1+9.

Nói: “Một cộng một” và flash thẻ hai chấm.

Nói: “Một cộng hai” và flash thẻ ba chấm.

Nói: “Một cộng ba” và flash thẻ bốn chấm.

Nói: “Một cộng bốn” và flash thẻ năm chấm.

Nói: “Một cộng năm” và flash thẻ sáu chấm.

Nói: “Một cộng sáu” và flash thẻ bảy chấm.

Nói: “Một cộng bảy” và flash thẻ tám chấm.

Nói: “Một cộng tám” và flash thẻ chín chấm.

Nói: “Một cộng chín” và flash thẻ mười chấm.

Ngày 11: 2+2, 2+3, 2+4, 2+5, 2+6, 2+7, 2+8, 2+9 và giờ thẻ tương ứng như ngày số 10.

Ngày 12: 3+2, 3+3, 3+4, 3+5, 3+6, 3+7, 3+8

Ngày 13: 4+2, 4+3, 4+4, 4+5, 4+6, 4+7, 4+8

Ngày 14: 5+2, 5+3, 5+4, 5+5, 5+6, 5+7, 5+8.

Ngày 15: 8+3, 5+3, 4+5, 2+3, 3+1, 6+1, 4+2, 1+2, 1+1.

Ngày 16: 12+14, 7+31, 28+6, 14+17, 23+7, 24+3, 11+26, 9+4, 5+27, 21+4

Ngày 17: 14+6, 7+8, 4+5, 11+8, 9+13, 12+6, 8+9, 17+22, 5+32, 18+23

Ngày 18: 7+11, 13+12, 8+9, 21+18, 18+11, 5+26, 3+9, 7+31, 6+17, 17+23

Ngày 19: 15+22, 3+17, 12+30, 11+11, 2+29, 24+17, 19+2, 8+26, 3+41, 7+16.

Học phép trừ

Nói với con bạn hôm nay chúng ta học phép trừ.

Ngày 20: 10-1, 10-2, 10-3, 10-4, 10-5, 10-6, 10-7, 10-8, 10-9.

Nói: “Mười trừ một” và flash thẻ chín chấm.

Nói: “Mười trừ hai” và flash thẻ tám chấm.

Nói: “Mười trừ ba” và flash thẻ bảy chấm.

Nói: “Mười trừ bốn” và flash thẻ sáu chấm.

Nói: “Mười trừ năm” và flash thẻ năm chấm.

Nói: “Mười trừ sáu” và flash thẻ bốn chấm.

Nói: “Mười trừ bảy” và flash thẻ ba chấm.

Nói: “Mười trừ tám” và flash thẻ hai chấm.

Nói: “Mười trừ chín” và flash thẻ một chấm.

Ngày 21: 20-1, 20-4, 20-5, 20-7, 20-11, 20-12, 20-14, 20-18, 20-19.

Ngày 22: 30-1, 30-2, 30-3, 30-5, 30-7, 30-8, 30-11, 30-20, 30-22, 30-29.

Ngày 23: 19-6, 20-5, 11-10, 31-9, 25-6, 45-13, 17-11, 12-8, 33-13, 22-6.

Ngày 24: 39-27, 12-6, 21-4, 16-9, 41-12, 50-6, 32-18, 28-5, 48-14, 16-7

Học phép nhân

Nói với con bạn hôm nay chúng ta học phép nhân.

Ngày 25: 2×2 , 2×3 , 2×4 , 2×5 , 2×6 , 2×7 , 2×8 , 2×9 .

Nói: “Hai lần hai” và flash thẻ bốn chấm.

Nói: “Hai lần ba” và flash thẻ sáu chấm.

Nói: “Hai lần bốn” và flash thẻ tám chấm.

Nói: “Hai lần năm” và flash thẻ mười chấm.

Nói: “Hai thời gian sáu” và flash thẻ mười hai chấm.

Nói: “Hai lần bảy” và flash thẻ mười bốn chấm.

Nói: “Hai lần tám” và flash thẻ mười sáu chấm.

Nói: “Hai lần chín” và flash thẻ mười tám chấm.

Ngày 26: 3×2 , 3×3 , 3×4 , 3×5 , 3×6 , 3×7 , 3×8

Ngày 27: 4×4 , 4×5 , 4×6 , 4×7 , 4×8 , 4×9

Ngày 28: 5×5 , 5×6 , 5×7 , 5×8 , 5×9

Ngày 29: 6×4 , 6×5 , 6×6 , 6×7 , 6×8

Ngày 30: 7×1 , 7×2 , 7×3 , 7×4 , 7×5 , 7×6

Ngày 31: 8×1 , 8×2 , 8×3 , 8×4 , 8×5 , 8×6

Ngày 32: 9×1 , 9×2 , 9×3 , 9×4 , 9×5

Ngày 33: 10×1 , 10×2 , 10×3 , 10×4 , 10×5

Ngày 34: 3×2 , 4×3 , 3×7 , 10×4 , 3×16 , 3×6 , 15×3 , 5×6 , 13×3 , 5×4 .

Học phép chia

Nói với con bạn hôm nay chúng ta học phép chia.

Ngày 35: $6 \div 2$, $10 \div 2$, $14 \div 2$, $18 \div 2$, $20 \div 2$, $24 \div 2$, $26 \div 2$, $46 \div 2$, $50 \div 2$, $34 \div 2$, $4 \div 2$, $16 \div 2$.

Nói: “Sáu chia hai” và flash thẻ ba chấm.

Nói: “Mười chia hai” và flash thẻ năm chấm.

Nói: “Mười bốn chia hai” và flash thẻ bảy chấm.

Ngày 36: $6 \div 3$, $9 \div 3$, $12 \div 3$, $15 \div 3$, $18 \div 3$, $27 \div 3$, $30 \div 3$, $33 \div 3$, $36 \div 3$, $39 \div 3$, $42 \div 3$, $45 \div 3$.

Ngày 37: $8 \div 4$, $12 \div 4$, $16 \div 4$, $20 \div 4$, $24 \div 4$, $28 \div 4$, $32 \div 4$, $36 \div 4$, $40 \div 4$, $44 \div 4$, $48 \div 4$.

Ngày 38: $10 \div 5$, $15 \div 5$, $20 \div 5$, $30 \div 5$, $35 \div 5$, $40 \div 5$, $45 \div 5$, $50 \div 5$.

Ngày 39: $12 \div 6$, $18 \div 6$, $24 \div 6$, $30 \div 6$, $36 \div 6$, $42 \div 6$, $48 \div 6$.

Toán tổng hợp

Ngày 40: $3+2-1$, $23+12+1$, $44-4+2$, $31-31+16$, $10-2+1$, $7-2+10$, $20-3+21$, $15-5+15$, $9+2-6$, $7+3-2$.

Ngày 41: $18+4-8$, $32-2+10$, $6+8-7$, $26-20+9$, $40-12+8$, $14+39-8$, $29-9+5$, $46-4-12$, $34+8-20$.

Ngày 42: $36-18+7$, $25+23-19$, $15+3-10$, $30-9+13$, $52-49+16$, $8+9-6$, $27+18-8$, $34-15+8$, $5+9+8$, $4+8+11$.

Ngày 43: $1 \times 2 \times 3$, $5 \times 1 \times 2$, $2 \times 5 \times 5$, $3 \times 2 \times 4$, $3 \times 3 \times 5$, $2 \times 3 \times 2$, $4 \times 2 \times 5$, $3 \times 1 \times 1$, $1 \times 2 \times 2$, $3 \times 2 \times 6$.

Ngày 44: $2 \times 2 \times 3$, $5 \times 1 \times 3$, $3 \times 3 \times 3$, $9 \times 2 \times 3$, $17 \times 2 \times 1$, $2 \times 4 \times 2$, $2 \times 8 \times 3$, $4 \times 3 \times 3$, $11 \times 2 \times 2$, $3 \times 7 \times 2$.

Ngày 45: $6 \div 2 \div 3$, $20 \div 5 \div 2$, $80 \div 4 \div 4$, $60 \div 2 \div 5$, $64 \div 2 \div 8$, $68 \div 2 \div 2$, $54 \div 2 \div 3$, $45 \div 3 \div 5$, $90 \div 3 \div 2$, $40 \div 2 \div 1$.

Ngày 46: $48 \div 6 \div 2$, $84 \div 2 \div 7$, $32 \div 2 \div 2$, $24 \div 4 \div 2$, $64 \div 4 \div 8$, $90 \div 6 \div 3$, $50 \div 10 \div 5$, $42 \div 1 \div 3$, $72 \div 2 \div 3$, $78 \div 2 \div 1$.

Ngày 47: $2 \times 2 \div 2$, $3 \times 2 \div 6$, $4 \div 2 \times 3$, $6 \div 2 \times 3$, $5 \div 1 \times 5$, $5 \times 2 \div 1$, $7 \times 3 \div 3$, $1 \times 4 \div 1$, $6 \times 1 \div 2$.

Ngày 48: $6 \times 2 \div 4$, $9 \div 3 \times 2$, $50 \div 5 \times 2$, $2 \times 10 \div 2$, $9 \div 1 \times 3$, $6 \div 2 \times 6$, $7 \times 5 \div 1$, $4 \div 4 \times 8$, $3 \times 5 \div 3$, $8 \div 4 \times 2$.

Ngày 49: $(2-1) \times 3$, $(4+5) \times 5$, $(3+1) \times 3$, $(5-1) \times 2$, $(14-3) \times 4$, $(4+3) \times 7$, $(1+3) \times 9$, $(26-20) \times 5$, $(7+3) \times 5$, $(40-37) \times 6$.

Ngày 50: $(6+10) \div 2$, $(20-10) \div 5$, $(42-2) \div 4$, $(56-20) \div 6$, $2 \times 3-3$, $5 \times 8+2$, $16 \div 2-3$, $18 \div 9+7$, $14 \times 3+4$, $52 \div 26-1$.

Ngày 51: $(8-4) \div 4$, $(9-3) \times 2$, $(50-5) \div 5$, $(2+10) \times 3$, $(9-1) \div 4$, $(62-8) \div 9$, $7 \times 3+12$, $18 \div 9-1$, $32 \div 4+13$, $81 \div 9-9$.

Ngày 52: $(18+3) \times 2$, $(11+21) \div 8$, $(7-5) \times 6$, $(29-11) \div 2$, $(5+15) \div 10$, $(23+33) \div 7$, $(43-36) \times 4$, $(11+8) \times 2$, $(40-24) \times 3$, $(16-7) \times 3$.

Ngày 53: $45 \div 9 \times 4$, $8 \times 5 \div 4$, $9 \div 3 \times 2$, $8 \times 4 \div 2$, $50 \div 5 \times 4$, $3 \times 10 \div 2$, $14 \div 7 \times 6$, $4 \times 8 \div 4$, $8 \times 3 \div 1$, $7 \times 7 \div 7$.

Ngày 54: $(75-50) \times 2 - 10$, $(18+4) \div 11 + 5$, $(7+14) \times 3 - 17$, $(63-23) \div 10 + 12$, $(52+12) \div 2 - 30$.

Thẻ số

Ngày 55: Giới thiệu các thẻ số từ 1 đến 15. Show phương trình thẻ số 1 bằng thẻ 1 chấm, thẻ số 2 bằng thẻ 2 chấm,...

Ngày 56: Giới thiệu thẻ số 16-30.

Ngày 57: Giới thiệu thẻ số 31-40.

Ngày 58: Giới thiệu thẻ số 41-50.

Làm phép toán bằng trí tưởng tượng

Ngày 59: Yêu cầu con của bạn nghĩ đến 1 số từ 1 đến 10.

Ngày 60: Yêu cầu con của bạn chuyển các số đó về chấm.

“Hiện đang có được tám chấm xuất hiện trong đầu con phải không – nó xuất hiện chưa?”

“Bây giờ nó biến thành thẻ số 8 rồi phải không – nó thay đổi chưa?”

Ngày 61: “Yêu cầu con của bạn tưởng tượng các phép tính bằng thẻ chấm.

Ngày 62: Chơi trò “Cái nào?” với thẻ chấm. Ví dụ, cho con bạn coi 2 thẻ 44 và 45 và hỏi xem thẻ nào là 44. Nó rèn luyện cho con bạn chuyển đổi thẻ số thành thẻ chấm.

Ngày 63: Chơi trò “Cái nào?” với thẻ chấm. Ví dụ, bạn đọc cho con bạn nghe phương trình 58-23 và cho 2 thẻ 35 và 34 lên hỏi xem kết quả là thẻ nào. Nó rèn luyện cho con bạn chuyển đổi thẻ số thành thẻ chấm.

Ngày 64: Đưa phương trình số ra và kêu bé đổi sang phương trình chấm.

Ngày 65: Đưa các phương trình ra và yêu cầu bé viết đáp số.

Chu kỳ thứ hai

Ngày 1: Hiện thị red dot thẻ 51-60.

Ngày 2: Hiện thị red dot thẻ 56-65.

Ngày 3: Hiện thị red dot thẻ 61-70.

Ngày 4: Hiện thị red dot thẻ 66-75.

Ngày 5: Hiện thị red dot thẻ 71-80.

Ngày 6: Hiện thị dấu chấm thẻ đỏ 76-85.

Ngày 7: Hiện thị red dot thẻ 81-90.

Ngày 8: Hiện thị red dot thẻ 86-95.

Ngày 9: Hiện thị dấu chấm thẻ đỏ 91-100.

Lặp lại ngày 10-54 từ chu kỳ đầu tiên

Ngày 55: Giới thiệu số 51-65. Cho 51 điểm tương đương với “51”, 52 điểm tương đương với “52”, 53 điểm tương đương với “53”, 54 điểm tương đương với “54”, 55 điểm tương đương với “55”,...

Ngày 56: Giới thiệu số 66-80.

Ngày 57: Giới thiệu số 81-90.

Ngày 58: Giới thiệu số 91-100.

Lặp lại ngày 59-65 từ chu kỳ đầu tiên.

Chu kỳ thứ 3 – lặp lại chu kỳ đầu tiên.

Chu kỳ thứ 4 – lặp lại chu kỳ thứ hai.

Có nhiều người hỏi rằng dạy trẻ con toán sớm quá để làm gì? Toán học là một phát minh vĩ đại của loài người, nó cũng giống như là ngôn ngữ chữ viết có thể kế thừa và phát huy. Bạn dạy con chữ vậy tại sao bạn không dạy toán cho bé. Bạn nên nhớ rằng trẻ con thích học hơn tất cả mọi thứ.

Nguồn: giaoducsomchotre.com

19 cách tăng cường hứng thú học tập cho trẻ nhỏ

1. Thời kì dạy lặp đi lặp lại trẻ, hãy quan sát xem trẻ có hứng thú với cái gì, hình khối, hội họa, âm nhạc, sách truyện,... để từ đó chuyển qua giai đoạn tạo hứng thú cho trẻ.
2. Khi trẻ đang tập trung hay có hứng thú làm gì thì không nên ngắt giữa chừng mà cứ để trẻ làm, dù lúc đó chuẩn bị ăn cơm hay có việc gì.
3. Để tạo hứng thú cho trẻ thì nên khen hơn là chê, vì nếu ba mẹ chê việc gì trẻ làm thì tự nhiên trẻ sẽ không có tự tin để làm cái đó nữa.
4. Khi khen trẻ thì nên khen là tốt, con đã cố gắng, con giỏi và thể hiện sự hài lòng, vui mừng hơn là đánh giá đẹp hay xấu. Nghĩa là chú ý đến quá trình trẻ cố gắng thay vì những kết quả mà trẻ đã làm được.
5. Tránh dùng những từ ra lệnh với trẻ ví dụ "Mẹ cấm con...", "Hãy ăn cơm đi!", "Hãy thu dọn đồ chơi vào!" mà thay bằng những từ như sao con không... nếu con làm... thì mẹ sẽ rất vui...
6. Nếu trẻ không ăn thì hãy nghĩ cách cải thiện món ăn để phù hợp với trẻ thay vì ép trẻ ăn đến phát khóc.
7. Cha mẹ cùng học với con cái là cách tốt nhất giúp con học hiệu quả. Ví dụ khi cho trẻ xem ti vi thì nên ngồi bên cạnh coi cùng trẻ rồi giải thích cho trẻ thay vì để trẻ ngồi coi ti vi một mình, cùng đọc truyện, cùng chơi...
8. Để trẻ trong trạng thái đói là điều kiện kích thích khả năng thích ứng của trẻ.
9. Không phải lúc nào cũng đáp ứng mọi đòi hỏi của trẻ, mà hãy để trẻ trải qua cảm giác không có được điều mình muốn. Và đừng bao giờ đánh mất quyền và uy nghiêm của một người mẹ đó là con cái phải biết vâng lời mẹ. Nếu ta quá nuông chiều và cung phụng nhu cầu của trẻ thì uy quyền của người mẹ sẽ mất đi, con cái sẽ không còn sợ lời mẹ nói nữa.
10. Khi trẻ hỏi vì sao thì không nên lảng tránh mà hãy trả lời. Nếu không biết câu trả lời thì hãy thành thực với trẻ và trả lời là để cha mẹ sẽ tìm hiểu sau. Không nhất thiết phải giải đáp cặn kẽ, hãy để câu trả lời là một kích thích để trẻ muốn tìm hiểu sâu hơn.
11. Học và chơi kết hợp song song chứ không nhất thiết phải phân biệt rõ ràng hai công

việc này.

12. Đối với những khái niệm trừu tượng thì hãy lấy hình ảnh hoặc ví dụ cụ thể để minh họa.
13. Chọn những đồ chơi kích thích khả năng sáng tạo thì trẻ sẽ không bị mau chán. Ví dụ như chơi ghép hình, nặn đất sét, vẽ tranh....
14. Đối với hứng thú của trẻ thì không nên đánh giá cái nào tốt hơn. Cái nào trẻ tỏ ra có hứng thú ta cũng nên ủng hộ hết. Nó sẽ giúp trẻ tự tin, đồng thời đó là cách giúp cha mẹ tìm ra được năng khiếu đặc biệt để giúp trẻ phát huy tối đa khả năng đó.
15. Khi dạy nói cho trẻ, không nên phân biệt ngôn ngữ trẻ con với ngôn ngữ người lớn, hãy dạy tiếng chuẩn, ngôn ngữ người lớn luôn cho trẻ để sau này không mất công đoạn trẻ chuyển từ ngôn ngữ trẻ con sang ngôn ngữ chuẩn. Ví dụ dạy là “con chó” tốt hơn là dạy từ “con cún” hay “con gâu gâu”.
16. Đừng bao giờ so sánh trẻ với đứa trẻ khác vì như thế sẽ làm chúng mất tự tin, nhút nhát và không muốn cố gắng. Khi có hai anh em (chị em), việc so sánh hai anh em với nhau sẽ làm chúng trở nên không yêu thương nhau.
17. Trong học tập thì hãy ưu tiên dành thời gian dạy đứa lớn thì sẽ hiệu quả hơn. Khi đang chỉ bài cho đứa lớn mà đứa em cũng sà vào muốn làm theo thì hãy khuyến khích đứa em học cùng anh. Hãy chuẩn bị hai bộ dụng cụ giấy bút để đứa em cũng có thể tham gia học hành hay chơi cùng. Đó là phương pháp rất hiệu quả để kích thích tinh thần ham học của đứa em. Hãy để hai anh em cùng chơi với nhau.
18. Khi hai anh em tranh giành đồ chơi, hãy công bằng với cả hai. Nếu đứa em muốn có đồ chơi là đồ chơi của anh thì hãy nói đứa em xin phép anh để chơi, không nên bảo anh hãy nhường cho em.
19. Đừng mua quá nhiều đồ chơi cho trẻ vì nó sẽ làm trẻ chóng chán và giảm hứng thú học hành.

Nguồn webnuoicon.com

6 khả năng của trẻ em mà phương pháp Shichida phát triển

Phương pháp giáo dục Shichida hướng tới việc phát triển 6 khả năng đặc biệt của trẻ như sau:

Khả năng trực giác

Những trẻ theo học phương pháp Shichida sẽ có khả năng trực giác, độ nhạy cảm cao. Các bé có thể cảm nhận được sự thay đổi trong tâm trạng của những người xung quanh, biết quan tâm đến người khác ngoài bản thân mình.

Sự nhạy cảm đối với con người và mọi vật xung quanh khiến bé có một tâm hồn rộng mở và có khả năng sáng tạo rất cao.

Khả năng ghi nhớ bằng hình ảnh

Khả năng ghi nhớ bằng hình ảnh (photographic memory) là khả năng ghi nhớ một lượng lớn thông tin trong thời gian rất ngắn bằng hình ảnh. Có được khả năng này, việc học trong tương lai của bé sẽ trở nên dễ dàng hơn rất nhiều.

Khả năng tính toán tốc độ cao (mass Calculation)

Nghiên túc theo chương trình 63 Ngày thẻ Dot của *Phương pháp Shichida* ít nhất 6 vòng, bé sẽ có thể có khả năng tính toán, tự xử lý đưa ra kết quả của những phép toán phức tạp trong thời gian rất nhanh mà người lớn chúng ta không thể làm được.

Khả năng thu nhận ngôn ngữ

Đối với trẻ nhỏ, ngôn ngữ được hấp thụ vô cùng tự nhiên và không gượng ép. Trẻ sẽ dễ dàng tiếp thu bất kỳ ngôn ngữ nào được tiếp xúc. Vì thế, phương pháp Shichida tận dụng quãng thời gian này để có thể giúp trẻ thông thạo nhiều loại ngôn ngữ, làm hành trang cho suốt cuộc đời sau này của mình.

Cao độ hoàn hảo (Perfect Pitch)

Cao độ hoàn hảo là khả năng định dạng cao độ của bất kỳ âm thanh nào phát ra ngoài

như: tiếng chó sủa, tiếng gõ bàn,...

Khả năng chữa lành (Healing)

Là khả năng vô cùng đặc biệt, dựa vào mối liên kết gắn bó mật thiết giữa bé và ba mẹ hoặc những người thân thiết để chữa lành bệnh cho chính mình hoặc những người thân đó.

Nguồn: shichida.com.vn